

COANA CHIRIȚA

COMEDIE ÎN TREI ACTE

(După personajul lui Vasile Alecsandri)

1942

DIN „JURNALUL DE BORD“ AL COANEI CHIRIȚA.
ACT DE NAȘTERE

Liviu Rebreanu, marele iubitor al teatrului românesc și nedezmățit prieten al tuturor slujitorilor săi — de la actor la mașinist și de la dramaturg la spectator — și de a cărei caldă prietenie am avut cinstea să mă bucur, din anii debutului meu și pînă la prematura lui călătorie dintre noi, mi-a spus într-o zi că de multă vreme îl „roade o idee” și anume: anumite personaje din piesele teatrului românesc, clasice sau moderne, comedii sau drame, deopotrivă, merită să fie reconsiderate în cadrul unor piese personale, construite pe datele vechilor lor buletine de identitate, provenite din piesele matcă.

De exemplu: Ghiță Pristanda! De ce să nu merite o plesă proprie, a cărei acțiune să se desfășoare nu în viața lui oficială de funcționar „scrofulos la datorie”, ci în viața lui intimă și particulară, în mijlocul celebrei, dar anonimei lui familii de „unspeie suflete cu remunerație mică după buget”? De ce să nu cunoaștem personal și pe madam Pristanda și droaia ei de copii, fete și băieți, cu dramele, cu visurile și cu viața lor cotidiană, desigur, plină de întâmplări și de conflicte, familiale sau externe? De ce să nu-l cunoaștem și pe Ghiță Pristanda, dezbrăcat de mundirul său profesional și galonat pînă la cot, redus numai la dimensiunile lui de tată și de soț?

Și, ca Pristanda, a treia și a treia altele cum ar fi Leana din *Hagi Tudose*, scăpată din teroarea unchiului scrițan și urmărită în noua ei viață eliberatoare? Sau, Agamiță Dandanache, în mediul lui bucu-reștean, corupt și agramat care,... familia sa de la '48 încoace... Or, Șbilit, din *Patima roșie* a lui Sorbul, transplantat din casa sorei

întreținute, în mediul lui de „filozofi“ bețivi, de naufragiați ai vieții în taverne sordide și protestatare, și poate și printre oameni de treabă, ca Grina inimii lui. Sau atitea alte personaje care să merite o soartă dramatică mai simplă, după cum, pe drept cuvânt, credea Rebreanu, care avea o listă întreagă de pus la dispoziția dramaturgilor de a căror competență profesională nu se îndoia.

Printre cei la care se gândise să facă apel, în consecință, se afla decanul nostru de totdeauna, Victor Eftimiu, Mihail Sorbul, Camil Petrescu, Victor Ion Popa, Mircea Ștefănescu și alții, printre care și subsemnatul, care am fost ales să trag și primul pas, știut fiind, *qu'il n'y a que le premier pas qui coûte...* pe autor.

Rebreanu mi-a încredințat trei personaje, ca să le scriu câte o piesă de căciulă. Acestea au fost — și mai sînt încă — Ghiță Pristanda, Sbiț și Coana Chirița, ultima fiind cea dintîi care urma să fie reprezentată pe scena Teatrului Național, după cum a și fost, în 1942 sau 1943, celelalte două rămînînd în sertarele mele — unde se află și azi — în stare de „romane pentru mai târziu“ sau „piese pentru niciodată“, avînd în vedere că am fost exofilit dintr-un dramaturgii contemporani.

Nu e cazul să amintesc, tocmai eu, succesul piesei la premieră și seria pe care a înregistrat-o după aceea. Nu pot însă să nu consemnez și aici, și acum, marele succes personal înregistrat de Sonia Cluceru în coana Chirița și G. Galboreanu în Bîrzoii. Și dacă astăzi, la reluarea piesei după un sfert de veac și mai bine, în noi condiții de reprezentare, coana Chirița mea își va face datoria, „cum știe ea“, atunci meritul va fi numai al lui Vasile Alecsandri, tatăl său legitim, al lui Liviu Rebreanu, tatăl ei adoptiv.

Și dacă nu, vinovat va fi numai

TUDOR MUȘATESCU

*Fiului meu Bogdan-Alexandru, această
jucărie, pentru cînd se va face mare.*

PERSOANELE

GRIGORI BÎRZOI, ot Birzoieni

BRUSTUR } boieri, vecini de moșie
COCIURLĂ }

GULIȚĂ BÎRZOI, fiul lui Grigori

LEONAȘ CUDALBU

MONSIEUR CHARLES, profesor de franțuzește

SERDARUL CUCULEȚ, directorul Agiei din Iași

ALEXANDRU GRIGORE GHIKA, domnul Moldovei

ÎNȚIUL BOIER

AL DOILEA BOIER

EPISTATUL

VAMEȘUL, barierei Păcurari

ION, slugă, fecior și odăleș la Birzoi

ÎNȚIUL FECIOR

AL DOILEA FECIOR

BARBU LĂUTARUL

UN JANDARM al isprăvniceii

SURUGIUL

UN VIZITIU

UN SERVITOR la bariera Păcurari

COANA CHIRIȚA, soția lui Birzoi
ARISTIȚA } fiicele lui Birzoi
CALIPSITA }
ELENCU, sora lui Birzoi
CATINCA EPUREANU
DIDIȚA BAȘOTĂ
LULUȚA
CHIRALINA, țigancă roabă
RALIȚA, fata ei
INTȚIA CUCOANĂ
UN MAÎTRE D'HÔTEL
Invitați, invitate, doamne, boieri

ACTUL I

După revoluția de la „pașopt“, la conacul lui Grigore Birzoi de pe moșia Birzoieni. Un salon gen „boieresc“ cu sofale, jilțuri, covoare, măsuțe joase etc. O masă acoperită cu brocard. Un clavier de ocazie, fabricație vieneză, cu luminări de seu în sfeșnice. Icoane, șaluri, alămărie, lampă de plafon de majolică, alte lămpi cu picior. Toate lucrurile sînt vechi, purtate, ciobite. Se vede că în acest salon familia Birzoi își face veacul. Din tot și din toate se degajă un aer de „provincie“ prăfuită, inactuală, cu toate eforturile, nereușite dealtfel, spre eleganță și „modern“. În dreapta, uși care duc în lăcașul soților Birzoi și către dependințe. În stînga, ușă care duce spre lăcașul fetelor. În fund — între două ferestre mari, zăbrele și încărcate de draperii grele cu fronton — o ușă mare, în două părți, care se deschide pe un cerdac mare de lemn vechi și pe alocuri putrezit. Prin ferestre se văd curtea și atenansele conacului precum și, în perspectivă, sub zăpezi imaculate, satul răzășescal Birzoienilor. Zi de iarnă moldovenească, către inserat... Ninge încet, liniștit, pitoresc, ca într-un pastel de Vasile Alecsandri. La ridicarea cortinei, Guliță e așezat la masa de lucru, în dreapta lui monsieur Charles. Monsieur Charles e un francez între două vîrste; blond, cu mustață galică ca a lui Vercingetorix din cartea de istorie medie. Poartă cu o eleganță oarecum exagerată costumul modern al timpului, din patria sa. Din cînd în cînd, tușește ușor, avînd grijă să manevreze grațios o batistă fină, cu un monogram cît o carboavă rusească. Guliță, unicul fecior al familiei Birzoi, e un bălețoi de șaptesprezece ani, desîrat, cu vocea în schimbare și cu fața plină de coșuri și tulle. E îmbrăcat după moda moldovenească „veche“. Pe masă cărți de studiu și caiete... Guliță privește cum ninge afară.

CHARLES (*tusește, își șterge mustățile, ca după bere, cu batista, o pune la loc, cu distincție, în buzunar. Își privește apoi ceasornicul cu cheiță*): *Et maintenant, dragă Gulisă, pour finir notre leçon de français, soyez gentil et répétez-moi, tout ce que nous avons appris aujourd'hui...*

GULIȚĂ (*atent la ninsoarea de afară*): Și si fac?

CHARLES: *Ne causez plus le roumain avec moi. Il s'agit d'apprendre ensemble le français... C'est pour cela que je suis ici...*

(*Se aud, apropiindu-se, zurgălăii unei sănii. Zurgălăii încetează.*)

GULIȚĂ: O vinit o sanie! Trebuie să fie mamaia.

CHARLES: *Oui, ça doit être, madame Chirisă.*

GULIȚĂ: Vreau să văd și mi-o adus neneaca di la Hirlău... (*Vrea să se ridice.*)

CHARLES (*oprindu-l cu un deget*): *Pas avant d'avoir fini notre leçon...*

GULIȚĂ (*se reazăă imbufnat*): *Vous parle trop vite. Moi pas comprendre... (Convins.) Moi pas comprendre... și gata!*

CHARLES: Bon!.. Atunci eu am să întreb pe dumneata în românești și dumneata ai să răspund la mine, în limbă frances. În felul acest, noi impușcam dintru o dată, cu un singur glonte, două iepuri...

GULIȚĂ: O să rupem inima țigului amindoi...

CHARLES: Non, non, non!.. Spune în fransuzești ce vrei să zici...

GULIȚĂ (*cu efort*): *Comme se dit français „o să rupem“?*

CHARLES: *Nous allons rompre...*

(*Guliță serie, silabisind tare.*)

GULIȚĂ: Și inima, cum se zice?

CHARLES: *Le coeur...*

(*Guliță serie, silabisind tare.*)

GULIȚĂ: Și țirg?..

CHARLES: *Ville!*

GULIȚĂ: Nu, nu, așa-i Ieșii!.. Țirg, adică unde se vinde și se cumpără tăți șeli!

CHARLES: *A, oui... oui! Le marché...*

(*Guliță serie, același joc.*)

GULIȚĂ (*borborosește, citind ce-a scris pe caiet*): *Rompre... coeur... marché... (Triumfător, tare.) Nous allons rompre le coeur du marché!*

CHARLES (*tablou*): *Nous allons faire quoi?*

GULIȚĂ (*recitește*): *Rompre le coeur du marché!*

CHARLES: Și cine vrei face asta?

GULIȚĂ: *Moi et voie...*

CHARLES (*corectându-l*): *Vrei să spui adică... vous et... (Așteaptă să completeze restul Guliță.)*

GULIȚĂ (*repede*): *Mou! Vous et mou! Da, așa-i bini.*

CHARLES: Nu așa bine. *Vous et moi!.. Așa bine!*

GULIȚĂ (*fericit*): *Vous et moi, amindoi!.. Da, da, așa-i!*

CHARLES (*ridică ochii spre cer, cu disperare*): *Oh! Mon Dieu! (Face jocul cu batista.) În lecsia nostru de azi am învățat chiteva cuvint usual... Așa est?*

GULIȚĂ (*convins*): *Oui!*

CHARLES: Spre exemplu, cum se spune în fransuzești, furculisa?

GULIȚĂ (*repede*): *Furculition!*

CHARLES: Non, non! Non... Se spun, *la fourchette*... Repet acum, te rog și dumneata... *La fourchette!*

GULIȚĂ: *La furșăt!*

CHARLES: *Bon!.. La fourchette!.. Și ce facem noi cu fureulis?*

GULIȚĂ: *Nous mange!*

CHARLES: *Nous mangeons!.. Fote bin!.. Și ce mancam noi cu furculis?*

GULIȚĂ: Asta nu știu, că eu minine tăți șeli cu mina.

CHARLES: Asta nu frumos!

GULIȚĂ: N-o fi, da-i mai gustos... Așa-i de bine cind îți lingi degetele!.. (*Visător.*) După alivenci mai cu seamă... (*Plescăie limba.*) Îmmhii!

CHARLES: Bine dar dumneata care vrei să mergi în strainat, la Paris, trebuie să înveți manierele frumos...

GULIȚĂ: Ba eu nu vreau deloc să merg la Paris, mesie Șarlă. Neneaca vrea.

CHARLES: Nenec are dreptate... (*Cu sinceritate.*) Și madam Chirisă este un femei și jumatat... El iubesti, sivilizatie... educatie, *les belles manières...*

Este un person care dorești ca copiii seu se ajung oameni distins. *Occidentaux!*

GULIȚĂ: Păi dacă ti potrivești cu mamaia, ea s-ar urca și-n balon di șala di spunea mata că, într-o zi, o să se suie pînă la cer, numai să fie di bonton... (*Ironie.*) Civilizasion!.. Gărgăunision!.. (*Face un gest de aiureală.*)

CHARLES: Nu frumos vorbești așa de mamai...

GULIȚĂ: Apoi, mata, să fii sănătos cite zice și ea de mine! Că-s leneș, că-s gogoman și cite și mai cite...

CHIRIȚA (*intră. Încă își mai freacă mîinile de ger*): *Bonjour* mesîe Șarlă... (*Îi dă mîna.*)

CHARLES (*se ridică*): *Bonjour madame!* (*Îi sărută mîna.*)

CHIRIȚA: *Bonjour Goulis mère!*... (*Îl sărută pe frunte.*)
Vă deranjărisesc?

CHARLES: *Pas du tout, madame!... Nous venons justement de finir notre leçon...*

CHIRIȚA (*cu un gest elegant, lui Charles*): Săzi... Săzi!...
Restez! Ia loc, ti rog... *Prenez lieu...* mesîe Șarlă!

CHARLES: *Merçi...* (*Rămîne în picioare.*)

CHIRIȚA: *Ne restez pas en pieds.* (*Se așază.*)

CHARLES (*se așază după ea*): *Merçi.*

GULIȚĂ: Neneacă, ei mi-ai adus de la Hirlău?

CHIRIȚA: Ți-o adus neneaca, acadele. Un cornet plin...
Uite pe-atîta de mare...

GULIȚĂ: Din șeli umpluți cu șărbet?

CHIRIȚA: Da'păi că nu era să le mușc ca să văd cu ce-s umplute...

GULIȚĂ: Și unde-s, mamaie?

CHIRIȚA: La croitoreasă, la Hirlău, unde să fie? Că le-am uitat pi masă cînd mi-o ncercat rochia cea nouă.

GULIȚĂ (*alintîndu-se ca și cum ar plînge*): Îiiii...
Mi-o uitat acadelile meli...

CHIRIȚA: Ia nu te mai scilifosi așa, că nu erau numai ale tale... Erau și-a fetelor.

GULIȚĂ: Ce-mi pasă mie de ele? Mie să-mi dai acadelile mele... Îiiiiiii!

CHIRIȚA (*lui Charles*): *Regard,* mesîe Șarlă, *com il* să scilifosă. Ditai magadanul di șăptsprezeci ani...
Băiet de-nsurat...

GULIȚĂ: Însoară-te matali, dacă vrei, că mie nu-mi trebuie. Eu vreau acadelile mele...

CHIRIȚA: Ian taci din gură, că pi urmă ți-oi da oacadè, să n-o poți duce... Nu ți-i rușini?

CHARLES: *Ne fâchez-pas, madame, votre mère Gulisa...*

CHIRIȚA: Păi, nu zău? Că tot de acadelele tale mi-o ars mie la Hirlău?... Cumpără ceea, cumpără ceeaaltă... pentru noi, pentru slugi, pentru gospodărie! Că doară de-aia m-am dus pe gerul ista... Am uitat de acadele...

GULIȚĂ (*mișcînd mai tare*): Va să zică, nici nu mi-ai luat? Îiiiiiii...

CHIRIȚA: Taci și vezi-ți de lecție, că se supără mesîe Șarlă!

CHARLES (*face un gest amabil*): *Oh! Nous avons justement fini...*

CHIRIȚA: E? *Comment marche la fransé?* Merge strună? *Ça va corde?*

CHARLES (*cu un surîs*): *Oh! Ça ça, ça va... Un peu lentement, mais ça va tout de même.*

CHIRIȚA (*mîndră, oarecum*): *Je veux que mon fils arrive tambour de livre...*

CHARLES (*nedumerit*): *Tambour de livre!* (*Se gîndește cam ce ar putea fi asta.*) Nu cunosc acest expresion...

CHIRIȚA: Nu e nimic. Ai ocazia să mai înveți și mata cite oleacă de franțuzească de la noi, c-avem foarte multe expresii frumoase, pe care văd că nu le știți acolo în Franța. *Tambour de livre*, însemnează, tobă de carte. Plin de învățătură... *Rempli d'apprendition*, adică...

CHARLES: *Oh! Parfaitement.* (*Repetă cu ochii spre cer.*) *Tambour de livre!* (*Ironie.*) *Il est tambour de livre!*...

CHIRIȚA: Ți-am spus că vreau să-l trimit în străinătate, ca pe beizadele și pe feciorii de boieri. Că doară boieri sîntem și noi și încă din cei mari. Că dumnealui al meu Birzoă, tofolog așa cum îl vezi, e os domnesc, din neamul Răzeșoaei... Cîț privește pe Vodă, știu eu că n-o să mă răfuzărisească cînd i-oi cere voie și-un ajutor, acolo, să trimăt băietul la carte. Am eu cu Vodă împreună o vorbă, de pe vremea cînd nu era încă uns Domn... (*Face cu*

ochiul.) *Quand il n'était pas graissé monsieur, adică.* Dar, stai să-ți spun cum a fost, să nu-mi uit vorba... (Lui Guliță.) Guliță! Ia du-te mata de ti gioacă olecuță pe-afară, prin omăt, că-i tare frumos... Ajunge cît ai învățat astăzi, că nu-i bini să-ți faci nici capul călindar.

CHARLES: *Gulisă, vous êtes libre...*

GULIȚĂ (Chiritei): Nu mă duc afară că mi-i frig...

CHIRIȚA: Du-te în ietacul tău, atunci... sau la fete.

GULIȚĂ: Mă duc dacă mă lași să cînt la minavet...

CHIRIȚA: Păi, minavetul nu-i al meu, e al lui mesie Șarlă.

GULIȚĂ: Zi-i matale, să mă lase să cînt la el.

CHIRIȚA (știind că-i cere un lucru care nu-i face plăcere):

Îi dai voie să cînte olecuță la minavetul matali,

mesie Șarlă? (Fără să aștepte răspunsul lui Charles.)

Zi merți lui mesie Șarlă... că ți-a dat voie...

GULIȚĂ (lui Charles): Merți, mesie Șarlă!...

CHARLES (otrăvit): *Avec grand plaisir...* Numai să nu stric la el... Abia am reparat stricaciun de data trecut. (Lui Guliță.) La asta instrument, se chinta pe afara nu prin inaintu...

CHIRIȚA: Lasă, mesie Șarlă, că-i iau și lui unul cînd ne-om duce la Iași, și-atuncea scăpi di el...

GULIȚĂ (a prins vorba): Îmiiei minavet de la Iași? Jură, mamaie...

CHIRIȚA: Jur... dac-o să-nveți bine franțuzește pînă atunci.

GULIȚĂ: Păi, nu ți-o spus mesie Șarlă, că știu? Uite, poți să mă pui și la examen, dacă vrei... Poftim! Ia-ntreabă-mă, cum se zice pe franțuzește furculiță?

CHIRIȚA: E? Cum se zice?

GULIȚĂ (mîndru): *Furculition!*

CHIRIȚA (lui Charles): Adevărat că știe!

GULIȚĂ (care a prins curaj): Și vrei să-ți spun ce facem noi cu furculița?

CHIRIȚA: E?

GULIȚĂ: *Nous mange!*

CHIRIȚA: Bravo!

CHARLES: *Mais, dites-nous, qu'est-ce-que nous mangeons avec la fourchette?* Ce mancam noi cu furculis?

GULIȚĂ (Chiritei): Ce avem, mamaie, deseară la masă?

CHIRIȚA: Sarmale și friptură... (Îi suflă copilărește.) *Des sarmaux!*

GULIȚĂ (încîntat de el): *Nous mange avec la furculition, des sarmaux!*

CHIRIȚA: Bravo ție!

CHARLES: *Et quoi encore?* Și mai ce?

GULIȚĂ (triumfător): *Et de la fripturition!* (Fuge.) Acuma mă duc în odaia lui mesie Șarlă să iau minavetul. (Iese pe ușa care duce spre dependențe.)

CHARLES (după el): Ai grija se nu stric...

CHIRIȚA (privește cu dragoste după Guliță): O rupe, o rupe... O-nceput s-o rupă binișor. Vorba ceea: *Nôtre chance avec votre maladie...*

CHARLES: *Plait-il?*

CHIRIȚA: Norocul nostru cu boala dumitale, că dacă nu te bolnăveai mata la Iași și n-aveai nevoie de aer, ea să te-ntremezi, nu te recomandarisea coana Catinca să vii să stai la noi, la țară... Și Guliță nu mai avea norocul să învețe franțuzește, acasă, cu un franțuz sadă.

CHARLES: Eu trebuie să mulsumesc la dumneavoastră pentru șans...

CHIRIȚA: Acum ești al nostru. Nu ne-ai făgăduit că ne duci băiatul la Pariz? Fără mata nici nu l-aș lăsa, că se pierde pe-acolo, tălălău, cum e.

CHARLES: Ve mulsumesc fote mult pentru incredere.

CHIRIȚA: Eh! Eu n-am avut norocul lui! Eu am învățat franțuzește mai mult singură, că tot timpul cît am stat în pansion, la Iași, am lipsit.

CHARLES (galant): Dumneavoastră vorbisi fote bin franțuzești, pentru un person care a invasat singur...

CHIRIȚA: Singură euc, mesie Șarlă!.. *Seule coqu!* Pi șinstea mē.

CHARLES: Și Gulisă va seaman în acest privins... Sint sigur ca, în scurt timp, are se vorbesc tot atît de bine cum dumneavoastră.

CHIRIȚA: Să dea Dumnezeu!.. Dar, să nu-mi uit vorba! Să-ți spun de întîmplarea cu Vodă... (Charles își compune o mutră amabilă pentru ascultat.) Acum vreo 20 de ani de zile, ne pomenim într-o noapte

eu huiet și tropot de cai în ogradă... Răpide, cum
 is eu di firea mè, sâr din crivat și alerg la fereastră
 să văd ce-i... Birzoà de colo, nu și nu, ca să-și
 ieie pistoalele, c-o vinit talharii, să ne prade...
 Dar pină să-și puie el papucii, că de frică nu-i
 nimerè pi sub crivat, talharii o și dat buza în
 casă, că erau flămânzi și uzi di ploaie ciuciulete.
 Că cine crezi mata că erau talharii istică? Tot boieri,
 unul și unul, care veneau de la o pitrecere de la
 vornicul Lupu și rătăcind drumul, prin ploaie, se
 abătuseră la noi să-i găzduim peste noapte... Birzoà
 îi cunoștè pi tăți după nume. Cît ai bate din palme,
 am sculat slugile, am întins masa, am pregătit
 odăile și țin-te, dragă mesie Șarlă, chiolhan!...
Chiolhanition, nu glumă! S-o pus, bre, cu tății pi
 băntură, pi cintec, pi gioc, c-o trimăs de-o sculat
 țiganii din Birzoiești să le cinte... Eu... dă! Ca fimeea
 tinără și rușinoasă!... Sedeam în ietac singură și
 ascultam prin perete glumele dumnealor, care de
 care mai desunchiate. Eeee!.. Acu să te ții. Tocmai
 cind începuse să se lumineze de ziuă și simțeam
 cum mă biruie și pe mine somnul, mă pomenesc
 că intră cineva în ietac și, nici una nici două, se
 trîntește ca un butuc lingă mine, în crivat... Am
 sărit, arsă, gios, cu sufletul la gură... „Pardon,
 mesie!“ zic — franțuzește, ca să vadă cela de colo
 eu cine are de-a face. „*Je ne suis pas la servante.*
Je suis... madame Birzoà!“ Cum o auzit cela vorbele
 istea, a sărit drept în mijlocul ietacului și-o nceput
 a se scuizarisi și a-mi pupa mîna ca la vlădici.
 Și numai pe franțuzește... Și ce mai franțuzească
 vorbè. Mai ceva ca dumneata. „*Excusez-moi, ma-*
dame, zice. Je ne pas savoir que vous êtes couchée
dans le crivat, je voulais dormir et je croyais que le
crivat est vide.“ Și, mă rog matala, s-o scuizarisit
 omul așa de frumos, că mi-o muiet inima și l-am
 dus binișor afară... Dar cind am deschis ușa ieta-
 cului și m-o pălit lumina de afară în față, unde se
 oprește cavalerul meu, se uită lung la mine și zice:
 „*O! comme vous êtes belà, dans la lumière du matin...*
 Halal di barbatul matali!“ *Et, ni une, ni deux,*

dragă mesie Șarlă, *il me prend de milieu (arată*
mijlocul), și mă pupă o dată, taman pe eu ce-ți
 vorbesc eu matali acuma. Apoi fuge la grajd,
 incalecă calul și p-aci ți-i drumul... *Mais quelle*
pupation! Și acuma, uite, cind mă gîndesc, parcă
 imi umblă un mușuroi de furnici pe spate... Și
 cine crezi mata că era cavalerul meu de atunci?
 (*Charles se uită nedumerit.*) Domnul nostru de azi...
 Vodă Alexandru Grigore Ghica...

CHARLES: *Oh! Comme c'est intéressant!*

CHIRIȚA: Eh! Ale vieții valuri... Dacă m-aș fi ținut de
 el, poate, dă, cine știe!... Eram acuma Chirița
 doamna, la Iași, nu cucoana Chirița, la Birzoieni...

CHARLES (*mereu galant*): Fote posibil...

CHIRIȚA: Așa că, sint sigură că Vodă mi-ar face tot ce
 i-aș cere, cind i-oi aduce aminte de „*la pupation*“
 de acum 20 de ani. *Parce que je crois qu'il a de la*
joue! (*Bate obrazul.*)

CHARLES (*fără convingere, numai cu amabilitate*): Cu
 siguranș ca o sa-i faca un mare placer, se-i amini-
 tiți acest delicios aventur de tineres...

CHIRIȚA: Lasă aventura... Aș avea eu să-i amintesc alt-
 ceva, dacă-ar fi vorba pe-aceea!.. Focul meu de la
 inimă. (*Văzînd nedumerirea lui Charles, în taină.*)
 Isprăvnicia!.. Vreau să-l rog pe Vodă, să-l facă pe
 dumnealui al meu ispravnic.

CHARLES: O! Asta este un idei fote bun.

CHIRIȚA (*ca pentru ea*): Ah! Șăpti sārindare dau, numai
 să mă văd isprăvniceasă cu jăandar în față și doro-
 banț la coadă... În fața casei jăandarul și la coada
 caleștii dorobanțul...

CHARLES: Asta merit un „*pupation*“, *n'est-ce-pas?*

CHIRIȚA: Numai să mă facă și-l pup de o sută de ori,
 fii pe pace... și-apoi, să judecăm drept, mesie Șarlă...
 Ce, dumnealui al meu nu merită să fie ispravnic?
 Ce, noi n-am pătimit la '48 ca patrioți? Las-că
 mi-o murit cumnată-mea a mare, plus alte 20 de
 capete de vite, dar ne-am bolnăvit și eu și Birzoî.
 El de friguri și eu de măsclariță. Așa că, avem
 drepturi, ca pătimiți. Dumneata nu vezi, acu, cum
 are pretenție, care mai de care, să intre în slujbe,

sub cuvînt că le-o fost frică la pașopt? Helbet! Apăi, dacă-i pe-aceea, cine are temeiuri mai abitir ca Birzoa al meu? Cine-o tremurat ca varga, toată revoluția, mai dihai ca el? Adică, dacă acu o vinit vremea proștilor să intre-n slujbe și-n dregătorii numai fiindcă-s boieri, ce Birzoa nu e boier? Că se vede cit de colo, după tabieturi și înfătoșare, că e din os domnesc... Cit despre prost, să poștească care-a vrea să se măsoare cu el...

CHARLES: Sigur! Aveți argument fote serios, se reușiți.

CHIRIȚA: *N'est-ce pas?* Și-o să răușese, nu ti teme. Că una-i Chirița pe lumea aiasta... Și cînd își pune ea ceva în cap, nu se poate să nu izbutească.

CHARLES: *Parfaitement, madame...*

(Se aude, la minavet, un vals.)

CHIRIȚA: Auzi ei frumos cîntă, băietul, la minavet?... O-nvâtat să-l învirtească.

CHARLES *(cu panică)*: Numai se nu stric la el!

(Chirița, ascultînd valsul, începe să fredoneze, acompaniînd flășnetul lui Guliță din calise. Intră Calipsița și Aristița, gătite și frezate ca de bal.)

ARISTIȚA ȘI CALIPSIȚA *(împreună)*: Sărut mina, mamaie. Bine-ai venit!

CHIRIȚA *(mirată că le vede îmbrăcate așa)*: Dar ce-i cu voi, soro, de v-ați gătit așa ca de bal?

ARISTIȚA: Așa ne-o spus tataia, să facem...

CHIRIȚA: Cînd v-o spus?

CALIPSIȚA: Azi-dimineață, după ce-ai plecat matali la Hirîlau...

ARISTIȚA: O spus că ne vin musafiri acum după-prînz și să ne gătim eu rochiile cele bune...

CALIPSIȚA: Și să ne facem frumoase cozi.

CHIRIȚA: Ne vin musafiri? Ce fel de musafiri?

ARISTIȚA: Simandicoși...

CHIRIȚA: Fără știrea mîe? Și n-o spus cine-s?

ARISTIȚA: N-o spus...

CALIPSIȚA: N-o spus...

CHIRIȚA: Da'voi nu l-ați întrebat?

ARISTIȚA ȘI CALIPSIȚA *(împreună)*: Ba da...

CHIRIȚA: Și ce-o zis?

ARISTIȚA: O clipehit, numai, șiret din ochi...

CALIPSIȚA: Și-o zis: „Ați vidè voi!”

CHIRIȚA: Mare minune!.. Nici mata nu știi de ce-i vorba, mesie Șarlă?

CHARLES *(care știe ceva)*: *Non, madame! Moi je n'en sais rien... (Își strînge cărțile de pe masă.)*

ARISTIȚA: Și-o pus și pe țitaia Elencu să facă prăjitură cu nucă și cu povidlă de caise...

CALIPSIȚA: Și-o spus și lui Ion să scoată din zimnic vin din cel vechi...

CHIRIȚA: E, să știți c-o căpiat Birzoi. Dar el unde-i acuma? Nu l-am văzut în casă, adineaorea, cînd am venit...

ARISTIȚA: S-o dus și el cu Ion, în zimnic, să cerce vinurile.

CHIRIȚA: Și cumnata Elencu, unde-i?

CALIPSIȚA: La bucătărie... Coace rolada și șade lingă ea să n-o iele focul întee...

CHARLES: *Permettez, que je me retire, madame...*

CHIRIȚA: *Je vous prie...* Și, ti rog, fii mata așa de gentil, mesie Șarlă, și spune-i cumnatei meli, să vie oleacă încoace.

CHARLES: *Avec plaisir, madame... (Iese.)*

CHIRIȚA: Și voi, ia faceți bunătate și duceți-vă în ietacul vostru și, să nu mișcați de-acolo, pînă nu v-oi chema eu...

ARISTIȚA: Păi, tataia o spus să...

CHIRIȚA: Lasă ce-o spus tataia... și faceți ce spun eu. Că tataia spune multe, și eu spun numai una. Auzitu-m-ați?

ARISTIȚA ȘI CALIPSIȚA: Da, mamaie...

CHIRIȚA: Și aveți grijă, cînd stați pe scaun, să ridicați rochia în sus, să nu se boțască taman la spate... Că și spatele îi față, cînd îl întoreci.

ARISTIȚA ȘI CALIPSIȚA: Da, mamaie...

CHIRIȚA: Ați plecat?

ARISTIȚA: Da, mamaie. Dar ne chemi și pe noi, cînd or veni musafirii?

CHIRIȚA: Să vedem mai întii despre ce musafiri îi vorba. Că mie îmi cam miroase ceva pe aici... *(Umflă nările.)*

ARISTIȚA *(mirosînd în vînt)*: S-o ars rolada țitacii Elencu...

CALIPSIȚA: Și miroase a cocă arsă.

(Fetele ies.)

CHIRIȚA: Adevărat că miroase a ars!

ELENCU (intră. E cu sorț de gospodărie, cu mînceile suflete, plină toată de făină, pe sorț, pe mîini și chiar pe față): Dacă nu se mai astîmpără diavolul ista eu minavetul lui! O vinit în bucătărie să-mi cînte, și așa mi-o-mpuiet capul, că am uitat de rolada din cuptor și s-o făcut serum... Nu mai avem ce da acum la musafiri... (Se aranjează și își scoate sorțul.)

CHIRIȚA: Dar, despre ce musafir îi vorba, cumnățică?

ELENCU: Cum? Nu ți-o spus Grigori?

CHIRIȚA: Nu mi-o spus, că dumnealui șădi în zîmnic să cerce vinurile, în loc să vie și să mă-ntîmpine cînd mă-ntorc de la Hirlău, unde umblu pentru treburile dumnealui... La croitoreasă, la modistă, peste tot.

ELENCU (bucuroasă): Atunci, află, cumnățică, că azi avem zi mare în casă. Ne vin pețitori...

CHIRIȚA: Pețitori?... Nouă?... Apoi eu îs măritată di 25 de ani, precum știi, și tu ești văduvă de 12... pre cît știu. Ce pețitori să ne mai vie nouă, acuma, la spartul iarmarocului?

ELENCU: Ira! Dar nu vin pentru noi, soro... Vin pentru fete!

CHIRIȚA (șireată): E, nu-mi mai spune!.. Și ce pețitori sînt aistia, mă rog?

ELENCU: Doi boieri foarte di treabă... Tineri, cu avere, cu...

CHIRIȚA (întrerupînd-o): Și de unde-s de fel?

ELENCU: De aici din împrejurimile Birzoienilor. Au moșii frumoase, vecine cu a voastră...

CHIRIȚA: Și cine-s, mă rog?

ELENCU (umflînd vorbele): Paharnicul Brustur și căminarul Cociurlă!... Doi boieri, cum nu se găsește mulți în ziua de azi. Ți-o spun eu, cumnățică, care mă pricep la pețitorie...

CHIRIȚA: Văd... văd... Te pricepi și la aiasta, tot ca la rolada de ți s-o făcut serum în rolă... Și zii, așa?

Aistia-s musafirii simandicoși pentru care, în lipsa mî, s-o întors casa cu tăti șeli în sus?

BIRZOI (intrînd): Bun venitul, cucoană soacără!.. (Cu un gest spre Elencu.) Ți-o spus, soră-mea, nu?

CHIRIȚA (înfiptă): Da, mi-o spus.

BIRZOI: Mi-era frică că-i întirzia la Hirlău și vin pețitorii în lipsa matali... Și eu, dă, în treburi de iastea, nu-s cine știe ce priceput...

CHIRIȚA (ironică): Dar, cum de s-o hotărit, asemenea boieri, să catadicesească să ne pețască fetele?

BIRZOI (incîntat): Aista a fost șiretlicul lui Elencu...

CHIRIȚA (ironică): Vra să zică, matala trebuie să-ți mulțumim, cumnățică?..

ELENCU (cu modestie): Păi atita nepoate am și eu! Și dacă n-oi face pentru ele, pentru cine să fac?

CHIRIȚA: Da'de unde și pînă unde ți-a dat gîndul ista în minte?

ELENCU: Ehe! De cînd am pus eu ochii pe ei!.. Că, ce mi-am zis? Tineri sînt, de neam sînt, vecini de moșie cu noi sînt, fete de măritat avem, de ce adică să nu facem noi din trei moșii, una...

BIRZOI: Se cunoaște că e sora mî!.. Gîndecă la fel cu mine.

ELENCU: E!... Dar, nici paharnicul Brustur, nici căminarul Cociurlă, nu cunoșteau fetele. Și nuntă fără oleacă de dragoste nu merge...

BIRZOI: Nu merge...

CHIRIȚA (privîndu-l cu înțeles): Ba a mers...

BIRZOI: Dar cum vine vorba aiasta?... Adică nu m-ai iubit matali pi mine, cînd m-ai luat di bărbat?

CHIRIȚA: Vezi bini că nu... că pe vremea aceea, bărbatul nu se iubea înainte. Se iubea după.

BIRZOI: Și asta, acum mi-o spui, după douăzeci și cinci di ani di dragoste?

CHIRIȚA: Fiîndcă acuma am avut timp să mă gîndesc la aiasta, că pînă acuma, am avut treabă cu copiii și cu gospodăria. Nu mi-o ars di amor... (Făcînd pe grațioasă.) Dar de-acum încolo, după ce-o mărita fetele, o să am, slavă Domnului, vreme destulă și pentru amor!

BÎRZOI: O să ai mata vreme... dar ți-o trecut timpul.

CHIRIȚA: *Quand on aime on a toujours vingt ans!*

BÎRZOI (lui Elencu): Ce zice?

ELENCU: Ti necăjește pe franțuzăște.

BÎRZOI: Înțeleg, ca să nu prișep... Auzi colo, că nr m-o iubit? Ha, ha, ha!

ELENCU: Dar nu-i vorba acuma de voi, bre omule, ii vorba de copchilele voastre...

CHIRIȚA (care schimbăse vorba într-adins): Adevărat, ian spune, cumnățică... Cum o fost cu boierii ceia, de-o îndrăgit fetele noastre?

ELENCU: Eee!.. Am adus-o eu bine, nu te teme. Luna trecută, cind o fost balul la isprăvnicie, la Botșani, și-ați mers și voi cu fetele, o venit și Cociurlă cu Brustur la bal, să le vadă, că i-am trimes eu... Și cum le-o văzut, le-o și căzut cu trone la inimă... Calipsița lui Brustur și Aristița lui Cociurlă...

CHIRIȚA (lui Bîrzo): Și tu ai știut de toate aiestea?

BÎRZOI (smecher): D-apoi cine a fost tartorele cel mare?...

CHIRIȚA: Da', mă rog, dac-o fost și ei la bal, di ei n-o vinit să-i cunose și eu, și să-i vād cum arată la față?

BÎRZOI: Parecă de tine le ardē lor, să te vadă. Ei o stat tot cu ochii după fetele noastre.

CHIRIȚA: Și de ce n-o pus măcar pe cineva să ni-i prezanteze? Să vie să facă tali...

ELENCU: N-o îndrăznit, cumnățică, că sint foarte sfioși. Sint tineri de modă veche, nu ca cei din ziua de azi... Nici măcar de danțat nu știu dănțui... Nici de băut, nu le place să beie, nici în cărți nu joacă, nici ochii după femei nu le umblă...

CHIRIȚA: Păi singură spuseși că tot timpul balului au umblat numai cu ochii după fetele mele...

ELENCU: Bini, după ele s-o uitat ca după miresele lor...

CHIRIȚA (serioasă): Ba nici vorbă de-așa ceva, cumnățică dragă. Eu n-am fete de măritat tot cu fete ca și ele... Barbatul care nu-i oleacă îndrăzneț, care nu știe să se prezanteze cum trebuie în lume, care nu știe dănțui nici juca în cărți, barbatul care n-o învățat să bea un pahar di vin și care nu știe să-și

arunce ochii, iacă așa... (*privește craidonește*), după o fustă de fimeie — apăi acela nu-i barbat. Cît despre aceea ca să-mi mai fie și ginere pe deasupra, nici vorbă nu poate fi. Să-și puie pofta-n cui.

BÎRZOI: Dar mata, cucoană, hăi... uiți că mai sint și eu pe-aici.

CHIRIȚA: Ba nu uit diloc (*il imită*), cucoane, hăi! Dar dumneata ți-ai spus cuvîntul... Și Brusturele și Cociurla sint pe placul dumitale.

BÎRZOI: Firește că sint... Nici unul, nici celălalt, n-au nici un cusur și cum fetele noastre o agiuns, ba o și trecut demult de virsta măritișului, sint foarte bucuos să le dau după vecinii noștri.

CHIRIȚA: Ba eu nu le-oi da, cît îi cucu...

ELENCU: Nu spune așa, cumnățică. Oamenii, de cind au văzut fetele la Botșani, s-o îndrăgit de ele...

CHIRIȚA: Eu vreau să-mi mărit fetele cu tineri pe care să-i îndrăgească ele, că s-o dus vremea ceea, cumnată, cind ne măritau părinții legate la ochi. Eu is femeie de modă nouă, cu civilizație la cap, nu cu fes.

BÎRZOI (*atins la fes*): Ai fi mata precum ziei, dar tinerii au moșioare frumoase, bănișori buni, vitișoare multe și grase.

CHIRIȚA: Să le stăpînească sănătoși... Eu nu-mi dau fetele după boierași de aleștia de țară, care n-au văzut altceva în viața lor decît vitișoarele de pe moșie, care nu știu măcar că există Parizul pe lume și care la balul de la Botșani o stat — o noapte întregă — popîndău, lingă lăutari, cu gura căscată, de-o ris și curcile de dinșii... Că să nu credeți că nu i-am văzut. Auzi colo? Fetele mele... frumoase, franțuzite, citite, să le fac eu, pe una Brusturoaie și pe alta Cociurleasă... *Jamais dă la vie... mesie Bîrzo! Jamais dă la vie...*

BÎRZOI: *Ba, oui, madam...* Și chiar acuma, peste un ceas, cind Brustur și Cociurlă, vor veni să le pețască, o să le dăm... Aiasta-i voința mē... (*O privește, drept în ochi.*)

CHIRIȚA: Pi semne că ai cercat prea mult la butoaiele din zîmnic de vorbești așa?... La mine în casă, n-au ce căuta dumnealor... *(Pe un ton care nu mai admite replică.)* Să le ieși înainte cu sania și să-i întorci din drum, că de nu, le fac una să mă pomenească.

ELENCU: Dar cum o să facă una ca asta, cumnățică? Unde s-o mai văzut așa ceva?

CHIRIȚA: Tot acolo unde s-o mai văzut, ca să primească pețitori barbatul și cu soru-sa, în timp ce mama fetelor nu-i acasă...

BÎRZOI: Nu știi ce vorbești, cucoană, hăi...

CHIRIȚA: Ba știu și ți-o spun una și bună... Eu fetele nu le dau și nici nu le arăt macar. Mă-ncui cu ele în ietac și nu ieșim pe ușă, pînă n-or ieși ei pe poartă... Așa să știți... *(Lui Elencu.)* Dă-te mai încolo cumnată, că acuma leșin și n-am loc de dumneata...

BÎRZOI *(repede și brusc alarmat)*: Să nu leșini Chirițo, te rog... Să nu leșini...

CHIRIȚA: Ba leșin...

BÎRZOI: Da', de ce să leșini?

CHIRIȚA: Uite-așa... e-așa mi-i pofta. *(Începe a leșina.)*

BÎRZOI: Știi că eu nu pot să te văd leșinată...

CHIRIȚA: N-ai decît să nu te uiți la mine... și să nu cumva să te prind că vii să mă freci cu oțet la temple și să-mi dai să miros opoponax, că pline și sare cu mine, pe un taler, nu mai mininci... *(Crește jocul.)* Au!... Îmi vine leșinul... Îl simt acuma pe la genunchi...

ELENCU: Fii cuminte, cumnățică. Ține-ți firea... *(Se apropie de ea și-o sprijină.)*

BÎRZOI: Chirițo, hăi! Stai fimeie, să ne-nțelegem... Nu leșina... Ține-ți firea...

CHIRIȚA: Ți-am spus eu, că numai tu ai să mă omori... De douăzeci și cinci de ani, de cînd ne-am luat, vrei să mă omori în fiecare zi...

BÎRZOI: Eu?... Păcatele mele... Cum poți să spui așa ceva?

CHIRIȚA *(același joc)*: Ah!... simt că mă duc... Mă duc... *Je m'en vais... Je m'en vais...*

BÎRZOI: Non... Rest... rest... *(Îi apucă mîinile.)* Elencule! Adă repede oțetul și opoponaxul...

CHIRIȚA: Vezi că șipul e-n șifonel, la mini în ietac... Ah!... Mor... Grigori, mor... Grigori undi ești?

BÎRZOI: Aicea sint, Chirițo dragă... Lingă matali... Vino-ți în fire, te rog.

CHIRIȚA: Mor, Grigori... Mor... Și, uite, te jur cu limbă de moarte să nu dai fetele după Cociurlă și după Brustur...

BÎRZOI: Nu le dau, nu... Numai vino-ți în fire...

CHIRIȚA *(vorbind ca din vis)*: Eu am visat pentru copchilele mele altfel de gineri... oameni fini, de modă nouă... cu maniere elegante, umblați prin străinătăți. Așa cum sperăm să gădesc, acuma de cișlegi, cînd m-aș fi dus cu fetele la Ieși, dacă mai trăiam... *(Șireată.)* Și dacă mi-ai fi dat voie și bani de cheltuială... Acuma, am murit, așa că...

BÎRZOI: Da' n-ai murit, Chirițo dragă, n-ai murit! Tu nu vezi că vorbești?...

CHIRIȚA: Asta nu-i o dovadă, Grigori. Fimeia vorbește și moartă... Nu spuneai chiar tu?... Am murit... Și pacat di mini. Că eu n-am vrut altceva pe lume decît binele vostru al tuturor... al tău... al copchiilor și al numelui nostru... Acuma gata! Dumnezeu să mă ierte! *(Se închină.)*

BÎRZOI: Da', nu te potrive, psihi-mu, că n-ai murit... Ești numai leșinată... și ai să te trezești acuma și-o să stăm de vorbă, să ne-nțelegem ca oamenii.

CHIRIȚA *(ca de departe)*: Fetele măritate la Ieși, băietul la studii la Pariz și Grigori a meu, ispravnic...

BÎRZOI *(agreabil surprins)*: Ispravnic, eu?... Aista-i vis.

CHIRIȚA: Da... visul meu... D-aia vream să te rog să mă lași să mă duc de cișlegi, la Ieși. Dar știu că, dacă ți-aș fi spus, nu m-ai fi lăsat...

BÎRZOI: Dar de ce să nu ti las? Ba te-aș fi lăsat bucuros.

CHIRIȚA: Zici așa acuma, pentru că am murit... Dar dacă ți-aș fi spus când eram vie, te-ai fi stropșit la mine, m-ai fi ocărit...

BÎRZOI: Dar nu mai vorbi di moarte, Chirițo, hăi, că-mi rupi inima. Uite, e-o venit Elencu cu oțetul... și cu Chiralina...

(Elencu intră cu oțetul pe care îl aduce Chiralina și cu un flacon de parfum.)

CHIRALINA: Of, Doamne! Doamne!.. Cine-mi supără mereu pe stăpînica mî? Că-ntr-o zi o s-o găsim țeapănă-n scaun... *(Începe să-i frece țințele și mîinile cu oțet aromatic.)* Ia te uită! Numai noduri e toată!

(Elencu îi duce sticla cu opoponax la nas.)

CHIRIȚA *(făcînd pe leșinata mai departe)*: Ah! Și îmi făcusem așa de bini tîti socotelile pe ceea lume! M-aș fi dus la leși... cu fetele... cu Guliță, cu Chiralina...

CHIRALINA *(îi sărută mîna pe care i-o trage)*: Sărut mîna, că m-ai fi luat și pe mine, cucoană...

CHIRIȚA: Aș fi tras la hotel, la „Glantz“, că e ieftin și mă cunoaște, de mică, de la răposatul tataia, care trăgea numai acolo cînd venea de la moșie. În primele zile ne-am fi dus după cumpărături și găteli pentru rochii și treburi femeiești, la „Carniol“ și la „Darmet“, și de la „Hudig“ am fi luat ciuboșele aduse din Pariz... Și pe urmă am fi mers peste tot să ne vadă lumea... La cofetărie, la „Melcon“, la teatru de la Copou, la sendrofii, la baluri, la soarele, ca să vadă toată lumea ce mai fete de măritat are cucoana Chirița, și ce mai ispravnic ar fi damnealui, Grigore ot Bîrzoieni, barbatul dumisale prea iubit... Da' nu mi-o fost dat să-mi văd visul cu ochii și m-o luat Dumnezeu, de-a dreapta lui, tocmai cînd mi-o fost lumea mai dragă... *(Plînge încet.)*

BÎRZOI *(impresionat de tot ceea ce se întîmplă)*: Nu mai plînge, Chirița mî, că-mi vine să-mi smulg mustețile de ciudă că te-am supărat... Uite, sintem cu tîții aci, lingă tine... Trezește-te din leșin...

ELENCU *(bătînd-o ușor pe obraji)*: Haide, cumnățică, fii cuminte...

CHIRALINA: Fii cuminte, stăpînico...

CHIRIȚA: Of, Doamne! Trăii să mă văd și moartă!... *(Plînge de mila ei.)*

CHIRALINA *(tot frecîndu-i țințele și mîinile)*: Acuma, dacă o-nceput să plîngă, îi trece... Uite e-o-nceput să i se încălzească și mîinile... și-i vine și singele la loc în obraji...

BÎRZOI: Dă, Doamne!.. Că, să spun drept, de multe ori a leșinat ea, în viața mî, dar ca data aia, nu.

ELENCU: Clipește, clipește... Își vine la loc în simțiri...

CHIRIȚA *(se deșteaptă treptat din leșin. Deschide întîi ochii mari, se uită nedumerită împrejur, își pipăie trupul, ca și cum ar vrea să se convingă că e al ei, apoi vorbește cu voce stinsă, ca de lăuză)*: Unde mă aflu?

BÎRZOI: La Bîrzoieni. Chirița mî... Unde vrei să te afli?... La matali acasă, cu mine, cu Elencu, cu Chiralina.

CHIRIȚA: Dar ce s-o-ntîmplat cu mine?

ELENCU: Iaca, te-ai supărat așa din senin și ți-o venit rău...

CHIRIȚA: Cum era să mă supăr din senin? Eu nu leșin niciodată degeaba...

BÎRZOI: Te-ai supărat din cauza musafirilor...

CHIRIȚA: Care musafiri?

BÎRZOI: Brustur și Cociurlă... care vor să ne pețască fetele...

CHIRIȚA: Au! Să nu mai aud de numele istea, că iar îmi vine leșinul...

BÎRZOI: Nu ti mai supara, Chirița mî. Iaca, să vorbim liniștit, să ne-nțelegem ca oamenii cu minte.

CHIRIȚA: Nu vreau să mă-nțeleg... Nu-mi dau fetele după ei și pace.

BÎRZOI: Foarte bine... N-avem decît să nu le dăm... dacă zici că nu sînt gineri pe placul matali.

ELENCU: Ba sînt gineri foarte buni.

BÎRZOI *(face un semn lui Elencu)*: Chirița însă îi di altă... Și, dă!... Cum copechilele nu le-am făcut numai

eu singur, se cade să ținem seamă și de părerea ei... Că, oricât, o fost și ea acolo de-un ajutor...

CHIRALINA (*care tot mai frecă încă mâinile Chiriței*): Așa-i dreptul...

BÎRZOI: Tu să taci, smolito, și să vorbești cînd te-oi întreba eu... Vra să zică, mai pe scurt, eu zic, da, Chirița, ba!...

CHIRIȚA: Ba!...

BÎRZOI: Și-atunci... (*Face cu ochiul lui Elencu.*) Iacă-tă ce m-am gîndit eu. Chirița vrea să mărităm fetele cu boieri de la Ieși... Dar boierii de la Ieși n-au de unde să știe că noi avem fete de măritat la Bîrzoieni... Trebuie, prin urmare, să mergem la Ieși, să ieșim în lume, să ne vadă tinerii copchilele.

CHIRIȚA: Dar parcă tu vrei să mergi la Ieși?

BÎRZOI: Păi eu n-am de ce merge... Dar te duci mata, că te pricepi mai bine la treburile de-aiestea... Eu, da, sînt mai de modă veche. Nu știu nici dînțui, nici juca în cărți, nici vorbi franțuzește... Sînt la fel cu Brustur și Cociurlă...

CHIRIȚA: Păi, de aceea ții morțiș să ne dăm fetele după ei?

BÎRZOI: Ba nu țin morțiș deloc... dovadă că vreau să te duci la Ieși...

CHIRIȚA: Dar cum am să mă duc la Ieși? Unde o să trag? Că la rude, le deranjarisesc, cu liota de copchii după mine.

BÎRZOI: N-ai nevoie să tragi la rude!... Tragi la hotel, la „Glantz“, că e și ieftin și te cunoaște de cînd erai mică.

CHIRIȚA (*prefăcută*): Da' de unde știi tu treaba aiasta?

BÎRZOI: D-apoi cine nu știe că răposatul socru-meu, nu trăgea decît la hotel la „Glantz“, ori de cîte ori venea de la moșie!...

CHIRIȚA: Eh! Dar ca să stai la Ieși și să umbli în lumea boierească, trebui să fii îmbrăcat după modă și nici eu, nici fetele n-avem de niciunele.

BÎRZOI (*același joc*): Nu-i nimic... Vă faceți tot ce vă trebuie... Rochii, la „Carniol“, ciuboșele, la „Hudig“, că el le aduce de la Pariz.

CHIRIȚA (*cu elan*): Grigori!... Nu șugui?

BÎRZOI: Nu șugui diloc.

CHIRIȚA: Dacă ai ști cum îmi ghicești gîndul!

BÎRZOI: E!... Așa sînt eu, Gicea!

CHIRIȚA: Bine, dar toate acestea cer cheltuială mare și eu din economiile mele nu mai am nimic, că le-am pus deoparte, în sipet, și nu umblu în el, să mă tai, pînă la nunta fetelor.

BÎRZOI: Îți dau eu și de cheltuială... Umblu eu la sipetul meu... (*Arată chimirul.*) Toate astea însă, cu o condițiune.

CHIRIȚA: Ce condițiune?

BÎRZOI: Dacă într-o lună de zile, cît îi sta la Ieși, nu găsești gineri pentru fete, te întorci acasă și le mărităm imediat cu Brustur și Cociurlă... Ne-am înțeles?

CHIRIȚA: Fie și așa, dacă zici matali...

BÎRZOI: Jură că-ți ții făgăduiala.

CHIRIȚA: Jur!...

BÎRZOI: Pe ce juri?

CHIRIȚA (*serioasă*): Să dea Dumnezeu să rămîn văduvă anul ista, dacă nu mi-oi ține făgăduiala.

ELENCU: Pușchea pe limbă-ți!...

BÎRZOI: Dacă n-aș ști cît ții la mine, m-aș supăra... (*Se aude zurgălăi afară și lătratul cîinilor din curte, care întîmpină sania.*) Auzi, au venit pețitorii... Ce ne facem cu ei acuma?... (*Chiralinei*). Du-te de întîmpină musafirii la scară.

CHIRALINA: Da, boierule. (*Iese.*)

CHIRIȚA: Îi tratarisește cumnățica, acum, cu serum din cela de-i meșteră ea să facă, și matala le spui că eu n-am venit de la Hirlău și că, prin urmare, nu poți hotărî nimica, singur, în lipsa mîei...

BÎRZOI: Și fetele? Ce facem cu fetele?

CHIRIȚA: Fetele stau cu mine în ietac.

ELENCU: Lasă-le, cumnățică, să dea măcar bună ziua... și să cunoască și ele tinerii...

CHIRIȚA (*ironică*): Nu le las, că mi-e frică să nu se amorezeze de asemenea minunății de barbați. *Orevoa...* și petrecere bună cu vitișoarele... (*Iese.*)

ELENCU: Mă duc să-i primese macar eu... Ne-o făcut de ris, cumnăţica. (*Iese în capul scării care coboară din cerdac, strângându-şi un şal în jurul gâtului.*)

(Birzoi îşi aprinde ciubucul şi îşi ia o poziţie de om care se află într-o situaţie importantă. De afară se aud zurgălăii scuturaţi la gîtul cailor care s-au oprit. Apoi, în cerdac, cizmele lui Cociurlă şi Brustur, scuturate de zăpadă. Cîinii din curte potolîţi o clipă, încep să latre din nou, întărîtaşi de ceva care se vede. În cerdac apar musofirii, întîmpinaşi de Elencu şi Chiralina.)

ELENCU ŞI CHIRALINA: Poftiţi!... Poftiţi!...

(Se deschide uşa şi-i poartă. Cociurlă şi Brustur îşi mai scutură încă o dată cizmele de zăpadă, îşi scot căciulile şi intră.)

BIRZOI (*întîmpinîndu-i*): Bun venitul, boieri dumneavoastră...

BRUSTUR ŞI COCIURLĂ (*împreună*): Bun găsitul, cucoane Grigori...

(Schimb de saluturi după „moda veche” a timpului.)

BIRZOI: Frig, frig, hai?

BRUSTUR (*care, ca şi Cociurlă, e tipul boierului moldovean de ţară, rămas departe de curente moderne ale timpului. Amîndoi sînt tineri, chipeşi şi foarte pitoreşti în simplitatea lor*): Ca iarna, cucoane Grigori... şi nîgeee!

ELENCU (*foarte prevenitoare cu ei, caută să suplinească — cît mai afabil — lipsa gazdei*): Chiralino, ia fuga şubele boierilor şi du-le la bucătărie să se usuce...

(Chiralina ajută pe cei doi să-şi dezbrace şubele, apoi iese cu ele şi cu căciulile în braţe.)

BIRZOI: Ia poftim de şedeţi... *Prenez pla*, vorba nevestimii...

BRUSTUR ŞI COCIURLĂ (*se aşază*): Mulţumim...

(Tăcere o clipă. Se aud cîinii.)

BIRZOI: Dar ce diavolul or fi lătrînd cîinii așa!...

COCIURLĂ: O fi văzut lupchii şi vulpehile.

BIRZOI: Ei şi cu dumneata. De unde pînă unde lupi şi vulpi în ograda mî, ziua-n nămiea mare?...

BRUSTUR: Nu sînt în ogradă, sînt la noi în sanie.

ELENCU: Ce? Lupi şi vulpi?

COCIURLĂ: Da, trei lupchi şi două vulpechi... Le-am puscat acum, în drum către dumneavoastră, în pădure la Bereaga...

BRUSTUR: Că nu se făcea să venim eu mîna goală. Prind bine, pentru dudu, la o caţaveică, ceva...

BIRZOI: Foarte mulţumim de atenţie. Dar nu vă ştiam vînători așa de dibaci...

COCIURLĂ (*modest*): El e mai dibaci ca mine...

BRUSTUR: La lupchi... că la vulpechi m-o ramas. El le-o puscat pe amîndouă...

BIRZOI: Brava dumneavoastră... Elencule, du-te mata şi spune să ieie Ion vînatul de la sanie şi să puie să-l jupeale, pînă nu s-o-nchege singele.

BRUSTUR: Şi cum o jupui pieile, să le deie sare multă...

BIRZOI: Ştie, ştie Ion seama, că doară şi eu sînt vînător. Acum, ce e drept, îmi mai tremură mîna, dar cînd eram ca dumneavoastră! Odată, țin mînt, am împuscat, într-un singur ceas, opt urşi...

(Elencu leşind, aruncă o privire de reproş lui Birzoi... O privire care înseamnă: „Iară torni minciuna asta?”)

COCIURLĂ (*minunat*): Opt urşi?

BIRZOI: Şi două ursoaice... În total zece persoane!

BRUSTUR: Aiasta zie şi eu vînat.

BIRZOI: Şi să nu credeţi c-am mai fost cu cineva... Singur singurel!... Numai eu şi puşca.

COCIURLĂ: Dar cum s-o-ntîmplat?

BIRZOI (*fericit c-a găsit muşterii să-l asculte şi să-l creadă*): Iaca, bini... Veneam, tot așa cu sania, de la Hîrlău ... Să fi fost patru ceasuri după-prinz. Şi cum o luasem așa, prin pădure, pe la Drăgaica, ea să scurtez drumul, numai ce văd așa, deodată, că încep caii să sforăie şi să sară pe loc în ham... „O simţit ursul, boierule”, zice vezeteul... Unul Mihalachi care mi-o murit mîncat de lupi, cu cai cu tot, în altă iarnă... Cu vreo doi ani înainte de întîmplarea asta pe care v-o spun eu acum... „Eee!... O simţit ursul?” zic eu. „Bine... Las' că i-oi da eu urs, ursului”... Şi mă dau, boieri dumneavoastră, jos din sanie, iau două puşti cu mine şi-un

pistol la brâu și numai ce slobod o dată pistolu-n sus, de s-o cutremurat vămile văzduhului... Înțelegeți... Ca să auză ursul unde sînt și să vie să deie piept cu mine... Dar, pînă să vie ursul, caili, cum o fost ei spărieți, cînd o mai auzit și troznetul pistolului, o rupt-o la goană cu vezeteu și cu sanie cu tăt, de nu i-o mai putut opri decît acasă, la ușa grajdului... E! Ce te faci acuma, cucoane Grigori, rămas singur, în mijlocul pădurii, la miezul nopții... prin troianul de zăpadă?

BRUSTUR (*fără ironie*): Vra să zică, ai stat mata de la patru după-prinz pînă la miezul nopții, numai în locul acela, să te uiți după sanie?

BÎRZOI: Da' de unde? Am umblat de colo pînă colo să mă dezmořese, că rătăcisem drumul... Atît noroc că era o lună cît tablaua ceea de colo de mare... (*Arată o tavă de aramă, imensă, care se află la vedere, undeva în încăpere.*) Dar gerul începuse să mă supuie... Picioarele abia le mai simțeam, ca pe două sloiuri, în cizme. Miinile la fel... „Pînă aici ți-o fost, cucoane Bîrzo, îmi ziceam, sigur că pînă dimineață o să mori degerat, prin nămeți...” Deodată, însă, văd înaintea mî o urmă ca de om care-o mers în patru labe...

COCIURLĂ și BRUSTUR (*foarte interesați de povestire*): Ursul...

BÎRZOI: Nu!... Numai urma lui... Răpide mi-am făcut o socoteală... După urma ursului, pot s-ajung la birlogul lui... În birlogul ursului e cald... și decît să mor degerat în pădure, mai bine să mă lupt cu ursul, la căldură, în birlogul lui.

COCIURLĂ și BRUSTUR: Foarte adevărat.

BÎRZOI: Zis și făcut! Mi-am luat inima în dinți, pușca în mînă și piș, piș... pe urma ursului, pînă am dat de birlog... Am ascultat cu urechea la pămînt, ca să văd dacă e cineva acasă... Ursul sforăia... Mor, mor, mor... Mă rog! Mai abitir ca vărul meu Toderiță, care sforăia în ietac, la Roman, și se auzea la moșie, la Pașcani... Zic: să intru peste el... îl scol din somn și e știut că omul e supărăcios cînd îl trezești noaptea din culcușul lui! Ia mai

bine să mai trag o dată cu pistolul să-l trezească... și, cînd o ieși afară după mine, să intru repede în locul lui... Și trose! Un foc în sus... Cît ai zice pește, ursul țîști! afară din birlog... și conul Grigori, țîști! în locul lui, în birlog...

(*Brustur și Cocurlă se amuză.*)

BRUSTUR: Da' bine i-ai mai jucat, mata, renghiul.

BÎRZOI: Ba mi l-o jucat el mie, boieri dumneavoastră... Că, înăuntru, în birlog... ce să vezi... opt urși și două ursoaice mă așteptau cu brațele deschise... 20 de părechi de brațe și tot atîtea părechi de picioare...

COCIURLĂ: Așa mare birlog o fost?

BÎRZOI: Cît salonul ista de mare... că se vede c-o fost o familie mai numeroasă, strînsă toată la un loc, cu cățel, cu purcel cu tot...

COCIURLĂ și BRUSTUR (*împreună*): Tț, tț, tț, tț!

BÎRZOI: Mi se făcuse inima cît un purece... Dar n-aveam nici de ales, nici timp de pierdut... Am descărcat întîi pistolul: bang!... (*Se ridică și arată cum a tras.*) Și un puiantru s-o rostogolit la picioarele mele... Apoi puștile amîndouă... Bang!... Bang!... Bang!... Bang!... (*Mimează.*) Și gata patru urși... (*Elencu intră urmînd pe Chiralina care aduce pe o tavă tratația. Pe altă tavă, Ralița aduce paharele și sticla cu vin. Elencu aude povestirea pe care o cunoaște și face un gest care vrea să spună: „Te-ai făcut de ris și față de ăștia, cu minciuna.”*) Pe urmă, iară pistolul... Bang!...

COCIURLĂ (*foarte serios*): Încă unul...

BÎRZOI: Nu!... Doi, că am tras cu atîta putere, întăritat așa cum eram, c-o trecut glonțul prin doi odată... și-o lovit și-o vulpe care, se vede treaba, trecea pe deasupra birlogului, c-am găsit-o moartă acolo, dimineața.

BRUSTUR: Drept îi!... Supărarea mărește totdeauna puterea...

BÎRZOI: Pe urmă, iar puștile...

COCIURLĂ (*fără pic de intenție de glumă sau ironie*): Dar cine ți le încărea, așa pe rînd, cucoane Grigori?

BÎRZOI: Ee, cine?... C-o mină trăgeam, cu cealaltă încercam... Și iar pistolul... baang!... și gata și ursoaica... lovită drept în bot. *(Izbește, gesticulând, peste gură pe Chiralina, care a venit cu tava în dreptul lui.)*

CHIRALINA: Văleu! M-o-mpușcat și pe mine...

BÎRZOI: Apăi, dă!... Dacă intri în țeava pistolului, ce să faci?

ELENCU: Ia poștiți de vă serviți c-un pahar de vin și-o bucățică de roladă.

BÎRZOI *(gafeur)*: Aiasta-i ceea de s-o ars adineauri?
(Cei doi servesc, vrînd să facă pe grațioșii, mulțumind. Fiecare a luat câte un pahar, într-o mină, și este o bucată de prăjitură, în altă, și nu se ating de ele așteptînd să termine Bîrzoii istorisirea.)

ELENCU: Cum o să fie arsă? *(Face cu ochiul lui Bîrzoii.)*

CHIRALINA: Că și unde-o fost arsă, o răzuît-o duduca cu eiobul de geam...

ELENCU *(o ghionțește pe Chiralina)*: Taci, vedenie...

CHIRALINA: Amu, dă-mi și matale în coaste, că nu mi-o dat destul boierul peste gură... *(Lasă tava și iese urmată de Ralița.)*

BÎRZOI: Și așa cu urșii ceia... De dimineață, cînd am găsit drumul și am putut să mă întorc acasă, am trimis sania cu șase cai să-i ridice... I-o legat unul de altul de spatele saniei și i-o tîrit prin omăt, de-o făcut pîrtie cu ei, că tot nu se mai cunoaștea drumul...

ELENCU *(văzînd că cei doi nu se ating de tratație)*: Dar de ce nu vă serviți...

COCIURLĂ și BRUSTUR *(împreună)*: Mulțumim... *(Vor să guste din prăjitură.)*

BÎRZOI: Altă dată, am mai pățit una, cu o haită de lupi... *(Cei doi se opresc cu bucățica la gură și ascultă politicoși. Elencu îi face semn să isprăvească. A priceput.)* Dar aceea v-o spune-o eu altă dată...

ELENCU: Păi sigur!... Acuma să bem un pahar de vin cu musafirii.

BÎRZOI *(încină)*: Bine ați venit în casa mîe...

COCIURLĂ *(cu înțeles)*: Bine v-am găsit și să dea Dumnezeu să venim cît mai des...

BRUSTUR: Aiasta-i dorința noastră cea mai mare...

BÎRZOI: Îmi pare rău că nevasta mîe nu s-o întors încă de la Hîrlău cu fetele, că i-ar fi făcut și ei mare bucurie să vă cunoască... Sint plecați cu tății de azi-dimineață.

COCIURLĂ: Cum? Coana Chirița nu-i acasă?

BRUSTUR: Și nici duduile?

(Sint, oarecum, decepționați.)

ELENCU *(ca să-i ajute)*: Nu-i nimic... Le-am spune noi, dacă aveți ceva de spus. Și apoi, frate-meu Grigori îi stăpinul în casă... *(Rîzînd.)* La el în casă, cîntă cocoșul...

BÎRZOI: Da, dar cocoșul îi nevastă-mea... *(Rîde mulțumit de gluma lui, antrenînd și pe ceilalți.)* Eee! Dac-aș ave și eu norocul să leșin cînd nu-mi face cineva voia...

BRUSTUR: Coana Chirița leșină cîteodată?

BÎRZOI: Numai adineauri ce-am pățit cu ea! De-abia am adus-o în simțiri.

COCIURLĂ: Adineauri?... *(Se uită mirat la Brustur.)* Păi, dumneaei nu e cu duduile la Hîrlău?

ELENCU *(ca să repare gafa)*: Ba da, dar Grigori vrea să spună că adineauri am vorbit noi amîndoi de leșinurile cumnățichii.

BÎRZOI: Păi sigur că asta am vrut să spui... Dar ce crezi că dumnealor au înțeles altceva? Doar sint oameni cu doxă la cap, ce naiba?

COCIURLĂ *(după ce schimbă o privire de înțeles cu Brustur)*: Apăi, cucoane Grigori, ne pare foarte rău că nu-i și coana Chirița acasă, că noi venisem cu un gînd la dumneavoastră.

BRUSTUR: Că de-aia am pus și oamenii să steie două zile la pîndă, ca să puște lupchii și vulpchile... să nu venim cu mina goală...

COCIURLĂ: Cred că v-o spus cucoana Elencu despre ce este vorba...

BÎRZOI: Mi-o spus ea ceva, așa mai pe departe.. Și cam pe cînd v-ați gîndit să faceți nunta?

COCIURLĂ și BRUSTUR (*încântați că au scăpat de greul cererii*): Păi...

BRUSTUR: Noi am face-o și azi, dacă ar fi după noi, cucoane Grigori, că duduile ni-s tare dragi de cînd le-am văzut la bal, la Botșăni, și-i rău a naibii iarna, la țară, fără un pic de fimeie în casă...

COCIURLĂ: Apăi, dacă dumneavoastră n-aveți nimic împotriva și dacă și coana Chirița și duduile or vrea, nunta om face-o cînd îți spune dumneavoastră...

BRUSTUR: Noi sintem gata.

COCIURLĂ: Am adus meșteri din Hirlău și ne-am reparat amindoi casele... Am vărut, am grijit...

BRUSTUR: Eu mi-am cumpărat și crivat nou, că cel rămas de la tata, saraeu', s-o rupt di tăt. Unsprezece copii, cît o făcut, nu-i șagă...

COCIURLĂ: Am adus țigani și slugi noi la curte...

BRUSTUR: Am cumpărat cai și droști cu hărcuri, de la Botșăni.

COCIURLĂ: Sintem, într-un cuvînt, gata să ne primim cu toată cinstea și cu tot dichisul miresele, dac-o vrea Dumnezeu și dumneavoastră.

BÎRZOI: E, dar vedeți dumneavoastră aici în casă la mine e cineva mai tare și ca Dumnezeu, Doamne iartă-mă! și ca mine... Leășinul! Și-am apucat de i-am făgăduit Chiriței c-o las să se ducă cu fetele... Dar o lună-n cap... Nici o zi mai mult... c-o făcut jurămint și de nu l-o ține, rămîne văduvă... (*mîndru*), că pe mini o jurat... Așa că, boieri dumneavoastră, să mai avem olecuță de răbdare... că acuma trec și cișlegii... și dacă n-o găsi alții la Ieși... atunci...

CHIRALINA (*intră*): Cucoane... Cucoane... (*Îi face semn să vie spre ușă.*)

BÎRZOI: Ce vrei, albo?...

CHIRALINA: Pofteste mata olecuță pină afară.

BÎRZOI: De ce să poftesc?

CHIRALINA: Așa, că vrea să-ți spuie ceva...

BÎRZOI: Cine?

CHIRALINA: Cineva care nu-i aicea... care e dusă la Hirlău...

BÎRZOI: Aha! (*Se ridică.*) Să mă iertați, rogu-vă, că vă las oleacă numai cu Elenču, dar văz că mă cheamă cineva. (*Cînd se apropie de Chiralina, ea începe să-i spuie ceva la ureche, repede.*) Bine, bine, bine... (*Iese urmat de Chiralina.*)

ELENCU (*rămîne singură cu cei doi, începe să vorbească repede pe șoptite*): O fost ceartă mare...

COCIURLĂ: Ceartă?

ELENCU: Da... cu cumnata, cu Chirița... Nici nu vrea s-audă de măritat fetele cu voi... O zis că în ruptul capului nu-și dă ea odraslele după boierași de-aistia de la țară... Ea vrea gineri de la Ieși... de bonton... de aistia de-o ieșit acuma... franțu-ziți, nemțiți... gulerăți...

BRUSTUR: Păi atunci, noi...

ELENCU: Nu trebuie să vă lăsați, dacă vi-s fetele dragi...

COCIURLĂ: Păi, ce putem face?

ELENCU: Eu dae-aș fi în locul vostru, barbat, aș ști ce să fac...

BRUSTUR: Eu! Nu se poate că ne prinde... Și-apoi nici nu-i frumos...

ELENCU: Ce nu-i frumos?

BRUSTUR: La ce te-ai gîndit matali!

COCIURLĂ: Om fi noi de la țară, dar sintem oameni cu obraz...

ELENCU: Dar nici prin minte nu mi-o trecut, la ce vă gîndiți voi... că mi-s nepoate de frate, pacatele mele... Alteceva am vrut să zic...

BRUSTUR: Ce?

ELENCU: Nu pot să vă spun aicea... Dar miine de dimineață mă duc pentru o zi, două la pitarul Iordachi, la moșie, că am și-acolo de pus la cale o nuntă...

COCIURLĂ: Dacă o ieși tot ca a noastră...

ELENCU: Ba. Că nu se potrivește una cu alta... Nevasta pitarului e fimeie de înțeles... Nu i s-o urcat civilizația la cap și fumurile Parizului, ca pri-copsitei mele de cumnate... Așa că, miine de dimineață, pitarul Iordachi trimite sania să mă ieie și în drum mă abat oleacă la dumneata, paharnice, să stăm de vorbă în liniște și să vă învăț eu ce trebuie

să faceți... Și vii și dumneata acolo, căminare Cociurlă... Ne-am înțeles?

BRUSTUR: Înțeles... Numai, dă, nu știu dacă se cade...
(*E încurcat.*)

ELENCU: Ce?

BRUSTUR: Să vii dumneata fimeie singură la un om tinăr acasă... Lumea e rea... Și te pomenesti că mi-o scoate vorbe.

ELENCU: Cu mine, omule? Bată-te să te bată... Păi eu mai sint fimeie de scos vorbe cu mine? La vîrsta mî?

BRUSTUR: Păi vornicului Mihalachi nu i-o ieșit vorba cu Codina, țiganea din curte, care e și mai hoasă ca dumneata!

ELENCU (*cu reproș*): Vorbiși de te prăpădiși...

COCIURLĂ: Vezi? Are dreptate și coana Chirița! Cei din Ieși, n-ar vorbi așa...

BRUSTUR: Da, păi cum nu? Că ei or fi cu stea în frunte. Bine, cucoană Elencule... Mîine de dimineată te așteptăm.

BÎRZOI (*revine preocupat*): Vra să zică, boieri dumnea-voastră, rămîne așa... Om mai vorbi cînd s-o-ntoarcă Chirița cu fetele de la Ieși... Și din parte mî, cum v-am spus, toată dragostea și tot sprijinul... (*Se așază la locul lui. Elencu e lîngă el.*)

COCIURLĂ și BRUSTUR: Îți mulțumim, cucoane Grigori...

BÎRZOI (*încet, lui Elencu*): M-o chemat să-mi spuie că dacă nu-i dau afară în cinci minute, vine ea și-i dă... cu cortelul...

ELENCU (*foarte încurcată*): Și-așa, vra să zică!

BRUSTUR: Și-așa!

COCIURLĂ: Așa!

BÎRZOI: Așa! (*O pauză. Toți patru nu mai știu ce să zică.*) Repede se mai întunecă afară astăzi... Și pe ninsoarea aiasta nici nu se mai vede drumul... Mie mi-ar fi și frică să umblu cu sania, de-amu-n-colo...

COCIURLĂ: Căii mei cunosc drumul către casă și legați la ochi...

BRUSTUR: Și vezeteu-i bun...

BÎRZOI: Oricît, cum înserează, ies haitele de lupi...

BRUSTUR: E, bine că veni vorba... Ziceai, cucoane Grigori, că ne spui o pățanie cu luehii...

BÎRZOI (*uitînd pentru o clipă ce i-a spus Chirița*): Așa-i, frate! Să vedeți...

ELENCU: Lasă Grigori că le povestești altă dată... Acuma poate că vor oamenii să plece, să nu-i apuce noaptea pe drum.

COCIURLĂ: Nu-i nimica, sintem învățați... Și dacă nu-i cu supărare, am mai bî un pahar de vin... că tare-o fost bun...

BÎRZOI: Foarte bine... Vorba ceea: la botul calului.
(*Elencu toarnă vin.*)

COCIURLĂ (*blînd*): E din via matală, coane Grigori!

BÎRZOI: Din via Aristiții, că ei i-o dau de zestre...

COCIURLĂ: Eh! cine știe cine s-o bucura să-i minînce poama... (*Oftează.*)

BÎRZOI: Asta om vidă noi peste o lună...

BRUSTUR: Dar duduca Calipsița n-are vie de zestre?

BÎRZOI: Nu, ea are povarnă...

BRUSTUR: Eh! Cine știe cine i-o bea rodul...

BÎRZOI (*tot cu ochii spre ușa Chiriței*): Dă! Om vidă!

COCIURLĂ: Și-așa!

BRUSTUR: Așa!...

ELENCU: Așa!...

BÎRZOI: Așaaa!... (*O pauză jenantă.*) Cortelul Chiriței o fi în ietac la ea?

ELENCU (*căreia s-a adresat*): Nu e, dar e în schimb retevei de bătut covoarele. L-am uitat eu de dimineată acolo.

BÎRZOI (*tot lui Elencu*): Ai spus tu să puie căii la sanie?

BRUSTUR: Dar ce, plecați undeva?

BÎRZOI: Ziceam să vă petrecem o bucată, pînă ieșiți la drumul mare...

COCIURLĂ: Vai de mine, prea mare cînte, cucoane Grigori...

BÎRZOI: Atunci să mergem, că dă, eu is om bătrîn... N-aș vrea să mă prindă întunericul pe drum... Te pomenesti că-mi mai iese și vreun lup înainte...

BRUSTUR (*cu admirație*): Și mult ți-o mai păsa matală! Matală, de la opt urși încolo!

COCIURLĂ: Eu zic să nu te mai ostenești, coane Grigori, să ne petreci... Mai bine mai stăm noi oleacă... Poate, cine știe, avem noroc să vie și coana Chirița... BÎRZOI: Să vie Chirița? Lasă, mai bine să nu mai aveți noroc.

BRUSTUR: De la Hirău, eu duduile...

ELENCU: Nu, nu, mai bine să vă duceți... că mine vă sculați de dimineață, c-aveți musafiri... Dumneata, paharnice Brustur...

BÎRZOI: Dar de unde știi tu ce treburi are dumnealui?

BRUSTUR: Ai văzut?... O și-nceput să ne iasă vorbe... COCIURLĂ (*se ridică*): Atunci.

ELENCU (*crapă ușa dinspre coridor și strigă*): Chiralino!... Adă șubele boierilor... și căciulile... (*iese și ea*.)

BÎRZOI (*tare, către ușa Chiriței*): Că pleacă!

BRUSTUR: Zicînd, am calcat cu stîngul, coane Grigori... (*E realmente amărit.*)

COCIURLĂ (*tot așa*): Și eu care credeam că astăzi ne întoarcem acasă bucuroși...

(*Se aud zurgălăii sîniei care trage la seară.*)

BRUSTUR: C-așa ne spusese cucoana Elencu... că mai mult dumneaei ne-o făcut să îndrăgim fetele...

COCIURLĂ: Și tare ni-s dragi... De cînd le-am văzut la balul isprăvniciei, tot la ele ne-am gîndit...

BRUSTUR: Și numai de ele am vorbit...

BÎRZOI: Aveți răbdare, dragii mei... O lună, două n-o fi foc...

COCIURLĂ: Și crezi mata că după ce s-or întoarce de la Ieși, unde o să cunoască altfel de tineri, nu niște boiernași de țară ca noi...

BÎRZOI: De!... Știu și eu... (*Se gîndește un timp.*) Și numai leșinul Chiriței e de vină...

ELENCU (*întră urmată de Chiralina care aduce șubele și căciulele*): O tras și sania la scară...

BÎRZOI (*către ușa Chiriței*): O tras și sania la scară... (*Chiralina ajută boierilor să se îmbrace și cînd fiecare e gata zice „Sărut mîna!” înainte de a-i da ceva. Cociurlă și Brustur desfac pungile pe rînd și-i dau bacșiș. Chiralina iese, socotind banii.*)

COCIURLĂ (*îmbrăcat gata*): Așaa!

BRUSTUR (*același joc*): Așaaa!

ELENCU: Și-așa...

BÎRZOI (*ușurat*): Așaa...

BRUSTUR: Da' îmi pare rău că cel puțin nu ne spuseși pătania cu lupchii, coane Grigori...

COCIURLĂ: De ce nu ne-o spui, zău, coane Grigori... Aceea cu urșii oi ține-o minte, cît oi trăi... Opt urși!

BRUSTUR: Și două ursoaice... Haram de dumneata!...

ELENCU: E!... Nu stați îmbrăcați cu șubele în casă, că pe urmă răciți afară...

COCIURLĂ: Păi dacă vra conul Grigori să ne-o spună pe ceea cu lupchii, ni le scoatem...

BÎRZOI: Nu, nu, lăsați pe altă dată... Acuma, umblați sănătoși...

BRUSTUR: Păi, mata nu te îmbraci?... Să ne petreci.

BÎRZOI: Păi acuma, dacă plecați, ce să vă mai petrec? Bună seara și să ne vedem cu bine... (*Le dă mîna, cei doi i-o sărută.*)

BRUSTUR: Să dea Dumnezeu!...

COCIURLĂ: Bună seara și iertați dacă plecăm așa de repede...

BÎRZOI: Nu e nimica... nu e nimica... călătorului îi șade bine cu drumul...

BRUSTUR: Sărut mîna, cucoană Elencule, și nu uita de mine...

ELENCU: Nu, nu, nu uit...

BRUSTUR: Poate ar fi mai bine să te îmbraci mata bărbă-tește...

BÎRZOI: Dar ce, te duci la bal mascat?

ELENCU: Nu, avem noi amîndoi o vorbă...

COCIURLĂ (*lui Elencu*): Sărut mîna!

ELENCU: Bună seara, căminare!

COCIURLĂ (*trist*): Căminar, fără cămin...

ELENCU (*încet*): Lasă, lasă, că-i avî... O fi ea cumnata tare, dar nici Elencu n-a fi mai prejos.

(*Grupul a ajuns la ușa. Chirița crapă ușa de la ieșac încet, se strîmbă în urma lor, apoi închide ușa. Musafirii pleacă petrecuși de Elencu care repetă jocul cu șalul...*)

Bîrzoii a rămas în ușa.)

BÎRZOI (*întorcându-se în scenă*): Bine că n-o vinit spaima cu cortelul... Ne făceam de pomină!

ELENCU: Parcă așa nu ne-am făcut? Mai rămânea să le dăm și cîte un brîncei pe seări...

(*Se aude sania plecînd, în lătrăturile cîinilor.*)

CHIRIȚA (*intră, ironică și triumfătoare*): O plecat fanții?

BÎRZOI: O plecat, dar oțărîți rău...

CHIRIȚA (*către odaia fetelor*): Aristiț! ... Calipsiț! ... Viens ici...

(*Calipsița și Aristița intră. Și-au schimbat rochiile de bal cu rochiile de casă. Au rămas însă pieptănate și sulemenite ca de recepție.*)

CALIPSITA: *Ils sont partis?*

CHIRIȚA: *Oui! Huit, avec celle du fromage, neuf!*

ARISTIȚA: *Quel bonheur!*

CHIRIȚA (*gest spre fete*): Le-am spus și lor, ca să știe cine sînt și de ce-o venit musafirii...

ARISTIȚA (*îngreșoasă toată*): *Phu! Moi Cociurlă...*

CALIPSITA: *Et moi, Brustures...*

ARISTIȚA: *Jamais dă la vie...*

CALIPSITA: *Quelle horeur! (Pronunță oreo.)*

BÎRZOI: Ia nu vă mai scîlfosiți așa... furlandisitelor...

Dar ce? Aștia nu-s oameni... boieri?

ARISTIȚA: Or fi, dar nu pentru noi...

BÎRZOI: Da, că pe voi o să vă ia beizadelele lui Vodă...

CHIRIȚA: Și de ce nu le-ar lua? Adică ce crezi că eu dacă aș fi vrut, nu puteam s-ajung vodeasă?

BÎRZOI (*ride*): Hă, hă! Dacă ar trăi Papură-Vodă, poate...

GULIȚĂ (*intră repede*): Mamaie... Mamaie! ... Știi ce-o zis boierii de-o plecat adineauri cu sania?

CHIRIȚA: Ce-o zis?

GULIȚĂ: O zis... intii cela mai mititelul: „Ai văzut ce ne-o făcut zgriptoroița?”

CHIRIȚA: Ce?

GULIȚĂ: Da, da, așa o zis... și celălaltul i-o răspuns: „Dar-ar dracii-n civilizația ei!”

CHIRIȚA (*lui Bîrzo*): Auzi mesîe Bîrzo, cu cine vrei dumneata să-mi mărit fetele?... E, lasă că le-oi da eu zgriptoroiță și civilizație... Dau eu ochi cu dumnealor într-o zi... și de n-oi avea cortelul

la mine, gălesc eu o jordie pe jos, sau o ulucă de la un zaplaz.

ARISTIȚA: *Quel mojie...*

CALIPSITA: *De țărănoă...*

GULIȚĂ: Și-o mai zis că și tataia s-o prostit la bătrînețe...

CHIRIȚA: Aha!...

GULIȚĂ: Și că matale te gioci cum vrei cu el. Ca o scorpie cu un pui de găină.

BÎRZOI: Aha!...

GULIȚĂ: Și de țațaiia Elencu o spus că pentru o pereche de ciuboțele merge singură la bărbați acasă...

FETELE: Aha!...

ELENCU: O spus asta de mine?

GULIȚĂ: Da, ca să-i peștești... Și că dacă le-i face și lor treabă, ți-a cumpăra o rochie de taftă de la Botșani...

ELENCU: Mie?

GULIȚĂ: Da, cînd țe-i vidă mata ceafa...

(*Chirița și fetele rîd.*)

CHIRIȚA: *Jè meur de rire...*

BÎRZOI: N-ai auzit tu bine, măi băiatule...

GULIȚĂ: Ba am auzit... Și-a auzit și Ion, că ședeam amîndoi lingă sanie... Și mi-o dat și mie bacșiș, e-o crezut că sînt tot slugă ca Ion...

BÎRZOI: Și ai primit?

GULIȚĂ: Dar ce eram prost să nu primesc?... Ba le-am zis și sărut-mîna, de-o murit Ion de ris.

CHIRIȚA: *Comme il drôle!*... Tu o s-ajungi departe, măi băietule.

BÎRZOI: Cred și eu... Dacă de-acuma o luat-o de pe lingă sanie, o să ajungă vezeteu... (*Își aprinde ciubucul și se așază îmbufnat.*)

(*Elencu s-a așezat la o meschioară și a început să dea o pasență.*)

(*Chiralina intră și aprinde lămpile, între reptici.*)

CHIRIȚA (*Chiralinei*): Aprinde și luminările de la clavier...

BÎRZOI: Dar de ce să le aprindă, să ardă degeaba?

CHIRIȚA: Pentru că vreau să cînt la clavier...

BÎRZOI: Lasă că-i cînta mîine, cînd nu sînt eu acasă...

CHIRIȚA: Eu cînt cînd am poftă eu, nu tu...

BÎRZOI: Despre mine poți să nu cînți niciodată...

CHIRIȚA: Și pe urmă, trebuie să mă exerseze pentru Ieși.
Acolo toate cucoanele cîntă la clavir...

(Chiralina aprinde luminările la pian.)

ARISTIȚA: Cînt-o pe aceea, mamaie, cu barcarola care
merge pe apă și ei se pupă...

CALIPSITA: Nu, nu, nu pe aceea... Cîntă întii pe aia
unde moare, și ea se duce la minăstire...

(Chirița se așază la clavir, cu fetele în dreapta și stînga.)

ARISTIȚA: Ba, barcarola...

CALIPSITA: Ba, pe cealaltă...

CHIRIȚA: Stați, stați, că le cînt pe toate... Mai întii însă
am să cînt romanța mî. Chiralino!... Du-te la
mesie Șarlă în ietac și spune-i să poftască în
salon, că facem muzică...

CHIRALINA: Da, cucoană...

CHIRIȚA *(cîntă la clavir și din gură, dîndu-și ochii peste
cap către Birzoi care o privește și-o ascultă îmbufnat):*

*De ce te uiți așa la mine
Și ochi-ți scapără scînteii.
De ce mă meprizezi, ah! spune-mi?
Ce vrei, ce vrei, ce vrei?*

CHIRALINA *(intră):* Cucoană...

(Fetele îi fac semn să tacă.)

CHIRIȚA *(cîntă):*

*De ce cînd ies în a ta cale,
Să-ți dăruiesc iubirea mî...
Tu fugi ca dracul de tămîie,
De ce, de ce, de ce?*

CHIRALINA: Cucoană!...

(Fetele îi fac semn să tacă.)

CHIRIȚA *(se oprește din cîntec):* Ce vrei, fă?

CHIRALINA: O spus mesie Șarlă că vă roagă să-l iertați,
că nu poate veni, că are treabă...

CHIRIȚA: Da'ce face?

CHIRALINA: Repară minavetul!...

CHIRIȚA *(reia cîntecul în timp ce cade încet cortina):*

*De ce cînd sînt o jună fată
Și tot din mine poți să faci,
Tu nu-mi declari amoru-ți veșnic
Și taci, și taci, și taci?*

ACTUL II

TABLOUL I

Ulița Păcurarilor, la Iași. Decr de iarnă moldovenească. În stînga, în fund, se vede bariera închisă. În scena propriu-zisă e un fel de piațetă, prin fundul căreia ulița trece către centrul orașului. În dreapta, cancelaria „barierei”, în stînga, o circumă de margine de oraș în care beau, laolaltă, surugii și călătorii intrați pe barieră. Din circumă se aude o flașnetă care cîntă o melodie plîngăreată. La ridicarea cortinei, ninge. Bariera e închisă. Cîteva clipe scena goală. Apoi, din cancelarie, iese un slujitor de barieră urmat de un altul mai mare în grad, care rămîne în ușă.

SLUJITORUL: Pe afurisita aiasta de vreme nu cred c-a mai veni nimeni în Iași.

ȘEFUL: Aiasta-i altceva. Bariera însă nu poate să stea singură... Așa-i ordenul...

(Slujitorul se îndreaptă spre barieră. În același timp apare din ușa circiumii un epistat în uniformă.)

EPISTATUL: Dac-o mai ninge și la noapte tot așa, miine nu mai putem ieși din casă.

ȘEFUL (cu ironie): Nu-i nimica, stăm în crîsmă, că-i mai bine...

EPISTATUL: Da'ce, mata crezi că eu stau în crîsmă di gustul meu?

ȘEFUL: Da'de ce stai? De a meu?

EPISTATUL: Sint în izercițiu funcțiunii... Mi-o dat orden serdarul Cuculeț, directorul Agiei... să păzesc bariera.

ȘEFUL: Văd cum o păzești... Din crîsmă.

EPISTATUL: Da'ci, după fereastră nu se vede?

ȘEFUL: Dar ia spune-mi, mă rog ție, cine-i serdarul Cuculeț ista, de l-o numit acuma director la Agie?

EPISTATUL: Nu-i de fel de la noi din Iași. L-o numit însă Vodă, fiindcă o fost în străinătăți și-o-nvățat acolo treburile agiești... S-o mintuit de-acum cu hoții și cu pungașii din tîrg... Nu mai scapă unul. Și-n bortă de șarpe îi găsește... Iacă-te acuma... De ieri-dimineață așteptăm să ne pice în mină doi coțcari, despre care o scris la Agie sameșul d in Focșani, c-o dezbrăcat lumea de-acolo la joc de cărți măsluite.

EPISTATUL: Da... și dîndu-se drept boieri o intrat în vorbă cu fetele de neam că le ie de neveste adică... Dar le-o luat numai giuvaericelele și sculele de preț pe care le-o găsit prin casă...

ȘEFUL: Bună meserie și-aiasta...

EPISTATUL: Lasă însă că le vine de hac serdarul Cuculeț... Pune el mîna pe ei... *(Un timp.)* Cred că mi s-o fi fiert rachiul cu cuișoare și piper, cît am stat de vorbă amindoi... Mă duc în izercițiu funcțiunii... *(Gest să intre în crîsmă.)*

ȘEFUL (gest să intre în cancelarie): Și eu tot așa...

EPISTATUL: Mata tot cu cuișoară îl bei?

ȘEFUL: Eu beau cum ar fi... Numai să fie cu bardaca.

EPISTATUL: Păi atunci, hai să bem amindoi...

ȘEFUL: Haide, dacă zici mata. Dar să știi că nu pot să stau decît pînă miine-dimineață... Să nu zici că te-am înecurat...

(Tree spre crîsmă și intră amindoi înduntru. Încep să se audă chiote și poenete surugiești. Apare o sanie trasă de patru cai. Bariera se ridică — o ridică slujitorul — și „echipajul” intră în scenă. E un fel de cupea de modă veche pusă pe lălpici de sanie. La spate sint legate cu funii o mulțime de sipețe și cutii. Deasupra lor stă Chiralina învelită într-o pătură

trenfăroasă. În mână ține o cutie de pălării. Pe capră, lângă vizitiu, stă Ion ținând în brațe o altă cutie. În cupease așteaptă înghețată coana Chirița cu Aristița, Calipsița și Guliță. Căci trec în culise și cupeaua rămâne în mijlocul scenei, înzăpezită într-un troian.)

SLUJITORUL (*care a alergat după cupea, se adresează Chiralinei*): Cine zici că-i în sanie?

CHIRALINA: Coana Chirița...

SLUJITORUL: Bine. Dar altă dată ească pliscul mai mare, eioară, să te înțeleagă omul fiind cîrîi.

CHIRALINA (*supărată*): Ia seama cu cine vorbești, mă guleratule, e-acum îți dau eu sipetul ista în cap...

SLUJITORUL: Ce, baragladină, te-ai pichirisit? Uș! Cioară...

CHIRALINA: Mă, nu zice vorbă mare...

SLUJITORUL: Cîrî!

CHIRALINA: Mă, n-auzi mă!...

SLUJITORUL: Ușș! (*Dă cu zăpadă în ea.*)

CHIRALINA (*ferindu-se*): Ptiu! Bată-te Dumnezeu...

SLUJITORUL: Na!... Duh de baltă... (*Aruncă iarăși cu zăpadă și-o plesnește drept în față pe Chirița, care a scos capul pe geam atrasă de discuție.*)

CHIRIȚA: Carnaxi!... (*Se șterge de zăpadă.*) Cine-o azvîrlit cu bulgări în mine?...

CHIRALINA: Ia, mangositul ista, cucoană...

CHIRIȚA: Ce vrei, mă?

SLUJITORUL (*apropiindu-se*): Cum îi numele dumitale, cucoană?

CHIRIȚA: Cum mi l-o pus nănașul! Și lipsește din fața mē, că acu mă dau jos la tine.

SLUJITORUL: Trebuie să scriu numele în catastivul barierii.

CHIRIȚA: Să-l scrii pe-al cui l-ai mai scris! Dar ce sînt eu să mă treci pe mine în catastiv, cînd intru pe barieră? Poloboc cu vin, cușcă cu orătării? Ce? Unde te-ai văzut c-o săbiuță acolo, crezi că mă sperii?... (*Scofînd capul către surugiul.*) Și voi ce stați, măi, pe capră ca niște momii și nu dați drumul la cai? Ce, vreți să mă apuce noaptea aici?

SLUJITORUL: Cucoană, avem poruncă să nu lăsăm pe nimeni să intre-n tîrg, pînă nu-și spune numele...

CHIRIȚA: E, atunci du-te de scrie c-o sosit în Ieși coana Chirița a banului Grigori Bîrzoii din Bîrzoieni, cu Aristița Bîrzoii, Calipsița Bîrzoii, Guliță Bîrzoii, copiii lor, precum și cu slugile lor Chiralina și Ion...

SLUJITORUL (*aparte*): Mă, ce pomelnice!... (*Repetă aparte.*) Chirița, Răștița, Lipsița și Guliță Brînzoi... Numai să nu-i uit pînă la catastiv... (*Se îndreaptă spre cancelarie.*)

CHIRIȚA (*scoate iar capul spre surugiul*): Ce faceți jărpanilor? Nu porniți odată?

SURUGIUL: Ne-am troienit, cucoană...

CHIRIȚA: Ce-am făcut? Ne-am troienit? Asta ne mai lipsea acuma.

SURUGIUL: Nu mai ieșim de-aici, pînă la primăvară cînd s-o topi omătul.

CHIRIȚA (*lui Ion*): Ce stai, măi, pe capră ca un boier? Mișcă jos și împinge la cupea...

ION: Păi, dacă s-o troienit, la ce să mai împing degeaba?... (*Se dă jos de pe capră, ea și surugiul.*)

CHIRIȚA: S-o troienit, hai? Las'că vă arăt eu acuma troienit... (*Sare din sanie.*)

ION: Geaba împingem, cucoană!... La primăvară, asta-i nădejdea...

CHIRIȚA: Aristiță, Calipsiță! Dați-vă jos, că mi se pare c-am rămas aici... Binișor... binișor să nu lunecați. (*Fetele coboară. Chiralinei.*) Și tu ce stai acolo, Oheramo, ca o cloșcă pe oul de rață. Deschide-ți aripile și zboară la pămînt.

GULIȚA: Mă dau și eu jos, mamaie!

CHIRIȚA: Nu, nu, Gulița mamei... Nu!... Mata șezi în cupea să nu răcești. Și învelește te bine cu contășul tatei.

(Chiralina a coborît.)

GULIȚA: Mi-i prea cald în contăș... Vreau să mă dau pe gheață.

CHIRIȚA: Apăi că de dat pe gheață ne arde nouă acum...

GULIȚA: Vreau să mă dau jos...

CHIRIȚA: Dacă mă superi, nu-ți mai cumpăr minavet... (*Văzînd că surugiul a dispărut.*) Da'unde s-o dus surugiii?

ION: Ista de-o fost pe capră a luat-o într-acolo... Iar ceilalți o plecat, de cînd ne-am troienit, într-acoace. *(Arată în sens opus.)*

CHIRIȚA: Cum? O fugit și m-o lăsat lată în troian? M-apucă toate năbădăile! Cai de poștă mi-o trebuit? Poftim poște! Dacă nu merg caii, fug surugiii...? Dar ți-i găsesse eu acum... *(Dispare, fugind în culise.) Carnaxi!*

(Se aude cum a alunecat și a căzut pe gheață.)

ARISTIȚA: Valeu!

CALIPSIȚA: O căzut mamaia pe gheață... *(Alcargă amîndouă în culise și cad, țipînd, pe gheață.)* Valen!

ARISTIȚA: Valeu!...

ION *(uitîndu-se, flegmatic, în dreapta)*: Buf! O căzut și duduile... Una piste alta.

(Guliță a coborît pe furis din sanie, pe partea cealaltă, și începe să se dea pe gheață pe un tăpșan din fundul scenei.)

CHIRALINA *(ghemuită cu pătura în spate, lângă coada saniei)*: O să-ți spargi capul, cuconășule...

GULIȚA: Haide, de te dă și tu... *(Se dă.)* Iiiiiuuuuu!!! *(Strigă.)* Ioane! Vîno de te dă pe gheață cu mine...

ION: D-apăi, cum nu!... Că eu sînt boier să am cap și să nu-mi trebuie.

(La barieră, care a rămas deschisă, apare o sanie care-și sună zurgălăii și, neputînd trece, se oprește în spatele cupelei... Cociurlă și Brustur coboară din sanie. Amîndoi sînt îmbrăcați cu pretenție de mondenitate, cu totul deosebit ca în actul întâi. Și-au ras bărbile și și-au tuns pletele, astfel că sînt aproape de nerecunoscut.)

COCIURLĂ *(privind cupeaua troienită)*: Frate Brustur, ia te uită, s-o troienit cupeaua coanei Chirița...

BRUSTUR: Văd și eu... nu putem trece nici înainte, c-o închis ulița...

COCIURLĂ: Păi de ce să trecem, că doar după ea ne ținem de două zile prin nămeți.

BRUSTUR: Da'unde-or fi! *(Se uită în cupea.)* Văd că nu-i nimeni înăuntru! *(Întreabă pe Ion.)* Ce-ați pățit, omule?

ION *(care s-a urcat pe capra trăsorii, la loc, și moșăie)*: Uită-te și mata și vezi. Ne-am troienit...

(Epistatul apare în ușa circiului urmat de șeful barierii, care s-a și așumal nițel.)

ȘEFUL *(observă pe cei doi, precum și trăsurile oprite)*: Eee! Dar ce de mușterii mi-o venit la barieră... Toemai azi cînd nu credeam...

BRUSTUR *(vine lingă Cociurlă, fără să bage de seamă pe cei doi care au rămas în ușa circiului)*: Trebuie să le ajutăm să iasă din troian...

COCIURLĂ *(în secret. Vesel și destul de tare ca s-audă cei doi)*: Și cu împrejurarea asta o să facem și cunoștință cu fetele și cu coana Chirița... Ne prezentăm să le dăm o mină de ajutor și în felul ista intrăm în vorbă, înțelegi?

BRUSTUR: Mai repede decît ne-am fi așteptat. *(Își freacă mîinile bucuros.)*

ȘEFUL *(dînd cu cotul epistatului)*: Auziși? Să știi că aiștia-s coțcarii din Focșani... Ceia care intră-n vorbă cu fetele de neam, ca să le ia sculele și giuvaricalele...

EPISTATUL *(tare pe meseria lui)*: Vezi de treabă... Aiștia-s boieri... Ce? Nu i-aș mirosi eu! *(Își bate nasul.)*

BRUSTUR: Păi dacă ne prezentăm, află băbăția cine sîntem și ne-am dus pe copecă cu planul nostru cu tot.

ȘEFUL *(același joc)*: Auzi? Planul!

EPISTATUL *(de sus)*: Nu mă-nvăța pe mine meseria mea... Mai bine ți-ai face pe-a dumitale. Nu vezi c-o intrat pe barieră și nici nu i-ai întrebat cine sînt?

ȘEFUL: Aiasta nu-i treaba mî, că eu sînt șăf... Îi treaba slujitorului... *(Trece spre cancelarie și strigă.)* Măi, Vasile, măi... Ieși afară că ți-o venit mușterii pe barieră... *(Trece înapoi lingă epistat la circiul.)*

SLUJITORUL *(ieșind din cancelarie)*: Viu... viu. *(Explicînd șefului cu un gest de scuză.)* Nu s-o auzit sania din cauza zurgălăilor. *(Către Cociurlă și Brustur.)* Cum îi numele dumneavoastră, domnilor?

(Brustur se uită lung la Cociurlă, care îi face semn să tacă.)

COCIURLĂ: Numele noastre? Dar pentru ce?

SLUJITORUL: Să vă trec la catastiv... Toată lumea care intră-n Ieși, trebuie trecută la catastiv...

BRUSTUR: Și-adică, ce crezi mata, că noi n-avem nume

ca de Ieși? (*Lui Cociurlă.*) Spune-i tu cum mă cheamă că eu am uitat...

COCIURLĂ: Dumnealui e spatarul Hazmațuchi...

BRUSTUR: Așa este... Eu sint!

COCIURLĂ: Și eu postelnicul Maghiran...

SLUJITORUL: Dar eu șezutul de unde sînteți?

COCIURLĂ (*glumind*): De peste tot.

BRUSTUR (*același joc*): Vorba ceea... Azi aici, mâine-n Focșani.

SLUJITORUL: Cu toată cîntea... (*Se ploconește și reîntră în cancelarie.*)

ȘEFUL: Auziși? Sint din Focșani?

EPISTATUL: Ei și ce? Parcă numai un cîine e scurt de coadă. Ți-o spui eu care sint copoi vechi. (*Își bate nasul.*) Nasul ista nu m-o înșelat niciodată, de cînd sint la Agie.

ȘEFUL: Atunci hai să bem un rachiu pentru nasul matale... Că gerul ista îmi face o sete mai abîtur ca luna lui cuprător...

(*Intră amîndoi în cîrciumă, de unde începe să se audă iarăși minaretul.*)

GULIȚĂ (*revine în primul plan*): Un minaret!... Hai: noi în cîrciumă, Ioane, să mă lase și pe mine: cînt la el. Te cîntesc cu un rachiu...

ION: Păi, ai bani?

GULIȚĂ: Eu? Toți banii pe care ni i-o dat tataia de drum sint la mine... Mi i-o dat neneaca să-i țin ascunși.

ION (*coboară de pe capră*): Un rachiu, acum, face mai mult ca un surugiu...

CHIRALINA: Merg și eu să mă încălzesc oleacă...

(*Intră toți trei în cîrciumă.*)

BRUSTUR: Văzuși țiganka care ne-o ținut șubele?

COCIURLĂ: Și băietul lui Birzoi... Cel de ne-o cerut bacșiș cînd am plecat cu sania...

BRUSTUR: Dac-ar ști ei cine sîntem noi? (*Rîde.*) Văleu!

COCIURLĂ: Deșteaptă fîmeie și cucoana Elencu aiasta...

Cum i-o dat ei în gînd să ne învețe să venim și noi la Ieși după cucoana Chirița...

BRUSTUR: Și să ne facem și noi tineri de bonton...

COCIURLĂ: Și-o avut dreptate fîmeia... Adică de ce să nu fim ca ceilalți boieri de vîrstă și de teapa noastră? De ce să nu-nvățăm și noi să ne purtăm în lume, cum îi vremea acuma? Să învățăm dansul, jocul de cărți, franțuzeasca...

BRUSTUR: Și, cînd om fi și noi ca ginerii visați de coana Chirița, n-o să mai aibă nimic împotriva noastră...

(*Chirița reapare cu fetele.*)

COCIURLĂ: Taci... Uite-le că vin... (*Își iau o poză „boierească.”*)

CHIRIȚA: Of! *Chirie elîison!* Unde s-o fi ascuns, ascunde-s-ar în fundul pămîntului să s-ascundă...

ARISTIȚA: Nu te mai supăra, mamaie, că iar te-a durea rastul...

CALIPSIȚA: Zău, mamaie... Am venit, doar, la Ieși, să ne distrarîsim...

CHIRIȚA: Foarte mulțumesc... În troian, în mijlocul drumului... Și nu-i nici un barbat, nimeni, să ne deie o mină de ajutor... (*Vede pe Cociurlă și Brustur.*) A! Iată, în sfîrșit, doi creștini... (*Se îndreaptă spre ei.*)

COCIURLĂ: Prea plecate slugi... (*Sînt amîndoi excesiv de politicoși.*)

BRUSTUR: La picioarele dumneavoastră.

CHIRIȚA (*flatată*): Mi-o zis-o! (*Fetelor.*) Cum se cunoște ieșenii... De la barieră!... (*Lor.*) Foarte vă mulțumesc de vorbă frumoasă... Cu cine am plăcerea?

BRUSTUR: Prezintă-mă dumneata, arhon, că iar am...

COCIURLĂ (*făcîndu-i repede un semn*): Dumnealui este prietenul meu, spatarul Hazmațuchi... (*Brustur se înclină adînc.*) Și eu sint postelnicul Maghiran...

ARISTIȚA (*Calipsiței, aparte*): Ah! Un spatar și un postelnic!

CHIRIȚA: Prea fericită de cunoștință, arhon postelnice... Eu sint coana Chirița a banului Grigori ot Birzoieni... Și dumnealor sint copilele mele... Aristița și Calipsița... (*Complimentele de rigoare. Încet fetelor.*) Faceți tali frumos la boieri. Le-am adus la Ieși ca să pitreacă cișlegile și după ce ne-am necăjit pe drum două zile și două nopți, cînd să ajungem la gazdă, ne-am troienit și ne-o fugit surugiii...

COCIURLĂ: Cum se poate una ca aiasta?

CHIRIȚA: Iaca se poate, că s-o putut... Vorba ceea, am pățit-o ca cea care s-o-necat la mal... Că țigan nu zic, să mă tai... Nu-i vorbă de protipendadă...

COCIURLĂ: Ne pare foarte rău, cucoană Chiriță, de ce vi s-o întâmplat tocmai în târgul nostru... (*face cu ochiul lui Brustur*) și sintem prea fericiți de a vă putea fi de ajutor.

BRUSTUR: Până deseară trimitem boii noștri să scoată cupeaua... Avem la boi!!!

COCIURLĂ: Și deocamdată până vin boii ceilalți, o să vă însoțim noi pe jos până la gazdă, sau până găsim o birje de sanie în drum, că nici pe-a noastră n-o putem urni din cauza cupelei.

CHIRIȚA: Vă mulțumesc din suflet, boieri dumneavoastră și sint încântată că am avut plăcerea să facem cunoștință... Să vă prezant acum și pe băietul meu cel mic. (*Strigă spre cupea.*) Guliță!...

ARISTIȚA (*care deschide ușa cupelei*): Nu-i, mamaie! S-o dat jos...

CALIPSITA: Și fără contăș...

CHIRIȚA: Doamne! Să răcească... Da'unde-o fi diavolul? Și nu-s nici slugile!... Ce-o fi și asta?

COCIURLĂ: L-am văzut noi adineauri intrînd cu o țigancă și un servitor...

BRUSTUR: Da, un băiet așa frumușel, leit cu matali la față...

CHIRIȚA: Doamne! S-o pus la băut cu slugile... (*Se aude minavetul.*) Na! Și-o găsit și minavet... (*Vrea să intre în cîrciumă, dar se oprește în drum.*) Nu vă supărați că vă las oleacă singuri cu demoazelele... (*cu intenție*) să mi le păziți...

COCIURLĂ: Vai de mine!

BRUSTUR (*galant*): Sintem foarte bucuroși de o asemenea einste...

CHIRIȚA (*lui Brustur*): Și zi așa! Ți s-o părut băietul frumușal.

BRUSTUR: Seris, nu altceva...

CHIRIȚA (*intră în cîrciumă*): Cum se simte spatarul, dintr-o vorbă.

(*Rămase singure, fetele, rușinate, caută să-și dea o conținută.*)

COCIURLĂ (*ca să rupă gheața*): Și zi așa, duduilor... v-ați troienit...

ARISTIȚA (*cu ochii în jos*): Ne-am...

BRUSTUR: Las'că vă destroiem noi...

CALIPSITA (*scîlfosindu-se*): Vai, mersi...

BRUSTUR: Ați mai fost la Ieși?

ARISTIȚA: Am fost, cum nu... cînd eram mai mititele...

CALIPSITA: La pansion...

COCIURLĂ: E, dar acum-a-i altceva... Acuma o să pitreceți, o să vă duceți în lume, o să cunoașteți tineri de bonton...

BRUSTUR (*aparte*): Ce-o să-i mai bontonesc eu!...

ARISTIȚA: Dar dumneavoastră sinteți din Ieși?

COCIURLĂ (*făcînd cu ochiul lui Brustur*): Heget-beget...

CALIPSITA (*cu un oftat*): Ferice de dumneavoastră. Și noi, cînd ne-om mărita, o să stăm la Ieși, că ne-am para-furisit de Birzoieni...

BRUSTUR: Dar și la țară-i frumos...

COCIURLĂ: Lingă un barbat care te iubește și pe care-l iubești.

ARISTIȚA: O fi pentru altele, dar pentru noi nu.

COCIURLĂ: De ce zici mata așa? Uite, noi sintem ieșeni, și cu toate aistea, dacă am iubi o fată, chiar din Birzoieni, ne-am duce și acolo după ea...

ARISTIȚA: Nu sinteți insurați?

BRUSTUR: Nu!... Dar anul ista, pînă-n primăvară, ne-am pus de gînd să fim.

COCIURLĂ: Că-i rău al naibi vara, fără un pic de fimeie în casă.

CALIPSITA: Și pe noi o vrut să ne mărite tataia, dar nu s-o prins.

BRUSTUR: Dar de ce? Nu v-o plăcut... cavalerii?

ARISTIȚA: Păi ce? Erau de plăcut? Ia niște boiernași de țară, acolo... Crescuți numai între țărani și între vite...

(*Cei doi schimbă priviri, pe replcii.*)

CALIPSITA: Pe al meu îl chema Brustur... *Imaginez-vous!*
COCIURLĂ: Brustur? Halal de nume!... Aista-i nume de cioban!

ARISTITA: Și pe-al meu Cociurlă...
 BRUSTUR: Și aista-i nume de magar din tirla ciobanului...
 CALIPSIȚA: O fost amîndoi și la Botșeni, la balul isprăvniciei, după noi...
 ARISTITA: Și-o stat toată noaptea cu gura cascătă la lăutari... Ca mutu nostru din curte la horă...
 CALIPSIȚA: Noroc că mamaia i-o luat la goană...
 ARISTITA: Că dacă mai ședea cinci minute, cînd o venit să ne ceară, ieșea la ei cu cortelul...
 BRUSTUR (*gafă*): Da'ce, coana Chirița o fost acasă?
 CALIPSIȚA: Da, dar n-o vrut nici măcar să-i vadă la față...
 ARISTITA: Și nici pe noi nu ne-o lăsat să-i vedem... Ne-am ascuns cu tate în ietac și-am ris pe socoteala lor...
 COCIURLĂ: Bieții oameni...
 ARISTITA: Dar de ce bieții?... Nouă nu ne trebuie barbați de aștia. Cum o îndrăznit măcar să-și ridice ochii la noi?
 BRUSTUR: Vezi ce dreptate o avut coana Elencu?
 CALIPSIȚA: Care coana Elencu?
 COCIURLĂ (*înlemnește*): Coana Elencu e o rudă a mamei... E soră cu tata.
 BRUSTUR (*ca s-o dregă*): Și cu tata...
 ARISTITA: A! Va să zică dumneavoastră sinteți frați?
 COCIURLĂ: Da... Sintem frați de cruce... și de-aia sora tatii e pentru el ca și sora lui tată-său...
 ARISTITA: Aha!... Și tataia al nostru are o soră pe care o cheamă tot Elencu.
 BRUSTUR: Ia te uită, cum s-o potrivit!...
 CALIPSIȚA: Și ce vă spunea coana Elencu a dumneavoastră?
 COCIURLĂ: Că... adică atuncea cînd vrei să măninci prăjitură trebuie să știi ține lingurița...
 BRUSTUR: Asta spunea, dar cu vorbe mai multe... că-i mergea gura ca o virtelniță!
 CALIPSIȚA (*tropăind*): Dumneavoastră nu v-o înghețat picioarele, că mie mi-o înghețat.
 COCIURLĂ: Fiindecă am stat pe loc...
 ARISTITA: Și mie mi-o înghețat... Haideți să ne plimbăm olecută, să se miște sîngele...
 COCIURLĂ și BRUSTUR: Bucuroși...
 COCIURLĂ: Încotro vreți să mergem?

ARISTITA: Să mergem în partea aiasta... că în cealaltă am fost cu mama după surugii...
 CALIPSIȚA: Și să fugim o țiră să ne încălzim! (*O ia la fuguliță.*) Cine mă prinde?
 BRUSTUR: Eu... (*Fuge nătăvălos după ea.*)
 ARISTITA: Eu aș merge la brațet că mi-i teamă să n-alunec...
 COCIURLĂ (*dîndu-i galant brațul*): Pe care-l vreți? Stingul, dreptul sau pe amîndouă? (*Iese la braț cu Aristița.*)
 (*Serdarul Cuculeț intră dinspre oraș cu Didia pe care o conduce galant de braț. Cuculeț îmbrăcat „civil” și Didia foarte elegantă.*)
 DIDIȚA: Mi se pare c-am ajuns la marginea tirgului...
 CUCULEȚ: Sintem chiar la barieră...
 DIDIȚA: E prima dată în viața mîe cînd merg pe jos pînă aici. Dar o trecut așa de repede timpul cu mata. Și-o fost așa de frumoasă plimbarea, că nici nu mi-am dat seama pe unde sint...
 CUCULEȚ (*curtenitor*): Adevărat?
 DIDIȚA: *Ma parole d'honneur...*
 CUCULEȚ: Atunci merit să sărut cea mai scumpă minuișă din lume.
 DIDIȚA: Meriți... (*Scoate mîna din manșon și i-o dă.*)
 CUCULEȚ (*i-o sărută galant*): Ce dulce o fost! Ca un cofet...
 DIDIȚA: Cum se cunoaște c-ai fost la Pariz... Te pricepi de minune la complimente...
 CUCULEȚ: Pentru coana Didia Bașotă, cea mai frumoasă cucoană din Iași, nici la Pariz nu se găseseră complimentele cele mai potrivite...
 DIDIȚA: Mă faci să roșesc, serdare Cuculeț.
 CUCULEȚ: O să văd trandafiri înfloriți iarna, toemai în bariera Păcurarilor, coană Didia...
 DIDIȚA: Asta, am să-ți dau albumul meu cu poezii, să mi-o scrii în el, cînd n-a fi barbatu-meu acasă...
 CUCULEȚ: Cu o condiție, însă... Să-mi dai voie să-mi înmoi condeiul în inimă...
 EPISTATUL (*iese din cîrciumă, urmat de șeful barierei, care e acum afumat bine*): Au! Serdarul Cuculeț... Și miros a rachiu...

ŞEFUL: Eu așa miros de când m-am născut, c-am moş-
tenit mirosul de la tata, ierte-l Dumnezeu...

CUCULEŢ (*observându-l pe epistat, Didăi*): Aista-i unul
din epistații mei de la Agie... L-am pus să păzească
bariera... și văd că o păzit crișma... Nu te superi
dacă...

DIDIȚA: Mă rog, matale, slujba-i slujbă...

CUCULEŢ: Domnule epistat!... Ia poftim încoace nițel...

EPISTATUL: La orden... (*Vrea să plece. Șeful se ține scări
de el.*) Lasă-mă, bre!

ŞEFUL (*venind după el*): Nu te las până mâine de dimi-
neață...

CUCULEŢ (*arătându-l pe șef*): Ce e cu dumnealui?

EPISTATUL: Este șeful de-aici de la barieră...

ŞEFUL: Șeful! Eu sint!

CUCULEŢ (*epistatului*): Cine o intrat de la prinz și până
acuma pe barieră?

ŞEFUL: Cine dracu era să intre pe vremea aiasta... O
intrat numai o babă cu niște țigani...

CUCULEŢ: Nu te-am întrebat pe dumneata.

ŞEFUL: Păi eu sint șaf!...

EPISTATUL: Și-o mai intrat spatarul Hazmațuchi și po-
stelnicul Maghiran. Nici n-am auzit de numele
aistea.

CUCULEŢ (*surprins*): Spatarul Hazmațuchi și postelnicul
Maghiran?

ŞEFUL (*cu un semn din ochi*): Din Focșani.

CUCULEŢ: Din Focșani?

EPISTATUL: Da, dar nu sint coțcarii pe care îi așteptăm
noi... Aistea-s boieri...

ŞEFUL: Da, dar s-o înțeles amîndoi în secret să intre-n
vorba cu fetele babei... Înțelegi, mata?

CUCULEŢ (*epistatului*): I-adevărat ce spune dumnealui?

EPISTATUL: Da... ca să-i ajute să scoată cupeaua din
troian.

ŞEFUL: Și-o mai zis, să nu-i spuie babei cine-s ei,
ca să nu afle și să li se ducă planul pe copcă...
(*Șmecher.*) Planul?... (*Același joc.*) Care plan?

CUCULEŢ: Și unde sint oamenii aistia?

EPISTATUL: Nu știu...

ŞEFUL: Dracul să-i ieie... Că noi am avut treabă și nu
era să ne ținem de coada lor...

CUCULEŢ (*epistatului*): Să te duci și să-i cauți imediat...
Să mi-i aduci din pămînt, din iarbă verde... că
vreau să-i văd și eu... Ai înțeles? Că dacă nu, de
mîine nu mai calci pe la Agie...

EPISTATUL: Țe!... (*Pleacă urmat de șef, pe care îl
împinge și îl răstoarnă în zăpadă ca să scape de el.*)

ŞEFUL (*din zăpadă, privind cupeaua lîngă care se află*):
Mi se pare c-am căzut din cupea... (*Se ridică.*)
Dar de unde-oi fi venit eu cu cupeaua... că în
crișmă eram pe jos... (*Se duce clătîindu-se în
crișmă.*)

DIDIȚA (*lui Cuculeț*): De ce te-ai supărat?

CUCULEŢ: Fiindcă de două zile pîndesc doi coțcarii din
Focșani... măsluitori de cărți... și înșelători de fete
de neam și tocmai acuma... cînd cred c-o venit,
mi-o scăpat din mîină.

DIDIȚA (*interesată*): Și cum înșeală fetele? Ce le face?

CUCULEŢ: Fac pe pretendenții la însurătoare pînă le
capătă încrederea și, într-o bună zi, dispar cu
giuvaericelele.

DIDIȚA: Las'că-i prinzi mata... N-am eu grijă... Nimeni
n-o scăpat pînă acuma de serdarul Cuculeț...

CUCULEŢ: Pe aistia trebuie neapărat să-i prind... fiindcă
la Focșani o păcălit și pe o nepoată de-a lui Vodă...

DIDIȚA: Serios?

CUCULEŢ: Și-nțelegi mata... Dacă-i prind și găsească și
giuvaerurile fetei îndărăt, o să știe el, Vodă, cum
să-mi mulțumească...

CHIRIȚA (*iese din crișmă împingînd pe ușa pe Chiralina
și Ion*): Treceți de păziți cupeaua pîn-or venii
boii s-o ridice... Stai în crișmă, iasmă, și lași
lucrurile nepăzite, hai?

CHIRALINA: Cuconașul m-o luat...

CHIRIȚA (*lui Ion*): Și tu bei rachiu, hai? Cu dubla, hai?

ION: Cuconașul mi-o dat...

(*Chiralina și eu Ion trec la trăsura. El se urcă pîletisîl pe
capră și ea trece la loc, între cufere, la spate.*)

DIDIȚA (*care a urmărit, amuzată, ieșirea Chiriței*): E, aiasta-i mare minune!... Coana Chirița!

CHIRIȚA (*recunoscînd-o cu oarecare greutate*): Didițo!... Tu ești, draga mî?...
 DIDIȚA: *Quelle surprise!*

CHIRIȚA: *Donnée au diable!*... (*O sărută.*)

DIDIȚA: Dă-mi voie să-ți prezint pe serdarul Cuculeț... directorul Agiei și prietenul casei noastre...

CUCULEȚ (*face plecăciune politicoasă*): *Enchantée madame...*

CHIRIȚA: *Moi zosi, mesieu...*

DIDIȚA (*prezentînd și pe Chirița*): Coana Chirița...

CHIRIȚA: Ot Bîrzoieni...

DIDIȚA: Verișoara mamei mele... Da' cum te găsește tocmai aici?

CHIRIȚA: Am venit cu copiii să petrecem cișlegile la Ieși și ne-am troienit. (*Gest spre cupea.*)

DIDIȚA: Și unde-s copiii?

CHIRIȚA: Pe Guliță l-am lăsat să stea în crișmă la căldură... și fetele... (*Se uită împrejur.*) Adevărat, unde-s fetele?

DIDIȚA (*glumind*): Păi, pe mine mă-ntrebi?... Te pome- nești că le-o fi furat niscaiva cavaleri...

CHIRIȚA: Ba, că chiar... Le-am lăsat aici cu doi cavaleri. Dar ce cavaleri!... (*Foarte mîndră.*) Un spatar și un postelnic.

CUCULEȚ (*tresărind*): Cum?

CHIRIȚA (*același joc*): Spatarul Hazmațuchi și postelnicul Maghiran...

CUCULEȚ (*îngrijorat*): Îmi dai voie să te-ntreb un lucru, coană Chiriță! Mata cunoști pe boierii aiștia de mult?

CHIRIȚA (*tot mîndră*): Da'de unde! Adineauri chiar, cînd ne-am troienit, o venit și mi s-o prezentat... Și se uitau la fete, să le minince din ochi, nu altceva...

CUCULEȚ (*încet, Didiței*): Oamenii mei!

DIDIȚA (*tare*): Au!

CHIRIȚA: Ce-i soro?

DIDIȚA: Dar aiștia-s coțcarii care sucesc capul fetelor ca să le fure giuvaericele!

CHIRIȚA: Valeu... (*Încremeneste.*) Doamne! Și toate giuvaericele noastre sînt ascunse la fete în sîn... Banii la băiet și giuvaerica la fete... că m-am gîndit, că dacă mă pradă hoții pe drum, să nu găsească nimic la mine... Arhon serdar, te rog, nu mă lăsa... Dacă mi-o fi răpit talharii fetele... (*Alargă în fund și strigă.*) Aristițo! Calipsițo!

(*Didița și Cuculeț se duc după ea.*)

DIDIȚA: Mata ce crezi?

CUCULEȚ: Mi-e frică să nu le fi pradat coțcarii.

CHIRIȚA (*pierzîndu-și cumpătul*): Nu-s! Nu-s!... Parcă o intrat în pămînt... Aristițo!... Calipsițo!...

CUCULEȚ: Nu-ți face atîta spaimă, coană Chirițo... Am trimis eu epistatul meu după ei...

CHIRIȚA: Doamne! Arhon serdar... te rog ca pe Dumnezeu... Nu mă lăsa... Ridică toată Agia în picioare... să-i caute... să-i găsească... Să-mi aducă fetele... că mă omoară Bîrzoii.

DIDIȚA: Nu te prăpădi așa cu firea, coană Chirițo!...

CUCULEȚ: Agia va ști să-și facă datoria... *Je vous assure...*

GULIȚA (*iese din circiumă, cîntînd la minavet*): Mamaie!... Mamaie... Sărut mina pentru minavet.

CHIRIȚA: Ce minavet, împelițatule?

GULIȚA: Aista pe care mi l-am cumpărat din banii matala de la talianul care cînta cu el în circiumă... (*Începe să cînte și să țopăie prin zăpadă.*)

TABLOUL II

La hotel „Glantz”. Un salon mare cu patru uși. Donă, cele din dreapta, dau către odăile fetelor. Celelalte către iatacul Chiriței și camera lui Guliță. Intrare în fund. Mobilier obișnuit de „apartament mobilat” după moda timpului la hotelurile mari. Peste tot rochii întinse pe scaune. O măsuță cu oglindă pe care se află o mulțime de borceașe, sticlețe și cutii cu dresuri. La ridicarea cortinei se aude Guliță cîntînd din minavet... Pe masă e întinsă rochia de bal a Chiriței cu fierul de călcat alături.

CHIRIȚA (*dictează Aristiței care scrie, așezată pe masă*): „Iași în 25 ianuarie anul corent.

Dragă și scumpul meu soț iubit Grigori. (Lasă, după fiecare frază dictată, timp să scrie Aristița care repetă încet ceea ce scrie.) Află despre noi toți că sîntem sănătoși și ne e tare dor de matală... (Minavetul tace.) Phiu!... Bine e-o tăcut ista cu minavetul, că m-o năucit de cap... (*Răsufală ușurată.*) Ai zis?

ARISTIȚA: Da...

CHIRIȚA: *Pe la noi e timp urît, ceea ce îți dorim și fie... De patru săptămîni, de cînd am plecat, ne-am distrărisit foarte bine ducîndu-ne peste tot și petrecînd de s-o dus pomina, că una-i cucoana Chirița a matali... Astă-seară chiar sîntem poftiți la un bal mare, la coana Catînca a vornicului Epureanu, cu care am*

încățat împreună la pansion și care ne-o poftit și pe noi, cu tășii, cu mare plăcere, că n-o putut scapa altfel de gura mî. Vine și mîria sa Vodă, că i-o cununat băietul, cel de-o luat pe fata vîstierului Manolache Cudalbu. Aiasta cu Vodă subliniaz-o...

ARISTIȚA: Da...

CHIRIȚA: *Așa că vezi unde și cu cine o ajuns să pitreacă Chirița și în ce lume o intrat copilele matali, pe care vrei să le dai după țărării ceia de Cociurlă și Brustur...*

ARISTIȚA: Țîțaca Elencu o să crape cînd o citi...

CHIRIȚA: *Las'să stea crapată pînă oi lipi-o eu... Așaa... (Își adună gîndurile.) Apropo de Cociurlă și Brustur, pot să spun că spatarul Hazmațuchi și postelnicul Maghiran de care ți-am scris că i-am cunoscut (Se oprește.) Aicea tu nu asculta ce-i seriu eu lui tătînă-tău. (Reia.)... toată ziua se țin de coada fetelor, după care li s-o aprins călcîile de tăt. (Aristița oftează din fundul inimii.) Cred că, în curînd, o să se exprime despre căsătorie, mai ales că și fetele îi găsesc pe placul lor (Aristița același joc.)... și oftează ca foalele toată ziua.*

ARISTIȚA: Aiasta n-o seriu, mamaie...

CHIRIȚA: *Atunci șterge-o și închide gura cînd scrii... (Reia tonul de dictat.) Acuma, dacă mi-a ajutat Dumnezeu să scap de pietrele din casă, m-am gîndit și la fiul nostru iubit, Guliță, să-l căpătuesc și pe el... Ți-am scris în scrisoarea mî trecută, că vărul meu Costache, care o murit anul trecut în străinătate, o lăsat cu limbă de moarte ca să-i cresc eu, ca singură rudă ce mă aflu, copila ce i-o ramas orfană, pe Luluța, căreia i-o lăsat o mare avere, care să-i fie de zestre, în ziua cînd s-a mîrita... Scrisoarea, cu limbă de moarte în ea, o sosit tocmai acuma în Iași, printr-un cunoscut al mortului, astfel că, de îndată, am căutat copila care era în pansion și am luat-o la noi... Are 17 ani, e frumuseică coș și tare zburdalnică. O fost foarte mulțumită să știe că are pe cineva pe lume, dar m-o rugat să n-o scot din pansion pînă la vacanța de vară, că-i place să învețe*

de toate cele, și la vară termină... Așa că i-am fâgăduit, că vreau să-i fac toate gusturile ca să mă iubescă și să mă asculte, astfel că, la vară, când oi lua-o la Birzoieni, să se mărite cu cine i-oi spune eu... și s-o fac noră... că băietul are și el 18 ani aproape și e numai bun de însurat. În felul istic, averea Luluței rămâne atât în familie, că e păcat să se înstrăineze și să i-o minince alte pramatii... Cum vezi, Chirița matali se gîndește la toate și nici de isprăvnicie n-o uitat, dar îi e greu a naibii, că s-o-n mulțit proștii și patrioții după revoluție și e năvală mare la slujbe... Dar Chirița nu s-a lăsa nici moartă, pînă n-a veni acasă isprăvnicieasă... Așa să știi... A dîmitală după considerație, cu toată dragostea și cu tăți copiii, te îmbrățișează, Chirița". Așa... Acuma pune-o repede în plic, fă-i adresa și trimite pe Ion s-o ducă într-o fugă la poștă, să n-o scape...

ARISTIȚA: Da, mamaie...

CHIRIȚA: Și pe urmă treceți cu toatele la îmbrăcat... Uite, c-acu se face seară și-o spus coana Catinea că toți musafirii trebuie să ajungă la bal înaintea lui Vodă... C-așa-i... heghemoniconul... Eu mă duc să văd dacă i-o adus lui Guliță hainele cele noi de la Leiba... (Iese.)

(Aristița termină scrisoare și trage minerul soneriei de două ori. Intră Ion. E îmbrăcat în livrea de fecior. Cam strîmîlă. E foarte supărat că s-a pocit așa.)

ARISTIȚA (veselă): A! Ți-o adus livrea? Ia să videm, ți-o lucrat-o bine?... Ia-ntoarce-te!...

ION (face în silă o piruietă): Mă stringe al ciorilor.

ARISTIȚA: Așa-i moda la Ieși, ce să-i faci?

ION: O fi, da o să-mi crape moda la spate cînd m-oi apleca, și-o să-mi iasă coatele prin ea cînd m-oi întinde...

ARISTIȚA: Dar nici să-ți vie ca de căpătat... c-o costat o mulțime de parale... Uite scrisoarea aiasta... Într-o fugă s-o duci să nu scapi poșta.

ION (luînd scrisoare): Am înțeles, duduie... (Iese.)

ARISTIȚA (către Calipsița și Luluța care intră): Calipsițo, Luluțo, i-o scris mamaia tatăii... și-o vorbit și de noi...

CALIPSIȚA: Da? Și ce i-o spus? (E foarte interesată.)

ARISTIȚA: Că oftăm ca foalele după spatarul Hazinațuchi și postelnicul Maghiran.

CALIPSIȚA (oftează adînc): Cine, noi? Nu-i adevărat!... (Oftează iarăși.)

LULUȚA: Se și vede... (Oftează și ea, comic, cu ochii spre ele.)

ARISTIȚA: Și i-o mai scris că, în curînd, crede c-au să se exprime despre căsătorie...

CALIPSIȚA (abia stăpînîndu-și bucuria): Crede mamaia aiasta?

LULUȚA: Da'voi nici nu vreți să auziți de așa ceva, nu-i așa?

ARISTIȚA: Iasă, Luluță, nu mai ride mata de noi, că și de tine i-o scris...

LULUȚA (mirată): De mine? De mine ce-o putut să-i serie, alta, decît i-o scris data trecută, cînd am venit la voi?

ARISTIȚA: I-o scris că vrea să te mărite, la vară, la Birzoieni...

LULUȚA: Pe mine? (E oarecum alarmată.) Cu cine?

ARISTIȚA: Cu Guliță a nostru...

LULUȚA: Cu Guliță? (Izbucnește în ris.) Da'ce? Guliță îi băiat de însurat?

CALIPSIȚA: O-mplinit șaptesprezece ani...

ARISTIȚA: Alții la vîrsta lui au și copii...

CALIPSIȚA: Neculai al pitarului Iordachi, la cincisprezece ani, o rămas văduv și cu copil mic.

LULUȚA: Dar cum puteți voi crede c-o să se-ntimple una ca aiasta!...

ARISTIȚA: Dac-o zis mamaia c-o să se-ntimple, s-a întîmpla, să vezi...

CALIPSIȚA: Tu n-o cunoști pe mamaia!!!

LULUȚA: Da, dar mai trebuie să vreau și eu... Și nici nu mă gîndesc la așa ceva... (Mîndră.) Mai întîi că inima mîi e dată...

CALIPSIȚA: Ce? Și tu iubești pe cineva?

LULUȚA (*din ce în ce mai mîndră*): Îs moartă !...

ARISTIȚA: Dar cum ai putut să te amorezezi din pansion?

LULUȚA: Iacă am putut. Că iubitul meu are și el o soră la pansion... Și cînd venea s-o vadă pe ea, eu îl vedeam pe el... Și așa... s-o făcut.

CALIPSITA: Și el știe?

LULUȚA: Da'ce credeți că eu iubesc așa pe mutește, ca voi? Sigur că știe.

ARISTIȚA: I-ai spus tu eu gura ta?

LULUȚA: Tiii ! Tt ! Cînd o fost să-i spun nu mai puteam vorbi de sărutări !...

ARISTIȚA și CALIPSITA (*îngrozite*): Te-o și pupat?

LULUȚA: De m-o năucit... Și-i așa de bine să te pupi cu cineva care ți-i drag !... Și mi-i așa de drag Leonaș...

ARISTIȚA: Leonaș il cheamă?

LULUȚA (*mîngîind parcă numele cu buzele*): Da... Leonaș...

CALIPSITA: Aista-i nume de Ieși...

ARISTIȚA: Și te iubește și el?

LULUȚA: Da ! La vară, după ce termin pansionul, ne mărităm...

ARISTIȚA: Vă măritați?

LULUȚA: Nu, adică ne-nsurăm...

CALIPSITA: Și cine-i Leonaș aista?

LULUȚA: E iubitul meu, nu v-am spus?

ARISTIȚA: Bine, bine, dar al cui băiet este?

LULUȚA: Nu știu... Dar știu că-i de neam bun... Umblă și la curte la Vodă... O fost și la Pariz...

ARISTIȚA: Și-i tinăr?

LULUȚA: Douăzeci și șapte !... Dar nici nu pare atît... Îl cunoaște și coana Chirița... I l-o prezentat Didita Bașotă, cînd o fost la sindrofie la ea... Dar ea n-o bănuie nimie și nici nu trebuie să bănuiască... Leonaș mi-o spus că pînă n-o zice el, nimeni nu trebuie să știe de dragostea noastră...

ARISTIȚA: Și unde vă-ntilniți amîndoi?

LULUȚA: La pansion...

CALIPSITA: Și acolo vă pupați?

LULUȚA: Îmhi... De-aia nu vreau să plec nici moartă de-acolo, pînă la vară cînd s-o da vacanție...

ARISTIȚA: Să știe mamaia ! ! !

LULUȚA: Să nu-i spuneți cumva... că mă supăr pe voi... și se supără și Leonaș pe mine... Și dacă s-o supăra pe mine, eu mă omor... Așa să știți !

CALIPSITA: Cum o să-i spunem? Astea-s secretele noastre...

ARISTIȚA: Da'unde vă-ntilniți voi la pansion?

LULUȚA (*în mare taină*): Sub scară... De cîte ori vine să vadă pe sora lui eu mă bag sub scara din dos și îl aștept acolo... Și vine s-o vadă în fiecare zi, de se miră și ea ce l-o găsit atîta dragoste... Și deseară ne vedem, la bal, la coana Catinea... că altminteri n-aș fi vrut să mă scoată ieri coana Chirița de la pansion și să m-aducă aici.

CALIPSITA (*Aristiței*): Vezi? Asta-i să fii de la Ieși ! Și noi stăm ca niște proaste și așteptăm...

ARISTIȚA: Dar ce vrei să facem? Să le sărim noi de gît?

CALIPSITA (*pe gînduri*): Aicea, la hotel, o fi scară pe din dos?

ARISTIȚA: Dacă ne-ar iubi, ne-ar spune...

LULUȚA: Lasă că i-am văzut eu... Sînt foarte drăguți amîndoi... nu zic nu... dar prea sînt blegi... Și parcă-s așa de la țară...

ARISTIȚA: Da'de unde? Sînt ieșeni heget-beget... Boieri...

LULUȚA: I-am spus eu lui Leonaș — că el cunoaște toată boierimea de-aici — și-o spus că nici n-o auzit de ei...

ARISTIȚA: Ei o trăit totdeauna mai retrași... Abia acuma, de cînd am venit noi la Ieși, o mai început să deie cu nasul prin lume...

CALIPSITA: Din cauza noastră...

ARISTIȚA: Și-mi pare așa de rău că nu sînt și ei poftiți deseară la bal ! Să danseze cu noi...

CALIPSITA: N-am dansat niciodată cu ei...

LULUȚA: Poate că nici nu știu !...

ARISTIȚA: Cum n-a să știe? Ditai spatarul și postelnicul?

CHIRIȚA (*intrînd*): Eeee ! Dar ce faceți aici, ducucilor? V-ați pus la sendrofie?... Acu se-ntunecă și nu sinteți gata de bal...

CALIPSITA: Ne-mbrăcăm numaidecît, mamaie...

LULUȚA: Eu în cinci minute-s gata... Mă fac ca nouă...

CHIRIȚA: Și să mi te faci frumoasă, frumoasă... Că acuma, dacă am trei fete, vreau să se minuneze o lume întreagă de ele...

LULUȚA: Și nineaca să fie mai frumoasă ca tustrele la un loc.

CHIRIȚA (*glumind, flatată*): Te pomenești e-o pune și pe mine ochii cineva?

LULUȚA: Păi, cum s-o smintit lumea acum, nu m-aș mira. (*Iese cu Calipsita.*)

CHIRIȚA (*nu vrea să se supere*): Tare ești, matale, obraznicuță...

ARISTIȚA (*se întoarce din drum, închide bine ușa dinspre fete și vorbește în secret*): Mamaie...

CHIRIȚA: Ce-i?

ARISTIȚA: Am văzut că i-ai scris tataei de Luluța și de Guliță.

CHIRIȚA: Ei și?

ARISTIȚA: Să nu te mai gîndești la așa ceva...

CHIRIȚA: De ce?

ARISTIȚA: Luluța are un iubit!

CHIRIȚA: Unde?

ARISTIȚA: Sub scară...

CHIRIȚA: Ce-ai înnebunit, fată, hăi!

ARISTIȚA: Nu! Chiar ea ne-o spus... și la vară vrea să se mărite cu el... (*Plecînd ochii.*) S-o și pupat amîndoi!... (*Același joc, accentuat.*) De-o năucit-o!...

CHIRIȚA: Ce tot spui tu acolo, Aristițo mamă, ce, ți-o luat Dumnezeu mințile?...

ARISTIȚA: Nu mi le-o luat mie... Ei i le-o luat... Și-l cheamă Leonaș...

CHIRIȚA: Leonaș?

ARISTIȚA: L-ai cunoscut și mata, la Didița Bașotă, cînd ai fost singură la sendrofie...

CHIRIȚA: Aaa!... Tinerelel acela cu mustăcioară galbenă și cu ochi albaștri...

ARISTIȚA: Nu știu, că noi nu-l cunoaștem...

CHIRIȚA (*gîndindu-se*): De-aia s-o învîrtit el tot timpul, va să zică, pe lingă mine și m-o conversat și m-o

tratarisit cu de toate... Ba o vrut să m-aducă și pînă acasă cu trăsura lui... (*Cu decepție.*) Și eu care credeam!...

ARISTIȚA: Ce-ai crezut, mata?

CHIRIȚA (*aspră*): Treaba mî... Că acuma nu m-oi apuca să mă spovedesc la tine... ca la popa Ianache (*Un timp*). Zi așa ne-o fost vorba, boier Leonaș? În dorul fragilor rodeai cozile? Las'că ți-o dau eu Luluță matale... Bine că știu...

ARISTIȚA: Dar să nu mă spui Luluței că ți-am spus...

CHIRIȚA: Nu te spun, nu... Și vezi, fii cu ochii pe ea! Caută să afli tot ce gîndește și ce face...

ARISTIȚA: Da, mamaie... Mai ales că Guliță o și prins drag de ea. Aseară, după ce te-ai culcat matale, o vînit la ușa și i-o cîntat din minavet...

CHIRIȚA: De-aia am visat eu că urlau toți cîinii din Ieși în salonul nostru... (*Se aude Guliță cîntînd din minavet.*) Ia auzi-l, iară o început... Du-te și spune-i să tacă și să se-mbrace, că i-l pui pe foc...

ARISTIȚA: Da, mamaie... (*Intră la Guliță.*)

CHIRIȚA (*se așază la mîsuța de toaletă. Își pune un prosop la gît să nu se murdărească. Aprinde o luminare cu o hîrtiuță pe care o aprinde de la sobă și face funingine pe fundul unei farfurioare. Apoi, tîrîdește în funingine niște bețișoare anume pregătite și începe să-și încondeieze sprîncenele. Funinginea îi dă în ochi*): Na!... Că mi-o dat funinginea în ochi... (*Privind bețișorul.*) Și i-am spus să mi le facă subțiri... Of!... Țiganka aiasta o să mă omoare pe mine... (*Trage cordonul soneriei. Chiralina intră. E îmbrăcată acum ca o subretă... Cu șorț și friză pe cap.*) Ascultă, boaită!... Ce ți-am spus eu cînd ți-am poruncit să-mi gătești păișoare cu bumbac pentru sprîncene?

CHIRALINA: Mi-ai spus să le fac subțiri-subțirele...

CHIRIȚA (*arătînd bețișoarele*): Păi aiestea... subțirele is? Nu vezi cum le-ai meșterit... Pareă-s buzdugane de vel-armaș.

CHIRALINA: Da' lasă, conîță, nu te mai văita, că ți le-am făcut tocmai cum trebuie... Ia te uită ce mai sprîncene frumoase ți-ai făcut!

CHIRIȚA (*privindu-se în oglindă*): Nu-s prea groase?

CHIRALINA: Da'de unde?... Parecă-s două lipitori...

ARISTIȚA (*iese de la Guliță și trece spre camera ei*): I-am spus, mamaie, și nu vrea să tacă... Și-o zis că dacă nu-i dau pace, îmi dă eu minavetul în cap...

CHIRIȚA: Ei, lasă-l pe mine, că-i dau eu acuma minavet... (*Se ridică, Chiralinei.*) Apucă-te și calcă-mi repede rochia, că fieru-i cald... (*Intră în odaie la Guliță. Imediat se aud niște perechi de palme și Guliță care începe să urle... Din odaia lui Guliță, dându-i palme.*) Na minavet... Uite minavet... Să te sature de minavet...

(*Chiralina care în timpul acesta a luat fierul să calce rochia ce se află întinsă pe masă, ascultând la ce se petrece dincolo, uită fierul pe rochie. Aristița și Calipsița apar în ușă. Lulușa apare și ea în ușa ei, atrasă de zgomot.*)

ARISTIȚA: Da'ce-i?

LULUȚA (*din ușa ei*): Plinge ginerele... (*Ride.*) L-o bătut maică-sa la spate...

CHIRALINA: Da' știu că l-o lipit! Parecă o spart pungi umflate pi obrazul lui.

CHIRIȚA (*revine. Fetele fug, când o văd, în odăile lor.*): Da'ce miroase așa a pirlit?... (*Umflă nările.*) Miroase a petică arsă. (*Vede rochia.*) Ptiu! Mi-ai ars rochia, liftă! Rochia mă cea nouă... M-ai lăsat în indispensabili taman de balul Epurenicii...

CHIRALINA: S-o pirlit numai oleacă, cucoană... Nici nu se vede.

CHIRIȚA: Lipsește din fața mă, stahie, că intru în pacat cu tine... Iar trebuie să mă îmbrac acuma cu rochia de catifea roșie și turlubanul cel cu pene stacojii... Și iarăși o s-aud vreun obraznic zicînd în urma mă că semăn cu Nastratin Hoge... Du-te, piei din fața mă... Acum chiar că-mi vine leașinul... (*Se duce și desface o sticlufă pe care o miroase, ca să-și calmeze nervii.*) Phiu!... Mi-o pus gaz în sticlufă de opoponax... (*Intră furioasă în odaia ei.*)

ION (*intră c-o scrisoare în mînă*): Unde-i cucoana?

CHIRALINA: Are istericale că i s-o pirlit poalele rochiei.

ION: Spune-i că mi-o dat de la poștă un răvaș pentru dumneaei.

CHIRALINA: De la cine-i?

ION: Cînd oi învăța să cetesc, o să-ți spun eu...

CHIRALINA (*bate la ușa Chiriței*): Cucoană... O venit un răvaș pentru matală...

CHIRIȚA (*intră*): Unde-i?

ION (*dîndu-i-l*): Unu am dus, unu am adus. (*Il dă.*)

CHIRIȚA: E de la dumnealui... (*Se înveselește.*) Cunoșc scrisul lui cale de-o poștă, că e al soră-si. (*Celor doi servitori.*) Ce căseați gura? Ce mai așteptați? Ori poate vreți să vi-l citească vouă...

CHIRALINA și ION (*ies*): Nu cucoană...

CHIRIȚA (*desface răvașul și citește*): „Sărut gurița matală, scumpă Chiriță.

Mai întîi nu lipsesc a cerceta despre întregimea sănătății matală și a copiilor, aflînd că se află precum dorește inima mă. Al doilea rei ști că noi sîntem sănătoși și toate sînt în bună regulă cum le-ai lăsat matală. Soru-mea, Elencu, și-o clevetit mîna pe scară cînd o alergat cu slugile să stingă focul de la grajd, care o ars pînă la pămînt cu cai cu tăt. (*Se oprește și duce mîna la falcă.*) Iiii! (*Reia lectura.*)... Că eu eram în pat cu piciorul rupt, de cînd am căzut în zîmnic cînd am pritocit vinul, după ce-o crăpat de ger polobocul de o sută de vedre c-o trebuit să-l amestec cu cel tămîios din polobocul de 70 și să umplu cu ele un butoiăș de cinci, care să-l avem de Paște... Butia cea mare de o sută, care o aveam plină, o scapat cu bine, așa că am desertat-o în două damigene și-o încăput toată... (*În tot timpul lecturii Chirița a scos tot felul de exclamații de panică și surprindere.*) Mi-o prăpădit averea, Doamne!... (*Reia lectura.*) În al treilea rînd te înștiințez că luna de cișlegi se-mplinește la 30 ale lunii, drept care să faci bună-tate și să-ți iei catrafusele ca să vii acasă așa cum ai jurat, și văzînd că n-ai făcut nimica acolo, să mărităm fetele cît mai repede cu Brustur și Cociurlă. La dîmpotrivă, te poftesc să iei la cunoștință că viu eu însumi la Iași, să te ridic pe sus. Te mai înștiințez

că s-o numit ispravnic nou, de la domnie, și îți foarte mulțumesc de grija pe care ai avut-o, că m-am făcut și de ris la cei cărora le-am spus. Mesle Șarlă îți trimite omagiurile dumisale și Elencu te așteaptă pentru dulceduri că e beteagă de mină și nu mai are cu ce le face... Cu acestea închei și sărut gurița mătăle... Al mătăle soț prea iubit Grigori Bîrzoș ot Bîrzoieni, în 15 Ghenari 1850..." (Rămîne o clipă pe gînduri.) Bine că am scăpat de dărimătura aceea de grajd și de gloabele din el... O să facă ea Chirița altul nou, sistematicos, și-o să-și ieie niște telegari ca de isprăvnicăsească...

DIDIȚA (din culise): Acasă-i cucoana?

ION: Acas, acas... se ghilosește pentru bal...

DIDIȚA (intră): Te deranjarisesc, coană Chirițo?

CHIRIȚA: Ba diloc, Didiță dragă. Citeam tocmai un răvaș de la dumnealui al meu...

DIDIȚA: În drum spre casă, am intrat o clipă să te văd. Ce mai face bădia Grigori?

CHIRIȚA (cu un gest): Ia șezi, draga mătă... (Didița ia loc. Chirița așezîndu-se alături.) Îi supărat foc că nu s-o făcut nimic cu fetele... Știi că ți-am spus eu... De cînd am făcut cunoștință cu spatarul Hazmațuchi și postelnicul Maghiran, atunei în barieră, cînd m-o spăriet degeaba serdarul Cuculeț că-s doi coțcari și mi-o furat fetele să le jefuiască...

DIDIȚA: Așa-s aiștia de la Agie... În tăt omul văd un talhar... Și sardarului i-o părut tare rău că ți-o tras paîma ceea...

CHIRIȚA: Nu-i nimic... O trecut... s-o uitat... Dar să nu-mi uit vorba... E! Din ziua aceea și spatarul și postelnicul nu ne-o mai slăbit... Le-o căzut fetele cu trone la inimă.

DIDIȚA: Și mi se pare că și fetele...

CHIRIȚA: Sint topite după ei... Și drept să spun, au și de ce! Sint chipeși, de neam mare... avuți... ieșeni de bonton... Întocmai ginerii pe care i-am visat eu pentru copilele mele și pentru mine... Numai că... nu se exprimă, soro! Pînă acum, n-o pomenit nici unul, nici bechi de Isaia dăntuiește... Nu știu ce să mai cred...

DIDIȚA (care știe ceva): Da! Poate că e mai bine să nu grăbești lucrurile...

CHIRIȚA: Ba dimpotrivă, draga mătă, am să le grăbesc... Ca să știu. Ori albă, ori neagră... Că dacă în două, trei zile nu s-o făcut nimic, le-am brusturit și le-am cociurlit pe amîndouă... Trebuie să plec la Bîrzoieni, cum am jurat... Că de nu, vine Bîrzoș incoace și ne facem de pomină cu tot neamul...

DIDIȚA: Îmi pare rău că te văd supărată tocmai azi de balul coanei Catincăi...

CHIRIȚA: Am și de ce, draga mătă... Și răvașul lui Bîrzoș mi-o pus capacul la tăte... E foc și pirjol cînd se supără...

ION (intră și anunță): O vinit serdarul Cuculeț...

CHIRIȚA (privind pe Didița cu înțeles): Eee! Dar cum s-o potrivit să vă întilniți! (Lui Ion care va ieși imediat.) Poștește-l!

DIDIȚA: Pe parol d'honneur-ul meu că nu știu nimic... Zău...

CUCULEȚ (intrînd): Sărutăm mina, cu pleacăciune, coană Chiriță... (Ceea ce și face.) A!... (Se preface surprins c-o vede pe Didița.) Quelle surprise!... (Îi sărută galant mina.)

CHIRIȚA: Quelle surprise e pentru mine, că am plăcerea să te văd la noi... Da'ce vint te-o adus, mă rog? (Se uită cînd la el cînd la Didița.) Mi se pare c-ai știut că Didița e aici?!

DIDIȚA: Zău, coană Chiriță...

CHIRIȚA: Da'nu zie de tine, soro, că de tine știu eu că nu știai că ești aici... Zic de arhon serdarul...

CUCULEȚ: Eu?... De unde era să știu?

CHIRIȚA: Păi nu ești de la Agie? Nu le știi pe toate?... Dar și eu! N-oi fi eu agă, dar nici bragă nu sint... (Sînt cu toții amuzați.)

CUCULEȚ: Ei, află, coană Chiriță, că de data aiasta te-ai înșelat. Am venit numai la mătăle și, ca să zie așa, în interes de servicii.

CHIRIȚA (glumind): Valeu!... Te pomenesti c-oi fi furat inima cuiva și-ai venit să mă bagi la gros...

CUCULEȚ: Nu! Am venit să-ți aduc ceva... Coana Catinca, la care am fost adineauri, m-a rugat să trec pe-aici și să-ți dau invitațiunile pentru deseară la bal...

CHIRIȚA: Păi eu am!

CUCULEȚ: Da, dar spatarul Hazmațuchi și postelnicul Maghiran, n-au.

CHIRIȚA (bucuroasă): Și i-o poftit și pe ei?

CUCULEȚ (dându-i invitațiunile): După cum se vede...

CHIRIȚA (încântată): Vai ce bucuroase o să fie fetele!... Îți mulțumesc și mersi, arhon serdar, că te-ai deranjarisit.

CUCULEȚ: Totdeauna cu plăcere, pentru dumneata...

CHIRIȚA: Mă duc să spun și fetelor vestea bună... Acu, sînt sigură c-o să se îmbrace într-o clipită... Mă senzarisîți nițel...

CUCULEȚ: Oh! *Faites comme chez vous...*

CHIRIȚA (iesind, grațioasă): *Pas parole!*

CUCULEȚ: Credeam că nu mai vii.

DIDIȚA (turburată): Oh!... *Mon Dieu...*

CUCULEȚ: Oh! *Mon ange!* (O sărută repede.) *Encore une fois...*

DIDIȚA: Nu nu... șazi binișor că poate să vie... (Privește spre ușă, întinzînd buzele lui Cuculeț, care o sărută.)

CUCULEȚ: Și-neă una...

DIDIȚA: Gata... Nu se mai poate... (Întinde buzele. O sărută.) Ah! Ce bine știi să săruți, șolticule!

CUCULEȚ: Cine n-a ști să sărute o guriță ca aiasta... Și să mă ierți c-am întîrziat, dar a trebuit să mă duc pînă la coana Catinca, după invitațiuni.

DIDIȚA: Știi că mi-o spus că vrea cu tot dinadinsul să-și mărite fetele cu ei...

CUCULEȚ: Lasă-i pe mine, că pînă azi le-o fost... De ce crezi c-am rugat-o pe coana Catinca să-i poftască astă-seară la bal?

DIDIȚA: Mata ai rugat-o?...

CUCULEȚ: Te cred... Altfel nu mai vedeau ei invitație o mie de ani... (Misterios.) Înțelegei mata, Didiță... Lume multă... giuvaericele cite vrei... joc de cărți... Dacă într-adevăr aiștia-s coțcarii mei de la Focșani,

n-au să se poată stăpîni să nu-și dea arama pe față... Și cum eu sînt cu ochii pe ei...
DIDIȚA: Și-altminteri, cînd îi vezi așa, par oameni de treabă.

CUCULEȚ: Și pînă acum, ce să-ți spun, de cînd o venit în Iași nu și-au dat în petec cu nimic... N-am putut avea nici o dovadă sigură, ca să pot să-i iau de guler... Astă-seară se alege însă într-un fel... Or îi dovedesc, ori îi las în pace...

CHIRIȚA (reintră): Dacă-ați vidă ce bucurie îi pe ele... Calipsita o pupat invitația și-o jurat că astă-seară scara o mînincă...

DIDIȚA: Cine?

CHIRIȚA: Scara!

CUCULEȚ: Care scară?

CHIRIȚA: De, pareă eu știu... Aistea-s vorbe de-ale lor, copilărești...

DIDIȚA (ridicîndu-se): E! Coană Chirițo, te las să-ncepi să te gătești...

CUCULEȚ (Didiței): Și eu, cu voia matale, am să te conduc... pînă jos la scară...

DIDIȚA: Vorba Calipsiței! Scara mă mininecă... (Iese cu salutarile de rigoare, urmată de Cuculeț.) Atunci pe deseară...

CHIRIȚA: Pe deseară... Și încă o dată mulțumesc și mersi, arhon serdar, pentru plăcerea care mi-ai făcut-o...

CUCULEȚ (iesind): Plăcerea a fost pentru mini... (Privește galeș și cu subînțele pe Didița.)

CHIRIȚA (luînd rochia arsă și privind-o): Tot pe aiasta am să mi-o pun... Arsă-arsă, dar cel puțin îi nouă... (Intră în odaia ei.)

GULIȚĂ (crapă ușa și scoate capul prin ea. Începe să strige): Chiralinooo!... Ioanee!... Mamaie!... Aristițooo!... Calipsițooo!... Veniți să mă-mbrăcați... Luluța să nu vie că mi-e rușine... (Închide ușa la loc și după o clipă se aude minavetu l cîntînd o polcă.)

(Chiralina și Ion intră din părți diferite... fiecare lăpădînd pe melodie... Cînd se-nîltnesc, se iau în brațe și încep să joace comie polca împreună. În fund intră Cociurlă și Brustur... Privesc o clipă surprinși pînă li observă servitorii care încetează dansul.)

BRUSTUR (*Chiralinei*): Neea! Nu-i așa polca... N-ai jucat-o bine... Să-ți arăt eu cum îi, că doar acum am învățat-o... (*Încearcă să facă câțiva pași cu Chiralina, dar nu poate bine.*) Nu pot cu tine... Eu pot numai cu postelnicul, c-așa am învățat, cu el împreună. (*Îl ia pe Cociurlă și face câțiva pași cu el, pînă tace minavetul.*) Ai văzut?

COCIURLĂ: Așa-i polca pi furate...

BRUSTUR: Da'nu-s acasă boierii?

CHIRALINA: Ba da... dar sint în fuste cu toții... că se-mbracă pentru bal...

ION: Mă duc să spun e-ați venit...

COCIURLĂ: Nu! Nu!... Așteptăm pînă mîntuiesc găteala...

BRUSTUR: Tot n-avem nici o treabă...

CHIRALINA: Da'dumneavoastră nu mergeți deseară la bal?... Vine și măria sa Vodă...

BRUSTUR (*amărit*): Nu sîntem poftiți că, tocmai fiindcă vine Vodă, o trebuit să-și aleagă musafirii pe sprinceană...

COCIURLĂ: Nu-e de asta... Dar nici nu ne-avem bine cu coana Catinca...

ION: Ba pe mine m-o poftit!...

BRUSTUR: Te-o poftit?

ION: Da... să ajut la spălat vasele...

CHIRALINA: Nu vedeți cum l-o-mbrăcat? Pareă-i comediant din ceia de la iarmaroc...

BRUSTUR (*privește admirativ pe Ion*): Am să-mi fac și eu un rind de haine așa...

COCIURLĂ (*către servitori*): Pentru feciorul lui din casă...

CHIRALINA: Păi, am înțeles noi, că nu era să și le facă pentru dumnealui... (*Face cu ochiul.*) Dar lui Ion nu-i plac.

BRUSTUR (*mirat*): De ce?

CHIRALINA (*același joc*): Nu se mai poate șterge cu mîneea la gură din cauza bumbilor...

VOCEA CHIRITEI: Chiralinooo!

VOCEA ARISTITEI: Chiralinooo!

VOCEA CALIPSITEI: Ioaneee!

VOCEA LUI GULIȚĂ: Mamaie!

CHIRALINA: Viu... Viu...

(*Strigătele se repetă, fiecare crâpînd ușa respectivă.*)

ION: Ho!... că venim... (*O ia împreună cu Chiralina spre ieșire.*)

BRUSTUR: Păi, v-o strigat!... Nu vă duceți?

ION: Ba da. La bucătărie...

CHIRALINA: Să ne țirile mai întii... (*gest spre sonerie*), că de-aia au țiriitoare... (*Iese împreună cu Ion.*)

COCIURLĂ: Pacat că nu mergem și noi la bal la coana Catinca...

BRUSTUR: Nu-i nimic... Stăm la poartă pînă iese coana Chirița cu fetele... Și de-oi prinde vreun fante după coada lor, las spătăria dracului și-i dau o bătaie ca la mine la Brustureni...

COCIURLĂ: Nu-i bine să ne facem de ris și să ne arătăm iarăși de la țară în ochii duducilor... Că doară nu de-aiasta ne-am șlefuit și ne-am franțuzit, și-am învățat tăti șele!

BRUSTUR: Coana Elencu, sireaca... Ea ne-o-nvățat ce să facem și ne-o ajutat să ajungem lingă cele ce ni-s dragi...

COCIURLĂ: Grè îi franțuzeasca aiasta... *N'est-ce pas?*

BRUSTUR: Ba, pas! Dar mai greu îi stosul...

COCIURLĂ: Da'ce? Cadrilul o fost ușor? Și polca? Și mazurca...

BRUSTUR: Dar valțul? Mai lesne ari un pogon de pămînt, decît să faci un tur de valț!... Auzi vorbă, tur!... Păi acela știe o lume-ntreagă că-i la nădragi...

COCIURLĂ: Așa-i vorba nouă, ce să-i faci?...

BRUSTUR: Și-auzi dumneata! Să mininci găina friptă cu cuțitul și cu fureulița... cînd toată bunătatea-i pe degete... De ce ne-o mai dat Dumnezeu mîini, atunci?

COCIURLĂ: Ca să jucăm în cărți cu ele...

BRUSTUR: Adevărat, că numai pe cărți ai voie să mai pui mîna goală... Și vinul? Păi așa se bîbe vinul? Potrivit cu apă sărată? Phiu!

COCIURLĂ: Zice că e bună de băut la mese pentru ră-runchi...

BRUSTUR: Am văzut eu ce bună-i... Că mai mult stai la umblătcare decît la masă...

COCIURLĂ: E! Dar dacă nu învățăm noi toate aiestea, dacă nu ne-mbrăcam așa cum sintem, crezi tu că s-ar fi uitat Aristița și eu Calipsița la noi? Am fi ajuns oare să venim aici în fiecare zi ca la noi acasă și să mergem cu ele peste tot?... Am fi ajuns noi să ne zică coana Chirița „monșar” și să ne facă ochi dulci?...

BRUSTUR (*vesel*): Și încă ce dulci! Ca de acadè... (*Se întuneacă la fașă.*) Dar ce ne facem cînd o afla cine sintem?... Ține-te pîrleo!... Că tot trebuie să ne afle într-o zi...

COCIURLĂ: Păi, dacă ne-o găsit pe gustul ei, așa cum sintem, și dacă Aristiței și Calipsiței le-o plăcea de noi, ce i-a mai păsa cum ne cheamă... Și boieri, slavă Domnului, sintem și noi tot atît cît spatarul Hazmațuchi și postelnicul Maghiran...

BRUSTUR: Aiasta așa este... Dar vezi că nici Calipsița, nici Aristița nu dau vreun semn... Se uită ele, ia așa, pe sub sprincene, dar aiasta nu-i destul ca să știi ce e în inima lor...

COCIURLĂ: Eu zic că acuma putem să le vorbim deschis...

BRUSTUR: Și dacă nu ne-o vrè?

COCIURLĂ: Atunci ne-om lua teleguța la spinare și-o avea Dumnezeu grijă și de noi...

BRUSTUR: Eu mă duc frate la mănăstire...

COCIURLĂ: Și eu mă fac pustnic...

(*Intră Aristița și Calipsița găluite de bal.*)

ARISTIȚA (*agregabil surprinsă*): Dumneavoastră erați aici?

CALIPSIȚA: Da'de ce nu ne-ați spus?

BRUSTUR: N-am vrut să vă deranjarisim... Știam că vă gătiți pentru bal...

COCIURLĂ: O să ne fie foarte urit diseară fără dumneavoastră...

ARISTIȚA: De ce să vă fie urit?... Mergeți și dumneavoastră...

BRUSTUR și COCIURLĂ: Noi?

COCIURLĂ: Noi nu sintem poftiți...

CALIPSIȚA: Ba sinteți... sinteți... V-o făcut mamaia rost de invitații... (*Scoate invitația din sîn și i-o dă lui Brustur.*) Uite pe-a matali...

BRUSTUR (*luînd-o fericit*): A mène... Și unde o stat! (*O sărută cu joc.*)

CALIPSIȚA (*topită*): Hiii!... (*Fuge rușinată de lîngă el.*) M-o pupat pe...

ARISTIȚA (*care a făcut cu Cociurlă același joc*): Și pe mine! (*Trece lîngă Brustur, Calipsița lîngă Cociurlă.*)

BRUSTUR: Cum să nu te pupe, dacă îi ești așa de dragă...

ARISTIȚA (*rușinată și fericită*): Eu?... Vai de mine... arhon... Hazmațuchi...

COCIURLĂ (*Calipsiței*): Te iubește... Dar n-o-ndrăznit să-ți spuie...

CALIPSIȚA: Pe mine? Doamne...

BRUSTUR (*Aristiței*): Te iubește...

COCIURLĂ (*Calipsiței*): Jur eu că te iubește...

BRUSTUR (*același joc*): Nu doarme...

COCIURLĂ (*același joc*): Nu minîncă...

BRUSTUR (*același joc*): Numai la mata îi e gîndul...

COCIURLĂ (*același joc*): Și noaptea în somn te cheamă pi nume...

BRUSTUR (*același joc*): Și-ar fi cel mai fericit dacă mata ai vrè...

COCIURLĂ (*același joc*): Și-ar fi cel mai fericit dacă mata ai vrè...

BRUSTUR (*același joc*): Să-l iei de barbat...

COCIURLĂ (*același joc*): Să-l iei de barbat...

ARISTIȚA (*lui Brustur*): Bine dar... (*Nu știe ce să zică de emoție.*)

BRUSTUR (*Aristiței*): Calipsițo... (*O ia în brațe și o sărută.*)

CALIPSIȚA (*lui Cociurlă*): Bine, dar... (*Același joc ca mai sus.*)

COCIURLĂ (*Calipsiței*): Aristițo... (*O ia în brațe și o sărută.*)

(*Perechile se sărută în același timp.*)

COCIURLĂ: Dă-mi pe-a mène și ia-ți pe-a ta...

(*Fiecare își ia pe-a lui.*)

BRUSTUR: Calipsițo!... Vrei să fii a mène?

CALIPSIȚA: *Pour toujours...* (Îi cade în brațe.)

COCIURLĂ: Aristițo !... Mă iubesti?

ARISTIȚA: *À la folie...* (Îi cade în brațe.)

CHIRIȚA (intră gătită de bal. E într-o rochie ridicolă):
Ce-mi văzură ochii !...

COCIURLĂ (solemn. Fetele își ascund ochii, rușinate): Coană
Chirițo, putem să vorbim deschis?

CHIRIȚA: Vraiste ! Dă' după ce oi vorbi eu...

ARISTIȚA: Maman !...

CALIPSIȚA: Maman !...

CHIRIȚA: Ce maman?... Ce vă sastisiți așa, de parcă aș
fi cană? Vă iubiți? Să vă fie de bine ! Că ce dorește
eu altceva decât fericirea voastră... dar cu gineri
de-ai mei...

COCIURLĂ: Coană Chiriță... sintem pătrunși pînă în
fundul inimii de...

CHIRIȚA: Să taci, cînd vorbește soacră-ta...

BRUSTUR: Da, mamă soacră... (Se ascunde după
Calipsița.)

CHIRIȚA: Nu te sperie, arhon spatăre... că coana Chirița
îi soacră numai din gură... Din inimă nu... Luați-vă !
Iubiți-vă ! Împerecheați-vă... ca hulubașii și ca
turturelele... Și să-mi turnați cîte un nepot în
fiecare an, că de nu... vă torn eu cîte un cumnat...

GULIȚĂ (intră îmbrăcat în hainele noi de bal și cu minavet
ul la spate): Sint gata, mamaie !...

CHIRIȚA: Da'ce, vrei să mergi la bal cu minavetul în
spinare, ca orbii?

GULIȚĂ: Păi, da... ca să cînt cucoanelor.

CHIRIȚA: Ia, mai bine zi bună-ziua frumos cumnaților
tăi...

GULIȚĂ: Cumnații mei?... (Se duce vesel la ei și le strînge
mîna.) Ce bine îmi pare...

LULUȚA (intră gătită de bal): Oo ! Ce de lume !... Ce de
lume !

ARISTIȚA: Luluțo... S-o făcut !

CALIPSIȚA: Ne-am logodit...

LULUȚA: Da? Bravo vouă... și să fie-ntru-n ceas bun...
(Le sărută.)

CHIRIȚA: Îmi dai voie să-ți prezentez pe ginerii mei,
spatarul Hazmațuchi și postelnicul Maghiran... (Cei
doi se nelină.) Nepoțica mē... Luluța.

LULUȚA (le face un knix): Vra să zică, numai eu n-am
cavaler astă-seară? (Se uită cu înțeles la fete.)

CHIRIȚA: Vai de mine ! Da' Guliță unde e? (O privește,
toată numai surîsuri și subînțelesuri.) Că de, acuma
o rămas el fată mare de măritat... (Lui Guliță.)
Ia zi, mă, ceva din minavet... că ți-oi cumpăra
și un papagal deasupra !...

(Guliță începe să cînte la minavet.)

TABLOUL III

Acasă la Catinca Epureanu, în seara balului. În scenă un salonaş foarte elegant... În fund, câteva trepte care urcă în saloanele propriu-zise ale căror uşi imense sînt larg deschise. În stînga şi dreapta, uşi către alte încăperi... Peste tot mobile luxoase, covoare şi tapiserii de preţ. Toate policandrele şi aplicile de pe pereţi sînt cu luminările aprinse. Feciorii de casă, în livrele, circulă peste tot cu tăvi încărcate cu băuturi răcoritoare şi zaharicale. Toţi invitaţii sînt îmbrăcaţi în rochiile şi costumele de gală ale timpului. Meterhaneaua cîntă în culise un vals. În salonul din fund se văd dansînd perechile tinere... Cucoanele şi boierii în vîrstă stau pe scaunele înşirate pe lîngă perete... La ridicarea cortinei, Aristiţa, Calipsiţa, Brustur şi Cociurlă, gătiţi ţurcă, stau întepenţi în fotolii şi se uită amorezaţi unii la alţii. După acest joc de priviri, care durează câteva clipe, trece un fecior şi oferă dulciuri. Toţi patru se servesc cu graţie exagerată şi încep să minimeze în linişte, reîncepînd jocul privirilor...

CHIRIŢA (*intră din fund. E volubilă, încălzită, aferată, fericită*): Aşa! Dar voi ce staţi aici ca nişte momii?... Treceţi imediat la dans... N-auziţi ce valţ cîntă? (*Schişează cîţiva paşi de dans, legănîndu-se pe muzică.*)

ARISTIŢA (*cu o privire galeşă lui Cociurlă*): Postelnicul meu nu ştie valţul...

CALIPSIŢA (*acelaşi joc*): Şi nici spatarul meu...

CHIRIŢA: Cum se poate una ca asta?
COCIURLĂ (*repede*): Toate celelalte danşuri le ştim...
BRUSTUR: Toate... Dar valţul nu ne-o intrat în cap...
În picioare adică.

COCIURLĂ: N-o fost chip, cu nici un chip.

CHIRIŢA: În orice caz, n-aveţi de ce sta aici... Duceţi-vă dincolo să vedeţi... măcar pe ceilalţi dansînd...
Haide... copăcel, postelnice.

(*Tuspatru se ridică şi trece către salonul din fund.*)

CATINCA (*intră din dreapta şi se opreşte în uşă. E urmată de doi feciori cu care vorbeşte ceva*): O mintuit de mineat Barbu cu taraful?

ÎNȚIUL FECIOR: Da.

CATINCA: Spune-i să fie gata că acum tace meterhaneaua şi trebuie să înceapă să cînte el...

ÎNȚIUL FECIOR: Am înţeles... (*Se înclină şi iese pe unde a intrat.*)

CATINCA (*celuilalt fecior*): Şi tu du-te şi stai lîngă măriia sa Vodă! Şi fii acolo cînd îl trimite undeva pe celălalt. Şi fii cu ochii în patru să nu-i lipsească nimic...

AL DOILEA FECIOR: Am înţeles... (*Se înclină şi trece prin scenă în salonul din fund.*)

CATINCA (*intră bine în scenă. E o femeie de vîrstă ChiriŢei, foarte distinsă şi elegantă. Are aerul unei adevărate cucoane mari*): E! ChiriŢo, dar ce faci singură aici?...
CHIRIŢA: Am venit să mai răsuflex oleacă, *ma chère*...

că m-o omorît cavalerii cu danşul...

CATINCA: Sînt bucuroasă că te simţi bine la mine...

CHIRIŢA: Apăi azi, în afară de rochie, că mi s-o ars, toate mi-o mers din plin...

CATINCA: Am auzit... am auzit că ţi-ai logodit fetele... Mi-o spus DidiŢa... Îmi pare rău că, dacă ştiam, ţi pofteam şi ginerii la bal...

CHIRIŢA: Păi i-ai poftit... Mi-o adus serdarul CuculeŢ invitaţiile...

CATINCA: A! Pentru ei erau? Bravo ție! Un spatar şi un postelnic.

CHIRIŢA: Şi amindoi o dată... Dar tu nu danşuieşti?

CATINCA: Nu... Trebuie să stau lîngă Vodă...

CHIRIȚA: Heghemoniconul, ce să-i faci...

CATINCA: Protocolul, Chirițo, protocolul! S-o mintuit de-acum cu „heghemonicoanele“. Hai, nu mergi!

CHIRIȚA: Ba merg, merg... (*Trec amîndouă în salonul din fund.*)

(Scena rămîne goală o clipă. Luluța intră din fund, ascunzîndu-se să n-o vadă Chirița și Catinea, căutînd pe cineva...)

Se uită în stînga, în dreapta, peste tot.

GULIȚĂ (*care a urmărit-o cu precauție, vine binișor în spatele ei*): Cucu!...

LULUȚA (*se sperie și se întoarce*): Leonaș...

GULIȚĂ (*gelos, brusc*): Care Leonaș?

LULUȚA (*șireată*): Nu te cheamă Leonaș?

GULIȚĂ: Pe mine? De unde și pînă unde?

LULUȚA: Păi Guliță, nu vine de la Leon? Leon-Guleon... Leonîță-Guliță...

GULIȚĂ: Ba mă cheamă Grigori, toată ziua, la fel ca pe tataia. Da' pe cine căutai?

LULUȚA: Pe tine... N-o spus coana Chirița că ești cavalerul meu?

GULIȚĂ: Uite că m-ai găsit...

LULUȚA: Bine te-am găsit sănătos... (*Guliță rămîne zăpăcit. Se uită numai la ea și-o mănîncă din ochi.*)

E! Ce-ai rămas așa? Nu-mi spui nimic?

GULIȚĂ: Dacă nu m-o lăsat mamaia să-mi iau mina-vetul...

LULUȚA: Păi matale numai la minavet știi să faci curte?...

GULIȚĂ: Ba știu eu și altfel, dar...

LULUȚA: Dar ce?

GULIȚĂ: Nu aici... La Birzoieni...

LULUȚA: Te pomenești că-i fi avînd vreo drăguță pe-colo?

GULIȚĂ (*pleacă ochii*): N-am...

LULUȚA: Ia uite-te în ochii mei și spune drept... (*Guliță ridică ochii.*) Nu-ți place nimeni?

GULIȚĂ: Ba da...

LULUȚA: Cine? (*Guliță tace.*) Nu vrei să spui?

GULIȚĂ: Ba da...

LULUȚA: Păi, spune, atunci...

GULIȚĂ: Nu vreau... (*Fioros.*) Dar cine-i acela cu mustăcioară galbenă, cu care ai dansat adineauri?

LULUȚA: Care cu mustăcioară galbenă, că sînt mulți?

GULIȚĂ: Acela de stă mereu lingă scaunul lui Vodă...

LULUȚA: Nu știu... (*Apare din stînga Leonaș.*) Vrei să fii cavaler și să-mi aduci un pahar cu sirop?... Mi-i o sete...

GULIȚĂ: De unde s-aduc?

LULUȚA: Uite pe-aici... În partea ceea îi bufetul... Sau cere unui fecior...

GULIȚĂ: Bini... dar să nu pleci de-aici... că pe urmă îl beau eu... (*Pleacă. La ușă se-ntoarce și vede pe Leonaș care vine spre Luluța. Se ascunde după canatul ușii și îi spionează.*)

LEONAȘ: Dar cu cine ședeai de vorbă?

LULUȚA: Cu logodnicul meu...

LEONAȘ (*alarmat*): Cu cine?

LULUȚA: Cu logodnicul meu... (*Făcînd pe serioasă.*) De-aia ți-am spus în timpul dansului să vii aici, că am să-ți vorbesc serios...

LEONAȘ: Tu glumești, Luluță...

LULUȚA: Văd că nu te-ai grăbit diloc să vii...

LEONAȘ: M-o chemat măria-sa să-mi spuie ceva... Dar ce vorbă-i asta, cu logodna?... (*E într-adevăr îngrijat.*)

LULUȚA (*îl joacă mai departe*): Știi că acum eu nu mai sînt de capul meu... M-o luat să mă crească coana Chirița, vara tatii, c-așa o fost dorința lui.

LEONAȘ: Știu... știu...

LULUȚA: Prin urmare, eu trebuie să ascult de-acum înainte de coana Chirița și să nu ies din vorba ei...

LEONAȘ: Și ea vrea să te mărite?

LULUȚA (*plecînd capul*): Da... Și încă repede... chiar în ia seara m-a logodit...

LEONAȘ: Cu cine? (*E furios.*)

LULUȚA: Cu feciorul ei... (*Se prefăce că plînge.*) Cu Guliță...

LEONAȘ: Luluță... îți bați joc de mine...

LULUȚA: Păi sigur că-mi bat... Ca să nu mă mai faci altă dată să aștept nici pentru Vodă... (*Începe să rîdă.*)

LEONAȘ (*înceselit*): Și nu e adevărat nimic din tot ce mi-ai spus?

LULUȚA: Ba da... E adevărat tot... Îți jur...

LEONAȘ: Și, Guliță aista, există?...

LULUȚA: Da.

LEONAȘ: Ei, lasă că i-oi da eu înșurătoare cu Luluța mē... (*Face un pas enervat și întâmplător către ușa unde e ascuns Guliță. Guliță, când aude, o rupe la fugă.*)

LULUȚA: Fii liniștit... Guliță e un copil... De-abia are 17 ani... (*Vine tandră lângă el.*)

LEONAȘ: Luluța mē dragă... (*O strânge la piept ușor.*)

LULUȚA: Știi că sînt o mulțime de scări pe-aici... Am fost eu în cercetare...

LEONAȘ: Iubita mē... (*O sărută.*)

LULUȚA: Să n-o lași pe coana Chirița să mă mărite cu Guliță...

LEONAȘ: Dar cum îți trece prin minte așa ceva...

LULUȚA: N-o cunoști pe coana Chirița... Cînd își pune ea în cap ceva!...

LEONAȘ: Nici o piedecă nu poate sta în calea dragostei noastre.

LULUȚA: Mie totuși mi-i frică...

LEONAȘ: Ești un copil...

(*Intră Al doilea fecior.*)

AL DOILEA FECIOR (*lui Leonaș*): Cucoane Leonaș, vă poștește mărița-sa...

LEONAȘ (*Luluței*): Viu numaidecît... (*Iese urmat de fecior.*)

LULUȚA: Mi s-o lipit ginerele la bufet... Se vede c-o dat de dulciuri... (*Iese spre bufet. Din fund apare mărița sa Vodă, urmat de Leonaș.*)

VODĂ (*coborînd treptele*): Leonaș, trage mă rog ție... perdeaua. Vreau să stau cîteva clipe liniștit.

LEONAȘ: Te-ai plictisit, mărița?

VODĂ: Nu, deloc! Dar mi-o împuiet meterhaneaua urechile... Dimineata cînd mă scol, meterhaneaua în curtea palatului... La biserică cînd mă duc, meterhaneaua în curtea bisericii... La sărbători, meter-

haneaua în piață... La paradă, meterhaneaua pe uliți... Mi s-o acrit, zău așa...

LEONAȘ: E și Barbu cu taraful...

VODĂ: Ce mai face bietul Barbu?

LEONAȘ: Vorba lui... Îmbătrînește ca un cîntec.

VODĂ: Îmi pare bine c-o să-l ascult astă-seară.

LEONAȘ: Să-l chem?

VODĂ: Nu, nu! Nu acuma... După ce-o amuți (*cu ură aproape*) meterhaneaua... Și cînd te gîndești că-i a mē... de la Palat... (*Surîde. Chirița apare din stînga... Vede că Vodă e singur și se apropie furlândi-sîndu-se, ca să pară cît mai grațioasă. Vodă încet lui Leonaș.*) Cine-i iazma aiasta?

LEONAȘ: Coana Chirița Bîrzoii... a lui Grigori de la Bîrzoieni. Trebuie să fi auzit, mărița-ta, de ea... E vestită în toată Moldova...

VODĂ (*pe gînduri*): Cucoana Chirița? Parcă... Dar nu-mi aduc amînte...

CHIRIȚA (*face o temenea la picioarele lui Vodă*): Slăvit fii, mărița-ta...

VODĂ (*amuzat*): Bună seara, coană Chirița...

CHIRIȚA (*flatață*): Mărița-ta mă cunoaște?

VODĂ: E! Cine nu te cunoaște pe matale!... Da' poftim, te rog, de ia loc...

CHIRIȚA (*se așază cu grație*): Mersi... (*Își aranjează rochia la spate.*) Tocmai că mi-o ars subreta mē rochia la coadă și nu vreau să vezi mărița-ta... (*Se așază.*) Dar poate vă deranjează...

VODĂ (*amuzat*): Dimpotrivă, coană Chirița... Și zi așa, țî-o ars rochia subreta? Păcat de ea, că-i o frumusețe...

CHIRIȚA (*cochetă*): E adusă din Pariz, special pentru balul ista... că știam că vii și mărița-ta... (*Face un gest la obraz.*) La chereștē!... (*De cîte ori întîlnește privirea lui Leonaș se închinondoră la el.*) Și tocmai căutam prilejul... să pot ședē de vorbă cu mărița-ta... între patru ochi! (*Se uită la Leonaș.*)

VODĂ (*rîzînd*): Chiar între patru ochi?... Păi mi-i frică că mă-i deochē, coană Chirița...

CHIRIȚA: Eh! Acuma s-o dă! Ce-o fost verde, s-o uscat...

Și eu ochii ce să mai deochi, că abia mai văd să citească cu ei...

VODĂ (*face un semn discret lui Leonaș*): Dar tu, Leonaș, nu mai vrei să dănțuiești?

LEONAȘ (*care a înțeles*): Ba, eu voia măriei-tale, aș vrê. (*Pleacă.*)

VODĂ (*după o clipă*): Ia spune, coană Chiriță... Ce-i vorba?

CHIRIȚA (*cochetînd*): Întii de tâte, vream să-ți spun, măria-ta, că deși au trecut 20 de ani și mai bine... eu n-am uitat...

VODĂ: Ce să uiți, mă rog, matale?

CHIRIȚA (*plecînd ochii*): *La pupation!*

VODĂ: Ce-i aceea?

CHIRIȚA: Ceva bun care mi-o rămas la inimă... Că uite, și acum cînd mi-aduc aminte... mă ieu cu tremurici pe decolteu...

VODĂ (*nedumerit*): Pune un șal, ceva, pi spate...

CHIRIȚA: Păi nu mă ieu cu frig, mă ieu cu cald...

VODĂ: E, la aiasta nu mă mai pricep...

CHIRIȚA (*privindu-l*): Și nu te-ai schimbat diloc să știi, măria-ta. Și pareă domnia te-o întinerit... E bine să fii domn, nu e așa?

VODĂ: Rău n-ar fi, coană Chiriță... dacă n-ar fi meter-haneaua...

CHIRIȚA: Ah! Și mie așa-mi place s-o ascult c-aș fi în stare să dorm și noaptea pe doba cea mare... (*Un timp.*) Dar eu m-am schimbat mult?

VODĂ (*nedumerit*): Față de ce?

CHIRIȚA: Față de-atunci...

VODĂ: De-atunci?

CHIRIȚA: Și tocmai după ce ai plecat mata... am băgat de seamă că eram în cămeșuică di noapte... Și pareă ti vād bentuț... și neștiind cum să te mai senzarisesti... Dar să știi c-ai avut mare noroc, măria-ta... că dacă prindea de veste Birzoi, acum nu mai erai Domn. Erăi cavoul familiei...

VODĂ (*căutînd să-și amintească*): Dar ce făcusem așa urît, coană Chiriță?

CHIRIȚA (*glumînd*): Păi, frumos e să vii în casa omului, noaptea mare, să te poștească la masă, să-ți dea de băut și de mîncat... să-ți puie lăutarii să-ți cînte și în loc de foarte mulțumesc, să te duci buzna... în crivatul nevestii?...

VODĂ: Am făcut eu una ca aiasta?

CHIRIȚA: Ai făcut de... că se vede c-o fost vinul tare la vornicul Lupu.

VODĂ (*iși amintește*): Aaa!... Îmi aduc aminte acum. Noaptea aceea de ploaie... Cheful de la Birzoi... Da... da... da... (*Un timp surîde peste amintiri.*) Și dumneata ești cucoana aceea frumoasă?

CHIRIȚA (*mîndră*): Eu sînt!...

VODĂ (*bucuros*): Bată-te să te bată, cucoană Chiriță!...

CHIRIȚA: Da' m-am schimbat oleacă de-atunci...

VODĂ (*galant*): Nu cine știe ce!... Dar dacă nu-mi spunea, nu te-aș fi recunoscut, pentru nimic în lume... (*Un timp.*) Vra să zică, dumneata ești!... (*Se uită la Chirița care îi surîde toată.*)

CHIRIȚA: Eu în persoană!

VODĂ: Și Birzoi ce mai face? (*Ca să schimbe vorba.*)

CHIRIȚA: Ce să facă?... O pătimit ca patriot cu revoluția... Că tocmai despre el vream să te rog ceva, măria-ta...

VODĂ: Ce anume?

CHIRIȚA: Să-l faci ispravnic, măria-ta... Boier e, patriot o fost, e destul de deștept, ca să nu se vază că e prost... Și-apoi îi bărbatul meu... Și-atîta cînte merit și eu... dè! Și dacă îmi faci, măria-ta, aiasta, te-oi pupa și eu o dată ca să-ți întore vizita...

VODĂ: Bine, coană Chiriță! Ți-oi împlini voia...

CHIRIȚA: Să trăiești, măria-ta... și să-ți dea Dumnezeu sănătate și domnie lungă. Și-acum... să mă țin de cuvînt... *La pupation!* (*Vodă amuzat, ca să n-o jignească, întinde obrazul.*) Nu, măria-ta... Mina! C-așa se cade domnului țării! (*Îngenunche și-i sărută mîna pe care Vodă i-o lasă, nu fără un pic de emoție.*)

CATINCA (*intră*): Dar unde te-ai ascuns, măria-ta? (*Chirița se ridică.*)

VODĂ: Uite, am stat oleacă de vorbă cu coana Chirița...
Ne-am mai adus aminte de cele vremuri...

CATINCA: Dar ce-ai căutat pe jos, Chirița?

CHIRIȚA: Pierdusem firmanul de isprăvnicească și l-am găsit...

CATINCA: Așa? L-a făcut ispravnic măria-sa Vodă pe Birzoi?

CHIRIȚA: Ba l-o făcut măria-sa Chirița, dacă nu ți-a fi cu bănat... *(Vodă râde ca și Catinca.)*

CATINCA: Am venit să te iau dincolo, măria-ta... Mi-o spus Leonaș că vrei să-ți cînte Barbu...

CHIRIȚA: Cum? E și Barbu Lăutaru aici?

CATINCA: Dar fără el se poate?

VODĂ *(Catincăi, dîndu-i brațul)*: Să mergem, atunci! *(Urcă spre fund.)*

CHIRIȚA *(în extaz)*: Asta-i cea mai mare zi din viața mea... Soacără de două ori... di spatar și di postelnic... Isprăvnicească... și cu Barbu Lăutaru la ureche!... O mai rămas Gulița mamei. Da... am eu grijă de el! *(Se vede ceva pe jos. Îl ridică... Strigă după Vodă.)* Măria-ta... Măria-ta... Ai pierdut un bumb de aur... *(Iese după Vodă și Catinca.)* Dar mai bine să-l păstrez ca suvenir de amintire.

(Cînd Vodă, la braț cu Catinca, au ajuns în dreptul draperiei, aceasta e trasă de un fecior și se vede toată lumea așezată în dreapta și stînga salonului din fund. În partea stîngă, așteaptă jilful lui Vodă. În centru, taraful cu Barbu Lăutaru în frunte. Domnul ia loc... Toată lumea, de asemenea, după el... La un semn al domnului, Barbu începe să cînte. În scena propriu-zisă, au intrat în acest timp, finindu-se de mîna, din stînga Aristița și Cociurlă și din dreapta Brustur și Calipsița. Toți au mîinile pline de cofeturi... Se așază, în atitudine idilice, o pereche în dreapta și alta în stînga scenei. Treptat ce Barbu cîntă, fețele își rează capetele de umărul cavalerilor, în atitudine visătoare... Aceștia, topiți de amor, le bagă cofeturi în gură... După terminarea cîntecului și a aplauzelor, Vodă face un semn lui Barbu, care se apropie. Vodă îi dă o pungă cu bani... Barbu se înclină adînc, sărutînd mîna domnului...)

Din stînga, în fund apare un fecior mai luxos îmbrăcat decît ceilalți și anunță: „Madame est servie!” Catinca se ridică și oferă brațul lui Vodă.)

CATINCA: Măria-ta, poftim la masă...

(Vodă ia brațul Catincăi, boierii oferă brațul cucoanelor și toată lumea pleacă spre sufragerie, în timp ce draperia se închide încet.)

BRUSTUR: Haidem și noi că ne leagă lingurile de gît! *(Ofere comic și important brațul Calipsiței.)*

ARISTIȚA *(luînd brațul pe care i-l oferă, galant, Cociurlă)*: Și mi-i o foame...

COCIURLĂ: Și mie... De te-aș minca...

ARISTIȚA: Ba ți-i mai pune pofta-n cui...

(În ceremonioasă, imitînd pe cei dinainte... O clipă scena goală.)

CHIRIȚA *(apare de după draperie, căutînd pe cei patru)*: Dar unde s-or fi tot ascunzînd oamenii aîștia? *(Guliță intră oțetî din dreapta.)* Gulița mamei, dar ce-i cu tîni? Ți-a fi foame, mititelul de tine...

GULIȚA: Nu mi-i foame.

CHIRIȚA: Haide cu mamaia, să te pui la masă...

GULIȚA: Nu mă pun...

CHIRIȚA: Dar de ce? Ce ești așa de oțărît... Parcă ți s-o înecat corăbiile...

GULIȚA: Mi s-o înecat...

CHIRIȚA: Dar de ce, puiul mamei?

GULIȚA *(aprig)*: M-o-nșelat...

CHIRIȚA: Cine?

GULIȚA *(izbucînd în plîns)*: Luluța cu Leonaș! S-o pupat adineauri în fața mea...

CHIRIȚA *(surprinsă)*: I-ai văzut tu?

GULIȚA: Da... Că eram cu spatele... Și să știi că eu o omor... Și pe ea, și pe aceala, și pe mine, și pe tăți...

CHIRIȚA: Da nu vorbi așa, băietul mamei. Lasă că ți l-oi aranjari eu pe kir Leonaș ista... Si pe kera Luluța... Hai cu mamaia la masă, că i-auzi cum îți ghiorțăie mațele de foame...

GULIȚA: Nu e de foame... E de gelozie... *(Iese dus de mîna de Chirița, smiorcîndu-se.)*

CUCULEȚ (intră din partea opusă, cu Didia): În sfârșit!
Cred că aicea putem fi o clipă singuri... (Din
sufragerie se aude tot timpul taraful lui Barbu
cîntînd cîntece de masă.) Je vous aime. (Deschide
brațele.)

DIDIA (căzîndu-i în ele): Moa zosi!...

CUCULEȚ: Oh! Mon ange... (O sărută.)

DIDIA (tulburată): Oh! Mon Dieu...

CUCULEȚ: Encore une fois...

DIDIA: Nu! Da' ce, aiasta-i cadril?

CUCULEȚ: Je vous implore.

DIDIA: Mi-i foame...

CUCULEȚ: Quelle prose... Je ne vous reconnais pas... O
guriță... Una singură...

DIDIA: Après manger...

CATINCA (apare la draperie): Didia! Hai dragă, unde
ești? Întreabă Vodă de tine...

DIDIA: Viu... Viu... (Se duce spre fund.)

CATINCA: Și dumneata, arhon serdar... Nu poțtești la
masă?

CUCULEȚ: Eu mai am un pic de furcă cu trebile
Agiei...

CATINCA: Văd... Văd... (Se uită spre Didia.) Ai noroc
că nu-i bărbatu-său aici... Ți-ar da el Agie...
(Dispare cu Didia.)

EPISTATUL (intră din stînga, salută): Noi mai stăm,
arhon serdar?

CUCULEȚ: Nimeni nu se mișcă de aici, pînă nu pleacă
măria-sa... Oamenii sînt la posturi?

EPISTATUL: Tăți!... Dar li-i foame și s-o strîns la ușa
bucătăriei ca pui de găină la grăunțe de păpușoi...

CUCULEȚ: Așa ni-i vorba?... Bine!... Le-oi da eu să
mănînce numaidecît!... (Iese urmat de epistat.)

(Aristia cu Calipsa, Cocuirlă și Brustur vin — plouă —
din dreapta.)

BRUSTUR: Am spus eu că nu mai găsim loc...

COCUIRLĂ: Nu-i nimic, mîncăm la rîndul al doilea...
(Se așază fiecare, cu logodnica de mîndă.) Au!...
(Sare ars de pe scaun.)

ARISTIA: Ce-i? Ți-o intrat un bold?

COCUIRLĂ: Nu-i bold!... Dar m-am așezat pe o comoară...

ARISTIA: Pe ce?

COCUIRLĂ: Pe comoara mî... Care are să fie într-o zi a
matală... (Scoate o pungă mărișoară din buzunarul
de la spate.) Aistea-s giuvaericelele mele... moștenite
de la mama, sāraca... Niciodată nu mă despart
de ele... Că mi-i frică să nu mi le fure cineva...
(Le arată. Calipsa vine să vadă și ea.)

ARISTIA: Vai! Ce frumuseți... Și toate aistea o să
fie ale mele?

COCUIRLĂ: Sigur, dacă ai să fii și mata a mî...

CALIPSA: Doamne și cîte mai sînt!

BRUSTUR (ca să nu rămînă mai prejos): Mie nu mi-o
lăsat mama giuvaericele... Dar mi-o lăsat în schimb
șapte sute de oi... Și nu poci umbla cu ele în buzuna-
rul de la spate...

COCUIRLĂ (strînge punga și-o pune la loc în buzunarul
de la spate): Cine-o mai stat ca mine pe ce stau eu...
Dar, să spun drept, așa mi-i di foame, că le-aș da
pe tate pe un covrig...

(Intră eljiva boieri și cucoane din dreapta.)

BRUSTUR: Nici dumneavoastră n-ați găsit loc la masă!

ÎNȚIUL BOIER: Nu... Nici dumneavoastră.

ÎNȚIA CUCOANĂ (înfîptă): Dacă știu că n-are loc, nu
trebuie să cheme atîta lume... C-o venit și poftiți
și nepoftiți...

AL DOILEA BOIER: Și în loc să lase musafirii, s-o pus la
masă mai întîi ai casei...

A DOUA CUCOANĂ: E, acuma mult o fost, puțin o rămas...
Cînd am venit noi încoace, trecea cu fripturile...

BRUSTUR: Îmi! Friptură... Cred e-aș mîncea acuma o
vacă întregă la frigare...

(Toți fac zîmbire.)

ÎNȚIUL BOIER: Rumeniță, așa, cu mujdei de usturoi...

ÎNȚIA CUCOANĂ: Și tăvălită în sos cu foaie de dafin...

BRUSTUR: Și să mai ai un ceaun cu moare de eurechi
alături...

COCUIRLĂ: Taci necuratului din gură, că leapăd...

CUCULEȚ (intră): Dar ce? Nu v-ați dus la masă?

BRUSTUR: Ba de dus, ne-am dus... Dar nu ne-am pus...
AL DOILEA BOIER: N-o mai fost loc...

CUCULEȚ: Ba eu, ce să spui, dînd o raită pe la bucătărie
m-am înfruptat cu două urechi și-o codiță de
purcel... la tavă... rumene și dulci de mi-o mers
la inimă...

BRUSTUR: Puneți-s-ar în gît... să ierți de vorbă urită...

CUCULEȚ: Trebuie să vă fie tare foame...

TOȚI: Nouă? Nuuuu...

COCIURLĂ: Dacă ne-o mai ține mult așa, eu cred c-o să
începem să ne mîncăm unii pe alții... ca peștii...

ARISTIȚA: Și mata cu cine ai începe?...

COCIURLĂ (care n-a prins finețea): Iaca cu serdarul...
că poate oi mai găsi urechile de purcel în el...

(Toți rid.)

CUCULEȚ: Știți ce zic eu, boieri dumneavoastră. Ca să
ne mai treacă de foame, hai să jucăm un stosuleț...

ÎNȚIUL BOIER: Tare bine te-ai gîndit...

CUCULEȚ (lui Brustur și Cociurlă): Jucați?

(Cei doi se uită unul la altul.)

COCIURLĂ: Păi, rămîn demoazele singure...

ARISTIȚA: Nu-i nimica... Noi tot tăcem și-așa, și-așa...

CUCULEȚ: Atunci... să luăm loc... (Se așază toți patru
la o masă de joc, din sertarul căreia Cuculeț scoate
cărțile.) La zece galbeni, bine?

ÎNȚIUL BOIER: Fie și la zece galbeni...

COCIURLĂ (fanfaron): Noi jucăm la oricît...

BRUSTUR: Că sintem jucători vechi... (Încet lui Cociurlă.)
Să-mi suflă și mie cum îi jocul.

(Încep să joace cărți. Cucoanele și boierii se strîng în jurul
mesii. Cuculeț nu scapă din ochi pe Brustur și Cociurlă.)

CUCULEȚ: Atunci, hai să fie la douăzeci de galbeni...

ÎNȚIUL BOIER: Prea e scump...

AL DOILEA BOIER (Din spate): Lasă, Manolache, că
merg și eu jumătate cu mata.

ÎNȚIUL BOIER: Atunci... bine... (Joacă un timp în
liniște.)

COCIURLĂ (vesel): Stos!...

CUCULEȚ: Nu pot să bat măcar o carte...

COCIURLĂ: Plié? (Întoarce cărțile.)

CUCULEȚ: Iar plié!...

ÎNȚIUL BOIER: Ai goană de fante...

CUCULEȚ: Am, ce să fac? Nu vezi ce noroc au...

(Jocul continuă.)

CHIRIȚA (intră certînd pe Luluța): Să nu te miști de
lingă mine, înțelesu-m-ai? (Vede jucătorii.) Eee!
dar ce v-ați pus la cărți? Brava dumneavoastră...

(Luluța se uită din spate în cartea lui Brustur.)

BRUSTUR (triumfător): Stos!...

LULUȚA (copilădrește): O tras riga de dedesubtul cărților...

BRUSTUR (naiv): Păi sigur că l-am tras, dacă mi-o
trebuie!...

CUCULEȚ (aruncă cărțile): Hai, coșearule!... De cînd te
pase... Sus miinile!

(Rumoare generală.)

COCIURLĂ: Domnule, nu-ți dau voie...

CUCULEȚ (scofînd un pistol de la spate): Și dumneata,
la fel... Ce credeați c-o să-mi scăpați. De cînd ați
intrat pe barieră vă pase... Talharilor!

CHIRIȚA: Valeu!... Opoaponaxul!

(Luluța profilă de învălmășeală și fuge.)

ARISTIȚA (șipă): Mamaie...

CALIPSITA: Mamaie!... (Șipă.)

TOȚI: Ce este? Ce s-o întîmplat? (Se duc s-o sprijine.)

AL DOILEA BOIER (explică): I-o prins cu cărțile măsluite...

BRUSTUR: Dă pistolul încolo, că te minine cu el cu tot.

COCIURLĂ: Te fărîm în mină, gulăratule... (Vor să se
repeadă la el.) Talhar eu?

(Cuculeț scoate un signal și șuieră. Imediat intră epistatul
și cu oamenii Agiei... La șuieratul signalului draperia se
trage și năvălesc în scenă numeroși invitați... Panică... Alar-
mă... Exclamații... Explicații... Aristița și Calipsita plîng.)

CHIRIȚA (căzută pe un scaun): Valeu!

CUCULEȚ (epistatului): Puneți mîna pe ei... (Epistatul
însfăcă pe Cociurlă pe la spate, ajutat de un om și
îl imobilizează. Alți doi oameni de-ai Agiei fac la
fel cu Brustur.) La gros cu ei...

DIDIȚA (cu admirație): Că unu-i serdarul Cuculeț!

BRUSTUR (*zbătîndu se între oameni*): Ia mina, mă, de pe mine, că amu îți fac parastas di șasi săptămîni... (*Și-a reluat vorba lui obișnuită.*)

COCIURLĂ (*epistatului, care l-a atîns la „comoară în timpul luptei*): Nu pune mina la pungă, că dintr-o palmă îți ridic troiță...

(*Epistatul izbulește sîcî scoată punga din buzunarul de la spate. Bijuteriile sîr răscoarnă pe jos.*)

VOCI: Inele... lanțuri, diamante... cercei... mărgăritare...
CUCULEȚ (*triumfător*): Acum am toate dovezile... Aistia-s talharii din Focșani, care o prădat și pe nepoata măriei-sale de bijuterii...

(*Exclamații, stupoare.*)

CHIRIȚA: Valeu... M-o ucis talharii...

(*Oamenii Agiei scot pe Cociurlă și pe Brustur cu forța.*)

GULIȚĂ (*intră ca o furtună, cu părul vîlvoi*): Mamaie, mamaie... O fugit Luluța cu Leonaș... Eu mă omor... mă omor... mă omor...

CHIRIȚA (*mai scoate un geamăt surd de vită înjunghiată*): Dumnezeuule mare, cu ce ți-am greșit... (*Implorînd.*) Grigori, Grigori... Unde ești să ne vezi, ce-am ajuns?

BIRZOI (*care și-a făcut loc, neobservat, prin lume*): Aicea sînt, cucoană. Cu mesie Șarlă!...

CHARLES (*făcînd un compliment grațios*): Bonsoir madame!...

La Botoșani, în noua locuință isprăvnicească a soților Birzoi. Grădină de casă boierească. Pomi, flori, verdeață. Coteț de porumbel și stupi de albine. În stînga, fața casei cu cerdacul coborînd în grădină... În cerdac, masă așternută frumos cu scaune în jur. Pe masă, flori. În dreapta, altă masă cu scaune de răchită împletită. În fund de tot, grilajul casei și poarta care dă în ulița străjuită de case patriarhale, însoțite, între grădinile în splendoare. Se vede între ele, albă și curată, biserica „Sfînta Treime”, a părintelui Enachi. La poarta casei păzește un jandarm. E iulie pe la zece dimineața... La ridicarea cortinei, isprăvnicul Birzoi își soarbe cafeaua, cu ciubucul de modă veche așezat la masă din grădină. Sus, pe prîspa cerdacului, Elencu invirtește un șerbet într-o căldărușă de aramă ale cărei toarte, învelite într-o cîrpă ca să n-o ardă, i le ține Chiralina. În fund de tot, unde se văd atenasele, despărțite de grădină printr-un zaplaz cu porțiță, se văd trecînd după felurite treburi, slugile curții. Cîteva găini coteodăcesc sonor, în culbar.

ELENCU (*frecînd de zor cu făcălețul*): Ține bine, Chiralino, hăi, e-așa nu mai isprăvim nici pînă mîine... Și, la șarbet, știi cum îi rostul? Dacă nu-l freci cît îi fierbinte, se sgrunțurește... Nu mai iese unt, alifie...

CHIRALINA: Păi nu țin, ce fac? (*Un timp pauză. Se aude coteodăcitul găinilor*): Aha! Astăzi ouă și „maica stareță”!

ELENCU: Cine?

CHIRALINA: Maica stareță! Găina cea albă moțată care ne-o adus-o plocon Ionac, de l-o dat afară boierul de la isprăvnicie cînd l-o prins că ia găini de la negustorii care vin pe acolo după treburi... Așa i-o pus numele Ralița mî... Fiindcă are moțul în creștet ca un comanac și-i grasă și soldie ca maica stareță de la Agapia... De-o săptămînă n-o mai ouat diloc... Parc-o fost cusută!...

ELENCU: Da' Ralița ta ce mai face? Tot bolnavă-i?

CHIRALINA: Tot! N-are putere diloc... Îi slabă, slabă... Deși s-o-ngrășat ca o purică! N-are poftă de mâncare... Tată ziua ametește...

ELENCU: Păi, nu i-ai făcut nimic?

CHIRALINA: Ba i-am făcut de descîntec... Că altceva ce era să-i fac?

ELENCU: Cred că acuma-i gata!... *(Se oprește din învîrtit, ia o linguriță de alături și gustă șerbetul.)* Ia să vedem, cum o ieșit... *(Își linge buzele.)* Immm!... Grozav o ieșit!

CHIRALINA: O fost și vișinile frumoase... și coapte bine...

BÎRZOI *(privind pe Elencu care mai gustă o dată)*: Tot așa o fi și pe lumea cealaltă?

CHIRALINA *(care face zîmbre)*: Păi, zău așa?

ELENCU: Vrai?

CHIRALINA: Păi, cum să nu vreau?

ELENCU: Nu te întreb pe tine... întreb pe... isprăvnicia-sa.

BÎRZOI *(ca și cum ar întreba dacă e otrăvit)*: Nu cumva o fi de vișine?

ELENCU: Ba, că chiar...

BÎRZOI: Atunci pune-mi mai multă... Și cu apă rece de la fîntină...

CHIRALINA: Amu o adus Nicolai... *(Intră în casă, revine cu o tăviță și un pahar cu apă. Elencu îi pune dulceața și coboară cu ea.)*

BÎRZOI *(luînd-o cu poftă)*: Iar ai greșit-o bună, cucoană Elencule.

ELENCU: De! Cum m-am priceput și eu.

BÎRZOI: Tu trebuia să te faci cofetăriță...

ELENCU: Da, dacă aș fi știut că am numai mușterii ca tîni...

CHIRALINA *(urcă la loc în cerdac, lingînd lingurița lui Grigori)*.

ELENCU: Acuma haidem s-o turnăm în borcane.

CHIRALINA: *(intră în casă cu căldărușa)*.

ELENCU: Cît o fi ceasul?

BÎRZOI *(uitîndu-se după soare)*: La mine e zece...

ELENCU: Și nu te duci la isprăvnicie?

BÎRZOI: Mai aștept nițel, poate vin și fetele cu ginerii...

ELENCU: Chiar mă mir, că n-o sosit pînă acuma!

BÎRZOI: E! S-o fi sculat și ele mai tîrziu... Ca cucoanele de modă nouă... Și pe urmă, Calipsița cu bărbat-so

o trecut întîi pe la Cociurlești, să ieie pe Cociurlă cu nevastă-sa. Pînă o ajuns ei, pînă o fost gata

ceilalți, pînă o pornit la drum... se întîrzie... Da' cîinstitul logodnic, Guliță n-o făcut ochi?

ELENCU: Nu! că toată noaptea n-o dormit de frică...

BÎRZOI: Frică?... De ce?

ELENCU: Că se logodește azi cu Luluța!

BÎRZOI: D-apăi și logodna aiasta n-are nici un chichirez...

ELENCU: Da! o face Chirița, nu eu...

BÎRZOI: Ce știe Guliță de înșurătoare? Un copchil, acolo... Ce? Nevasta e minavet?

ELENCU: Și nici Luluța nu vrè...

BÎRZOI: Luluța nu vrè pentru că inima ei o rămas la nepricopsitul acela di Leonaș... cu care a vrut să fugă în lume, cînd cu balul de-astă iarnă de la coana Catinca Epureanu...

ELENCU: Eh, o vrut să fugă! Te potrivești și tu cu ce spune Chirița! Doar s-o dovedit că fata n-o fugit în lume, ci s-o dus numai să se plimbe pînă la Copou, cu sania...

BÎRZOI: Și cu Leonaș...

ELENCU: În orice caz, mie, nu-mi place ce e cu Luluța. Boala aiasta a ei de nervi... Istericalele care o apucă...

BÎRZOI: Astea trec toate, cînd s-o mărita... Da' Guliță îi prea nevirstnic pentru așa soi de doftorie.

ELENCU: Poate ar fi fost mai bine dacă l-ai fi lăsat să plece la carte, la Pariz...

BÎRZOI: Nu, nu, nu! Nici vorbă nu poate fi de așa ceva. Mi-o ajuns și mi-o prè ajuns de ce mi-o făcut Chirița cu civilizația ei... Trei luni de zile o ris tot tirgul Ieșilor de s-o prăpădit. Auzi colo! Spatarul Măeriș...

ELENCU: Hazmațuchi, Hazmațuchi...
BÎRZOI: Și cu postelnicul Leuștean...

ELENCU: Maghiran.

BÎRZOI: Ginerii de bonton aleși după gustul ei de Chirița, prinși cu cârțile măsluite și cu giuvaericele de furat la balul boierimii, cu Vodă de față și băgați la gros cu lanțul de mâini... Și cînd mă due la Agie după ei, să-i omor cu mina mē... peste cine dau? Cociurlă și Brustur... Ginerii aleși de mine... (Se enervează treptat.) Să-mi vie nebunie, nu alta. ELENCU: Lasă, Grigori, nu-ți mai aduce aminte, că iar ți se suie singele la cap... De vreme ce lucrurile s-o lămurit, și astăzi fetele sînt fericite cu Brustur și Cociurlă, și noi la fel... ce să mai vorbim de ce-o fost?

BÎRZOI: Dar pină să se lămurească, cui era să-i vie damblana? Noroc că mi-o scris mie serdarul Cuculeț de ce se petrece pe acolo și am putut ajunge, taman la țanc, cu mesie Șarlă... (Bea din cafea.) Și-am auzit acuma, că mi-o spus secretarul de la Departament, că ista, Vasile, băietul lui Alecsandri... ne-o pus într-o piesă de se joacă la teatru... pi tăți, așa cum s-o-ntîmplat și ride lumea de se strică... ELENCU: Am auzit și eu... Dar ride de Chirița, nu de tîni. BÎRZOI: Păi, ea nu-i nevasta mē?... Ce mi-e Tanda, ce mi-e Manda?

ELENCU: Nu-i nimica. Tot răul e spre bine. Întîmplarea de la Ieși o să-i fie de învățătură Chiriței...

BÎRZOI: Ai văzut de cită învățătură i-o fost, că nici n-am măritat bine fetele și-o început cu Guliță... Că nu și nu, să-l trimeată cu mesie Șarlă la Pariz. Dar aiasta, nu... În ruptul capului, nu. Să-l însoare cit poștește cu Luluța, că-i fată bună, bogată, tînară. Dar de Pariz și de civilizație să nu mai aud... Încuiași șarbetul cela?

ELENCU: Mă due acuma să-l pun la borcane. Mai vrei?

BÎRZOI: Aș mai vrē... dar lasă, nu mai vreau... Adică... Dar, nu, nu, lasă!... Da' să ai grijă să-mi trimeți și mie un pic la isprăvnicie. Să-l tratarisesc pe directorul ista de mi-o venit în inspecție de la Departament. O spus că vine pe la unsprăzace că se scoală tirziu...

ELENCU: Ehe! Tu să fii sănătos, de cînd s-o sculat directorul și-o vînit la noi!

BÎRZOI: O vînit la noi?

ELENCU: La șapți de dimineată!... Și-o plecat cu Chirița la lecția de călărie, la manejarie... Că s-o-nțeles aseară cu Chirița, cînd o fost la masă la noi, să meargă amîndoi la călărit...

BÎRZOI: Ce i-o mai fi venit și cu călăritul ăsta, acum?

ELENCU: Dac-așa-i moda la Pariz... Toate cucoanele trebuie să fie armazoance...

BÎRZOI: Fi-le-ar moda să le fie-n nas. Auzi dumneata! Ditai pravila, călare de-a-ndaratele prin Botșani!... Și, de cînd m-o făcut ispravnic, nu mai pot nici măcar să-i zic ceva... „Eu te-am făcut, eu te desfac“, zice... Parcă leașinul nu mi-era de ajuns!

CHARLES (apare din casă. E în costum de vară cu aceleași pretenții de eleganță și coupă modernă): Bonjour madame!

ELENCU: Bonjour... bonjour... Da' ci te-ai sculat cu noaptea-n cap, mesie Șarlă! Nu-i nici zece.

CHARLES (coborînd): Cum? Astăzi cînd avem logodn, toate lume trebui s-a fii sculat de dimineată...

BÎRZOI: Numai ginerele doarme pe ceea parte...

CHARLES (ajungînd lîngă Bîrzoii): Bonjour monsieur l'ispravnic... Ça va bien?... Vous avez bien dormi?

BÎRZOI: Ce să mai dorm acuma, că mă due la isprăvnicie... (Se uită după soare.) Uite!... Zăce și donăzăci și cinci. (Explicativ lui Charles.) Je... canțiler! (Face gestul că se duce.) Il faut que... na... na... na...

CHARLES: Bon travail alors... monsieur l'ispravnic...

BÎRZOI (lui Elencu): Eu nă due, Elencule... Nu mai aștept copiii. Cînd or veni, să vie sănătoși, și dacă aveți ceva cu mine, îmi trimiteți vorbă... La bună vedere. (Lui Charles.) Bon nuit... (Pleacă. Se întoarce din drum.) Uite că uitam...

Vezi de aveți grijă cînd s-o întoarce Chirița de la menaj cu directorul, să-l cinstiți cum se cuvine... și să vă luați eu binișorul pe lingă el... că isprăvnicia nu merge chiar așa pi roate... Că nu-s decît șasă luni de cînd is ispravnic eu!

ELENCU: Bine... bine...

BÎRZOI (pleacă. Face cîțiva pași. Se întoarce iarăși din drum): Ați trimis vorbă la părintele Enachi, să vie deseară pentru logodnă?

ELENCU: Da, da, am trimes! Am trimes de ieri... N-ai nici o grijă... Toate-s gata... Și mîncări, și băuturi, și prăjituri, și lăutari... Tăt. Că deși nu-i logodna mî, nepotu-i tot a meu...

BÎRZOI: Biiine... Să nu v-aud p-ormă că aceea nu-i, că pe cealaltă ați uitat-o. Și lui părintele Enachi nu strică să-i mai trimiteți vorbă o dată. Că-i bătrîn și i s-o slăbit ținerea de minte... și e și surd ca un sac de ovăz.

ELENCU: Bine, bine...

BÎRZOI (pleacă. Se întoarce iarăși din drum): Elencule! Ia vezi tu, ti rog, cît îi ceasul din casă, exact?

CHARLES (care s-a așezat între timp pe un fotoliu în grădina, curățindu-și atent unghiile cu un briceag, scoate ceasul și se uită): Este unsprezece fara un sfert...

BÎRZOI (uitîndu-se după soare): A meu merge înainte! E unsprezece fix. (Iese. Jandarmul de la poartă îl salută respectuos.)

GULIȚĂ (apare venind din casă): Vreau și eu șărbet... și nu vrea să-mi deie...

ELENCU (către interior, Chiralinei): Dă-i, dă-i că azi e ginere...

GULIȚĂ: Și de ce să nu fin? Ce? Nu-s om în toată firea? Merg pe optsprezece ani... Și chiar Luluța mi-o spus că Neculai al pitarului Iordachi o rămas vădov la cincisprezece ani și eu copil mic.

(Chiralina îi aduce șerbet și lingurița ținută în pahar.)

CHARLES (din grădină): Bonjour Gulisă...

GULIȚĂ (cu gura plină): Bună dimineța, mesîe Șarlă...

CHARLES: Comment allez-vous?

GULIȚĂ (arată lingurița): Di vișini...

CHARLES: Vous avez passé une bonne nuit?

GULIȚĂ: Nu. M-o mîncat puricii... J'ai mangé de pureci toute la nuit...

CHARLES (se strîmbă): Phui! Vous avez mangé des poux?

GULIȚĂ: Peste cincizeci... Grași și mari, uite pe-atîta...

CHARLES (se strîmbă mai rău): Nu mai spun la mine un așa ceva... Și ai placut la dumneata se mîncî pe ei?

GULIȚĂ: Păi, nu i-am mîncat eu pe ei... Ei m-o mîncat pi mini. Ci dracului, că nu-s dulău! (Rîde.) Nu mai înțelege nici ăsta franțuzește, acum...

CHARLES: Aa! Bon... bon...

(La grilaj, în dreptul porții, apare Chirița în costum de amazoană însoțită de Leonaș, care și-a lăsat barbă și musteți pîrînd asifet mult mai în vîrstă. Amîndoi duc caii de dirloji, sau eventual descalecă la poartă, dacă interpreții se pot ține cumsecade călare. Jandarmul o salută și deschide poarta... Apoi ia caii din mîna celor doi și așteaptă.)

CHIRIȚĂ (șipă): Neculai! Dumitre... Treci de luați caii și duceți-i la grajd pe poarta de din dos.

UN ARGAT (vine din fund, stînga, în fugă): Da, cucoană... (Ia caii din mîna jandarmului și dispăre cu ei pe uliță, în direcția atenanselor.)

GULIȚĂ: Aăăă!... Mamaia o călărit pi jos.

CHIRIȚĂ (lui Leonaș care a rămas mai pe urmă): Foftim... domnule director... să luăm un pahar cu apă rece și-o dulceăț.

LEONAȘ: Merci, chère madame, dar trebuie să mă duc la isprăvnicie...

CHIRIȚĂ: Las-o-neolo de isprăvnicie, că te-oi tot duce. Și apoi, nu-i Grigori acolo? Ce-o să mai inspectezi... Că el e mină de fier. Și e o regulă...

LEONAȘ: Nu mă indoiesc, totuși... (Lui Elencu.) Bonjour madame.

ELENCU: Bună dimineța, domnule director. (Aparte.) Și aista-i franțuzit... (Intră în casă.)

LEONAȘ (lui Charles care s-a sculat în picioare): Bonjour monsieur!

CHARLES: *Madame... Monsieur! (Se înclină.) Vous avez fait une belle promenade, madame?*

CHIRIȚA: *Très belă... Mèsie lă directeur est un cavalier d'autrefois... Parcă l-o făcut maică-sa cu cal eu tăt.*

GULIȚĂ: Mamăie!... Mă lași și pe mine să călăresc pe calul matali?

CHIRIȚA: Cum nu! Ca să te logodești deseară cocoșat...

GULIȚĂ: Dar ce? Eu nu știu călări? Și-n orice caz eu nu călăresc pi jos ca matali... Lasă-mă numai prin curte, macar...

CHIRIȚA: Nu se poate. Tu vezi-ți de Luluța ta!

GULIȚĂ: Păi dacă nu s-o sculat...

(Leonaș la auzul numelui tresare.)

CHIRIȚA: Nu s-o sculat pină acuma? Toemai azi... *(Lui Leonaș.)* Ia mata loc, ti rog...

LEONAȘ *(se așază)*: Mulțumesc.

CHIRIȚA *(strigă)*: Chiralino, adă două dulcețe cu apă proaspătă.

LEONAȘ: N-aș vrea să vă deranjez... Toemai cînd știu c-aveți atîta treabă cu logodna de deseară...

CHIRIȚA: Dar parcă mare lucru o fost de făcut!... Că știi, o facem numai așa, între noi ai casei... Ginerii, cumnată-mea, noi și cîțiva prieteni mai de-aproape, din tirg... Da'la toamnă, cînd facem nunta, o facem să se ducă pomina... că atîta băiet avem.

LEONAȘ: Să vă trăiască...

CHIRIȚA: Mersi...

(Se aude zgomot de trîntit și spart.)

GULIȚĂ: Mi se pare că s-o sculat Luluța... *(Dispare repede în interior.)* O aud că sparge ceva... Iară i-o venit istericalele...

CHARLES *(văzînd pe Chirița că vrea să se ducă)*: Permettez madame... Eu ma înseleg totdeauna bine cu mademoiselle Lulusă... chînd este nervos... *(O oprește cu un gest și se duce el în casă.)*

CHIRIȚA *(lui Leonaș)*: Nepoțica aiasta a mē îi tare nervoasă... Cum nu i-a intrat ceva în voie, o apucă nevricalele. Am chemat și doftorul...

LEONAȘ *(interesat)*: Și ce-o spus?

CHIRIȚA: Că nu-i nimic care să ne îngrijoreze... Și că singurul leac e s-o lăsăm așa în legea ei... să-i

facem toate gusturile... Și, slavă Domnului, i le facem.

LEONAȘ: Desigur că și logodna asta e tot un gust de-al ei... că „barbatul“ mi se pare cam... copilăros.

CHIRIȚA: Fiindcă o fost prea răsfățat... Singurul băiet între două fete, vezi și mata. Dar cu vîrsta, o să se schimbe el, din ce în ce...

LEONAȘ: Și nepoțica îl iubește mult?

CHIRIȚA: Hm!... Pre mult nu se dă în vînt pentru el... C-o avut și ea un foc la inimioară, înțelegi mata...

LEONAȘ: Daa?

CHIRIȚA: O scos-o din minți un marțafoi de prin Ieși... de era cit pe ce să fugă cu el în lume... s-o dus însă numai pină la Copou.

LEONAȘ: Păi, dacă nu-l iubește pe băiat, de ce-o mărițați cu el?

CHIRIȚA: Fiindcă o iubește băietul... Și-apoi, să spun drept, fata are zestre frumușică, pre frumușică chiar... Și de... ca epitroapă a ei m-am gîndit să i-o pui la loc sigur... Că și băietul are... Da'cînd ai, e bine să mai ai.

LEONAȘ: Sigur! Să tot ai...

CHIRIȚA: Păi nu?... Că bogăția e soră bună cu averea. Și unde-s doi...

LEONAȘ: Totuși, eu cred că amîndoi sînt prea tineri unul pentru altul...

CHIRIȚA: De-aia îi și logodesc acuma înainte de plecarea mea la Pariz. Tineri amîndoi, singuri în casă... cel puțin să-i știu logodiți... că dac-o fi să minince mierea înainte, să știu, vorba ceea, c-au mincat-o din borceanul lor... *(Leonaș o privește lung.)* Ci te uiți, mata, așa la mini?

LEONAȘ: Nu-mi vine să cred că mata ai fete măritate, baiat de însurat. Miine, poimîine, nepoți...

CHIRIȚA: Nepoții s-o și pornit pi drum... nu fie di diochi. Și amîndouă fetele deodată.

LEONAȘ: De necrezut...

CHIRIȚA *(flatată)*: Acum, drept îi că m-am măritat și tinerică di tăt. Socotește și mata... băietul meu cel mare, care mi-o murit de mie, ar fi avut acuma,

dacă trăia, 24 de ani... Eu am 33. Prin urmare, cîți ani aveam eu cînd m-am măritat?

LEONAȘ: Șapte ani în cap.

CHIRIȚA (cu un surîs): Bun! Și mai pune acum și zece ani pe care orice femeie îi are puși la pușculiță, face șaisprezece ani... Adică tocmai cît am avut...

LEONAȘ: Cît Luluța...

CHIRIȚA: Luluța are optsprezece...

LEONAȘ (care se gîndește retrospectiv): Cît Luluța acum doi ani...

CHIRALINA (aduce dulcele): Cucoană, ti roagă cucoana Elencu să vii rapide pînă la bucătărie...

CHIRIȚA: Dar ce s-o întimplat?

CHIRALINA: O aruncat conașul Guliță motanul în coca de cozonaci...

CHIRIȚA: Valeu! Dar ce-o-nnebunit?

CHIRALINA: S-o necăjit rău pe duduca Luluța, că nu știu ce i-o făcut și de necaz i-o abătut pe motan...

CHIRIȚA: Ti rog să mă scuzați o minută, domnu'director! Dar vezi și mata...

LEONAȘ: Vai de mine... Dealtfel trebuie să mă duc și eu... Mă așteaptă conul Grigori la isprăvnicie.

CHIRALINA: Mata ti duci la isprăvnicie?

LEONAȘ: Da.

CHIRALINA: Dacă nu-i cu suparare, ți-oi da matale să-i duci boierului o linguriță de șărbet, că vrea să tratarisească pe un pantalonat care-o venit de la Ieși să-l cerceteze... Înțelegi mata! ca să-l îndulcească...

CHIRIȚA: Cum o să facă domnu'director una ca aiasta, fimeie, hăi!

CHIRALINA: Păi ce i-a cădè nasul? Și n-am pe cine trimite altcineva că toate slugile celelalte sînt la treabă...

CHIRIȚA: Taci, buhnă, că mă faci de ris... Uș! din fața mî. (Chiralina pleacă.) Iertați de vorbă proastă.

LEONAȘ: Nu-i nimica, coană Chiriță... Așa-s slugile.

CHIRIȚA: Să nu uiți să vii la masă cu isprăvnicul.

LEONAȘ: Nu, nu, cu toată plăcerea...

VOCEA lui ELENCU: Chiriță!...

CHIRIȚA: Viu... Viu... (Urcă în casă).

(Leonaș rămăs singur se uilă cu precauțiune împrejur, apoi ia o pietricică și o aruncă în fereastra din stînga cerdacului.)

LULUȚA (ridică storul și deschide geamul): Leonaș!...

LEONAȘ (îi face semn să tacă): Ssssttt!...

LULUȚA: Stai că viu jos... (Dispare de la geam și coboară din cerdac în grădină.) Nici nu pot să te văd cu mustețile și cu barba asta.

LEONAȘ: Pentru tine le-am lăsat să crească, Luluța mî... Ca să pot veni aice nestingherit și să te iau.

LULUȚA: Ai pregătit tot?

LEONAȘ: Tot!... Cum se-nnoptează, te aștept cu trăsura la porțița din dosul curții...

LULUȚA: Ah! De s-ar înnopta mai repede...

LEONAȘ: La prînz m-o poftit „Vidma” la masă... Da'vezi, ține-ți firea... că aseară la masă era cît pe ce să mă dai de gol.

LULUȚA: Toată noaptea n-am dormit...

LEONAȘ: Și eu toată noaptea te-am visat...

LULUȚA: Leonaș!... Nu mai pot fără tine.

LEONAȘ: Luluța mî... De acum s-o sfîrșit cu toate... Mîine dimineată sîntem la Ieși, că am luat măsuri să avem peste tot cai de poștă buni și pînă să prindă scorpia de veste, ne-om și cununat...

LULUȚA: Azi-dimineată iar am spart...

LEONAȘ: Ce?

LULUȚA: Minavetul lui Guliță... Am dat cu satirul în el, pînă l-am făcut musaca de vinete...

LEONAȘ: Bravo!

LULUȚA: La prînz sparg paharele cele bune de cleștar, c-o spus că le scoate pentru logodnă și seara, înainte să plecăm, sparg oglinda din odaia Chiriței... Să-i meargă șapți ani rău...

LEONAȘ: Așa să faci...

(Guliță apare la fereastra deschisă și începe să spioneze pe cei doi, văzînd numai de public.)

LULUȚA: Acuma du-te, că tot mi-i frică să nu te recunoască cineva...

(Guliță ciulește urechile.)

LEONAȘ: La revedere...

LULUȚA: Ah! Dacă-ai ști cît sînt de zăpăcită... La care porțiță ai spus că mă aștepți cu trăsura deseară?

LEONAȘ: La porțița mică, din dosul curții... *(Arată.)*
 Cea care dă în Ulicioara plopilor...
 LULUȚA: Știu... știu... Ah! De m-aș vedea odată în
 trăsură...
 LEONAȘ: Mult o fost, puțin o rămas...
 LULUȚA: Pe deseară...
 LEONAȘ: Pe deseară... *(O sărută repede.)*
 LULUȚA: Leonaș!...
 GULIȚĂ *(la auzul numelui sare pe fereastră ca un
 paralelu...)*: Domnule! Cer duel!
 LULUȚA *(surprinsă)*: Na, Guliță...
 LEONAȘ *(dezagreabil surprins de întorsătura lucrurilor)*:
 Duel! Pentru ce?
 GULIȚĂ: Fiindcă ai sărutat pe logodnica mea...
 LULUȚA: Și ce te privește pe tine?
 GULIȚĂ: Cum ce mă privește? Ești logodnica mea.
 LULUȚA: Nu sint încă.
 LEONAȘ *(Luluței)*: Fii liniștită, Luluță...
 GULIȚĂ *(lui Leonaș)*: Și știu și cine ești... Am auzit...
 LEONAȘ: Atit mai bine, că nu mai e nevoie să mă prezint...
 GULIȚĂ: Cer duel...
 LEONAȘ *(nedîndu-i importanță)*: Nu mă știu bate...
 GULIȚĂ: Dar musteți și barbă știi să-ți lași, ca să vîi
 să furi nevestele oamenilor!... Ai să-mi dai socoteală!
(Începe să zbiere.) Ai să-mi dai socoteală,
 auzi? Ai să-mi dai socoteală... *(Vrea să se repeadă
 la el.)* Ai să plătești minavetul.
 CHIRIȚA *(apare în capul scărilor, urmată de Elencu și de
 Chiralina)*: Dar ce e? Ce s-o întîmplat, Gulița ma-
 mei?
 GULIȚĂ *(fioros)*: Cer duel!
 CHIRIȚA: Cu cine?
 GULIȚĂ: Cu aista. Cu Leonaș...
 CHIRIȚA: Cu cine? *(Coboară spre Leonaș.)*
 GULIȚĂ: Cu Leonaș... care o venit să-mi fure logod-
 nica... Deseară cu trăsura... la porțița dinspre
 Ulicioara cu plop...
 CHIRIȚA: Leonaș? *(Nu e încă dumerită.)*
 LEONAȘ: Da... Eu sint.
 CHIRIȚA *(se va înfuria treptat)*: Va să zică așa ne-o fost
 vorba, kir Leonaș?... *(Către Chiralina.)* Adu-mi

cortelul. *(Chiralina iese.)* Va să zică, dumneata
 erai directorul de la Departament.

LEONAȘ: Da, eu sint.

CHIRIȚA *(arătînd pe Luluța)*: Și asta ți-era isprăvnicia
 pe care ai venit s-o inspectezi?

LEONAȘ: Una-i isprăvnicia și alta-i Luluța.

CHIRIȚA: Ei bine, lipsește imediat din fața mea, că mătur
 curtea cu tine acuma... de rămîne cheală...

LEONAȘ: Cucoană Chiriță... te rog...

CHIRIȚA: Să nu mă rogi nimic... Ieși afară din casa mea...
 Ieși afară din curtea mea... că de nu... pun jăndarii
 să te lege de coada calului și-ți dau drumul pînă la
 Ieși... Cu ardei iute frecat sub coadă...

LEONAȘ: Fiind în casa dumneata, nu înțeleg să răspund
 la aceste insulte... Ne vom mai întîlni, însă...
(Vrea să plece.)

LULUȚA: Leonaș! Nu pleca... nu mă lăsa singură.

LEONAȘ: N-ai grijă, Luluță... ai încredere în mine...
(Se îndreaptă spre ieșire.) Fără bună ziua, cucoană!...

GULIȚĂ: Să nu plece! Cer duel!

CHIRIȚA: Ba ducă-se de unde o venit... și să mai vie
 cînd l-o-i pofti eu... *(Luluței.)* Și pe dumneata,
 chera mea, te aranjarișese eu și pe dumneata... Pui
 de șarpe.

(Luluța plînge și începe să urce scările cerdacului.)

GULIȚĂ *(după Leonaș care pleacă)*: Cer duel! Cer duel!
 Mi-o pupat logodnica... Cer duel... *(Ia o piatră
 și arzîrle.)*

CHIRALINA: Am adus cortelul. *(Vine cu el și-l dă Chiriței.)*

CHIRIȚA *(îi dă cu cortelul în cap)*: Du-te dracului cu el
 cu tot... Acu' mi-l aduci?

GULIȚĂ *(după ea)*: Luluță... Nu plînge... Ti rog.

CHARLES *(apare în capul scărilor)*: Que est, ce qu'il y a?

CHIRIȚA: Il y a că dumneata mai lipseai acuma...

LULUȚA: Oh! Monsieur Charles, je suis tellement mal-
 heureuse... *(A ajuns lîngă el și-i cade la piept.)*

GULIȚĂ: Moa zosi, mesîe Șarlă... je suis un malheur.
(Îi cade la piept în partea cealaltă.)

CHARLES: Voyons... mes enfants... Soyez sages... *(Pleacă
 cu ei în interior.)*

CHIRIȚA: Văzuși, soro?... Tot mi se părea mie că-l cunosc de undeva.

ELENCU: Și Grigori care spunea să-l primim cu toată cinstea și să ne luăm cu binișorul pe lingă el... Aferim... primire...

CHIRIȚA: Parcă ce-o să-i facă lui Grigori la isprăvnicie? Să inspecteze cit o pofti... Grigori îi om cinstit și își vede di traba lui... Și-apoi nici nu se pricepe la nimic, ca să poată strica ceva...

ELENCU: Grigori spunea că treburile nu prea sint în regulă...

CHIRIȚA: Să dovedească... directorul!... Să vedem dove-zile... *(Are un gând.)* Iiii, nici nu mai aștept pînă deseară cu logodna... O facem acu' la prînz... Să trimiteți vorbă lui popa Enachi să vie să le schimbe inelele... Odată logodită cred că i-a veni mințile la cap...

ELENCU: Și de cozonaci ce facem? Cînd frămîntăm alții? Că-n aiștia s-o înecat motanul în cocă...

CHIRIȚA: Nu-i nimic... O să miorlăie musafirii cînd or minca. Aoleu! trimite vorbă și la musafiri... să vie la masă la prînz... și la lăutari. Adică dă-i incolo de musafiri... Nu-i mai chema diloc.

ELENCU: Bine, bine... Am eu grijă de toate. Tu vezi oleacă de copii să nu-i logodim așa bosumflați... *(Trece spre fund, stînga, strigînd.)* Neculai... Marine... Gheorghe... Dumitrache... *(A ieșit.)*

(Se aud clopotei pe uliță și la poartă se opresc două trăsuri încărcate de coșuri, oale și pachete. Vizitii sar jos de pe capră și încep să descarce bagajele. Din prima trăsură coboară Aristița și Cociurlă... Din cea de a doua Calipsița și Brustur... Toți patru au aerul oamenilor mulțumiți care au venit pentru petrecere. Chirița îi vede și le iese veselă înainte.)

COCIURLĂ: Bucuroși de oaspeți?

CHIRIȚA: Bucuroși... bucuroși... Bine ați venit!

ARISTIȚA: Bun găsitul, mamaie! *(Îi sărută mîna. Chirița o sărută pe amîndoi obrazii.)*

CALIPSIȚA: Mamaie dragă! *(Același joc.)*

COCIURLĂ: Je vu salu, mamă soacră... *(O salută milită-rește apoi îi sărută mîna. Chirița îl sărută pe frunte.)*

CHIRIȚA: Măi, măi, da'ce-ați cărat acolo?

ARISTIȚA: Ia, am adus și noi cite ceva de pe la țară... cozonaci, ouă proaspete... unt topit...

COCIURLĂ: Un purcel, doi de lapte...

CALIPSIȚA: O pulpă de vițel...

ARISTIȚA: Niște miere... vreo citeva borcănășe de dulceată...

CALIPSIȚA: O burdușică cu brînză...

COCIURLĂ: O damigeană cu rachiu...

ARISTIȚA: Smeurată...

CALIPSIȚA: Caisată...

COCIURLĂ: Vișinată...

BRUSTUR *(care a rămas pe drum, intrînd cu un miel la subțioară)*: Și-un miel din oile de la mama! *(Sărută mîna Chiriței. Chirița îl sărută pe frunte.)*

CHIRIȚA: Poftiți... poftiți sus... să vă scuturați... să vă răcoriți...

COCIURLĂ: Las'că ne-am răcorit de curge apa de pi noi...

BRUSTUR: Șapți hanuri în drum... Șapți feluri de rachiu pî git...

(Pornesc cu toți să intre-n casă... Vizitii vin cu bagajele după ei.)

CHIRIȚA *(cu o privire luminoasă și maternă spre pîntecul Aristiței)*: E! Ce se aude?... Cum stăm?

ARISTIȚA *(plecînd ochii)*: O mișcat ieri...

BRUSTUR *(mîndru)*: Și-al nostru săptămîna trecută, că-i mai vioi. Îmi seamănă mie.

CALIPSIȚA *(lui Brustur)*: Gheorghită... da' ce faci? Mergi cu mielul în casă?

BRUSTUR: Îl duc să-i arăt sofrageria... ca să se obișnuiască cu ea...

CHIRIȚA: Miel în iulie, n-am mîi pomenit pînă acuma...

BRUSTUR: Păi, am o singură oaie care fată și vara... A mai bătrînă din toate... *(Dă mielul Chiralinei care a apărut între timp, atrasă de zgomot.)* Du-l, lumina-to, la pîrcălăbie să-l spînzure... *(Gest spre atenanșe.)*

(Chiralina trece în fund, cu mielul. Ceilalți intră cu toți în casă. O clipă scena goală... În timpul acesta vizitii cară bagajele sus, apoi se urcă pe capra trăsurilor și trag, pe uliță, la grajduri...)

BÎRZOI *(intră din fund, încălzit și supărat. Se întîlnește cu Chiralina, care vine din stînga plîngînd)*: Ce plîngi, fă? Ce ți s-o-ntîmplat?

CHIRALINA: Ralița mē... Nu știu ce are c-o-nceput să se vaiete de răsună casa...

BÎRZOI: Ai descîntat-o?

CHIRALINA: Da! Dar mi-e să n-o fi încîntat-o înainte cineva...

BÎRZOI: Cucoana o venit de la călărit cu directorul?

CHIRALINA: Oho! L-o și dat afară din curte, de-un ceas! Cu cortelul!

BÎRZOI: Ce-o făcut? (*Înlemnește.*)

CHIRALINA: Lasă că ți-a spune, cucoana... Și-o venit și cucoanele cele tinere, de la țară... Sînt cu toții în casă...

BÎRZOI (*trece în casă, nedumerit*): Ce-o mai fi și aiasta? Și toată noaptea mi s-o bătut ochiul stîng, a supărare... (*Iese.*)

ION (*intră din fund. E îmbrăcat într-o uniformă de aproal isprăvniciei. Și-a luat un aer important și oficial.*): Dar ce dai apă la șoareci, madamo?... Te-o judecat vre-oleacă, stăpînică?

CHIRALINA: Nu!... Mi-o dat ea cu cortelul în cap, dar nu plîng de-ai... Mi-i copchila bolnavă... și plînge... și se vaietă... și nu știu ce are, că nu vrea să spuie...

ION: Ai descîntat-o?

CHIRALINA: Am descîntat-o aseară... Dar mă duc s-o mai descînt o dată... Dar tu ce faci? Noi dăm în brinci de treabă și tu tai frunză cîinilor la isprăvnicie.

ION: Păi ce, eu is slugă ca voi?

CHIRALINA: Mare scofală! Odăieș!... Închide ușa, deschide ușa...

ION: Da, dăr ușa ispravnicului. Și eu, pe cît judec așa cu mintea mea de om luminat, cred că slujba aiasta, o s-ajungă slujbă mare cu timpul... O să fie mai bine să te afli la ușa celor mari, decît îndărățul ei... (*Scoate o țigară mototolită și-o pune în gură.*) Dă-mi un chibrit...

CHIRALINA: N-am...

ION (*scoate chibriturile*): Lasă că am eu... Ia te uită... S-o dus timpul amnarului... Hiști și gata! (*Aprinde pe talpă.*)

(*La poartă, jandarmul oprește pe cineva care vrea să intre-n curte.*)

CHIRALINA: Nu te-o prinde el boierul o dată, cu curcanul. Să vedem, te mai fasolești așa? (*Iese, fund, stînga.*)

ION (*observă discuția de la poartă. Pe un ton de sus*): Ce e, mă, acolo?

LEONAȘ (*îmbrăcat într-un costum de birjar, răpănos și cu o biciușcă în mină*): Uite, logofete Ioane, nu mă lasă dumnealui, ista, să intru...

ION: Da'ce poțtești dumneata?

LEONAȘ: Am trebuință la cuconul ispravnic... L-am căutat la isprăvnicie și mi-o spus că s-o dus acasă.

ION: Vino-ncoace... (*Jandarmul îi dă drumul.*) Dă-i drumul, mă leat!

LEONAȘ (*vine în planul I, centru*): Cu plecăciune, logofete Ioane... (*Se descoperă.*)

ION: Pune-ți pălăria-n cap... că nu sînt mort să stai cu capul gol la mine... (*Leonaș se acoperă.*) Ce e vorba?

LEONAȘ: Am venit să mă jăluiesc...

ION: Bine-ai făcut... Că boierul e om drept.

LEONAȘ: Știu... că de-ai am și venit.

ION: Nimeni n-o cascăt gura, ca el să nu-i facă dreptate. Chiar dacă n-o avut...

LEONAȘ: Știu... știu...

ION: Da'ploconul unde e?

LEONAȘ: Care plocon?

ION: Păi ce? Tu vii să ți se facă dreptate fără plocon? Păi, dreptate e asta?

LEONAȘ: N-am știut, pacatele mele, că boierului îi plac plocoanele...

ION: Dacă n-ai știut... află acuma... Haiti! Cară-te! Boierul are treabă... că logodește băietul azi... N-are timp de tine..

LEONAȘ: Dă'bine, logofete Ioane... Unde să rostesc eu acuma de plocon... Că de! Din toată sărăcia, tot aș pute și eu face...

ION: N-ai nimic, nimic? Nici hîrzob de păstrăvi... nici caș dulce... nici vreo căpățînă de zahăr... acu pe vremea dulceților?

LEONAȘ: N-am nimica, pacatele mele, că nu-s bacan... Sînt brișcar...

ION (*la ureche*): Da'bănuți, ai ceva? Zimțuiți?

LEONAȘ: Aiasta se mai găsește...

ION: Scoate o carboavă.

LEONAȘ: Și să i-o dau ispravnicului?

ION: Cum ai să-i dai, măi omule, dîtai ispravnicului o carboavă... Ce ești pe ceea lume?

LEONAȘ: Păi, atuncea cum să fac?

ION: Stai nițel, să vezi... Și dă-te mai așa, să nu te bage de seamă cineva... *(Îl dă în stînga mai dosit. Apoi se duce-n fund și vine c-un curcan.)* Vezi tu curcanul ista?

LEONAȘ: Văd...

ION: Dai o carboavă pe el... și pe urmă îl duci plocon boierului. Curcani primește... că aista-i pasăre oficială...

LEONAȘ: Așă?

ION: Cu azi, l-am vîndut de cincizeci și șapte de ori pînă acuma...

LEONAȘ: Cum l-ai vîndut de cincizeci și șapte de ori?

ION: Prost ești, mă... Păi, crezi că numai tu ai venit fără plocon, pînă acuma?... Nu-nțelegi? Boierul îl trimite la curtea de păsări, cînd i-l aduce... și eu îl iau îndărăt cînd se prezintă ocazia... Și s-o și-nvățat al dracului, de nu mai cîrîie diloc prin cântîlerii...

LEONAȘ: Va să zică curcanul ista ține pînă acuma... cincizeci și șapte de carboave... *(Socotind)* Șase sute nouăzeci și șase de lei?

ION: În capăt.

LEONAȘ: Bună moșie!

ION: Și n-o ari, n-o sameni, nu te bate grindina, nu te arde seceta... n-ai nevoie să-i scoți moaștele Sfintei pentru ploaie... Îi dai, acolo, trei grăunțe de păpușoi pe zi...

LEONAȘ: Atunci să-l iau... Uite carboava. *(Scoate din pungă o carboavă și i-o dă.)*

ION: Uite ploconul! *(Îi dă curcanul.)* Mă duc să-i spun ispravnicului să te primească.

LEONAȘ *(rămîne o clipă singur ținînd curcanul sub braț)*: Zi așa? De aistia mi-ai fost, cucoane ispravnice? *(Luluța coboară scările. E amărîtă.)* Luluță! *(Luluța tresare speriată.)* Nu te spăria... Eu sînt... Leonaș!

LULUȚA *(gata să dea un țipăt, se oprește uluită cu mîna la gură)*: Leonaș!

LEONAȘ: Ssssttt! Ascultă... Am venit să-ți spun că diseară să nu mai vii la porțița de din dos. Sări pe geamul dinspre ulița mare. Eu is acolo cu trăsura.

LULUȚA: O pus să mă păzească din toate părțile.

LEONAȘ: De acolo n-o să te vadă nimeni cînd fugi.

LULUȚA: A! Stai... S-o schimbat tot... Ne logodește acuma, la prînz... O trimes după popă...

LEONAȘ: La prînz? *(E contrariat o clipă.)* N-i nimica... Fii liniștită și așteaptă... Știu eu ce-am să fac...

LULUȚA: Dar ce e cu curcanul ista?

LEONAȘ: E dovada mîe că cuconul Grigori nu-i un ispravnic cinstit.

LULUȚA: Aiasta nu se poate.

LEONAȘ: Dacă-ți spun. Îl am în mină acum... *(Ion și Bîrzoii apar în capul scării.)* Fugi că vin.

GULIȚĂ *(dă buzna peste tat-su și peste Ion și strigă din capul scării)*: Luluță, unde ești!?

LULUȚA: Aici, aici... vin... *(Urcă scara, încrucișîndu-se cu Bîrzoii și Ion care coboară.)*

BÎRZOI: Te strigă sultanul, Luluță...

LULUȚA *(trecînd)*: Am auzit. *(Aparte.)* Dar ce-am să-i mai turtesc eu fesul... *(Iese.)*

BÎRZOI *(lui Ion)*: Unde-i jăluitorul?

ION: Iacătă-l, cucoane.

LEONAȘ: Eu sînt, măria-ta...

BÎRZOI: Și ce vrei?

LEONAȘ: Am venit să mă jăluiesc...

BÎRZOI: Dar cine ești dumneata?

LEONAȘ: Eu sînt Cujbă, brișcarul...

BÎRZOI: Acela vestitul, din Ieși?

LEONAȘ: Am fost și vestit... Dar acuma mi s-o dus lăima... Au ieșit alte neamuri de trăsuri, de cele care dau cu fundul de pămînt... Alți vezetei... Moscali... de ceaia cu cap de muiere și fustă di catifă...

BÎRZOI: Bine, bine. Și care-i păsul dumitale?

LEONAȘ: Este că m-o tocmیت acum două zile un boier din Iași, să-l aduc aici... Zicea că e director mare peste isprăvniciei...

BÎRZOI: Director?... Unu așa, cu bărbuță și cu mustețe ca mătasa di popsoi?

LEONAȘ: Așa, așa!... Și de două zile de cînd l-am adus, m-o lasat la hanul unde-am tras și nu mai pot să dau de urma lui. Tare mi-i frică să nu fi fost vreun coțear...

BÎRZOI: Nici vorbă de așa ceva. Îl cunosc, doară, eu. E director cu patamale în regulă.

LEONAȘ: Și de aceea venisem... să ți rog pe mărița-ta să ai bunătate să-i grăiești... că m-o lăsat așa. Nici liber, nici ocupat. Și fără un ban în teșcherea. Ieri am mîncat ovăz de la cai...

BÎRZOI: N-ai grijă, măi creștine. Boierul pe care l-ai adus, o să-ți plătească. Du-te și-l așteaptă unde ți-o spus. Umblă sănătos. *(Urcă îndărăt pe scări.)*

ION *(după ce iese Bîrzoii)*: Acu' dă curcanul încoace.

LEONAȘ: Păi, nu mi l-o cerut...

ION: Da'cum ai fi vrînd să-ți ceară, ditai ispravnicul, o mortăciune de curcan... Aiasta-i slujba mē, că de-aia m-o luat la isprăvnicie...

(Chiralina a intrat din fund, stînga, și a auzit ultima replică.)

LEONAȘ: Aaa! Așa-i înțelegerea? ...Vra să zică nu e de vină ispravnicul!... Bine că m-am luminat! Poftim atunci și să-l stăpînești sănătos. Plecăciune. *(Iese prin fund.)*

CHIRALINA: Să te știe boierul că iei curcanii pe seama lui, te-ar spinzura...

ION *(Chiralinei)*: Nu cirii... că acu' te ușui... *(Curcanului.)* Hai, logofete, la coteț, că pi ziua de azi ți-ai făcut datoria. *(Iese cu curcanul.)*

LULUȚA *(coboară cu Guliță)*: Degeaba te ții după mine... că nu plec nicăieri...

GULIȚĂ: Paza bună păzește primejdia ră!

LULUȚA *(ia o hotărîre)*: Dar de ce vrei tu să te-nsori cu orice chip cu mine?

GULIȚĂ *(ezită)*: Dar ce, parcă eu vreau? Mamaia...

LULUȚA: Păi, atunci de ce nu-i spui că tu nu vrei?

GULIȚĂ: Fiindcă vreau și eu!

LULUȚA: Dar eu nu te iubesc pi tini.

GULIȚĂ: Parcă mamaia l-o iubit pi tataia cînd l-o luat? Și, slavă Domnului, o trăit fericiți...

LULUȚA: Eu n-aș fi fericită, dacă m-aș mărita cu tine.

GULIȚĂ: Di ce? Ce, eu nu-s băiet frumos... diștept... avut, de neam. Știu cînta și la minavet...

LULUȚA: Să mă ierți că ți l-am spart adineauri.

GULIȚĂ: Păi, acela pe care l-ai spart, nu era al meu. Era al lui mesîe Șarlă.

LULUȚA: Vaai! Săracul... O să-i spun lui Leonaș să-i cumpărăm altul, cum om ajunge la Iași...

GULIȚĂ: Vezi? Vezi? Vezi că tot vrei să fugi cu Leonaș la Iași?

LULUȚA: Dacă-l iubesc! N-o să plec azi, n-o să plec mîine... dar într-o zi tot o să plec... Și eu nu vreau să te fac să suferi... Mie îmi place să vād toată lumea fericită în jurul meu... Și nici nu vreau să-mi bat joc de tine. Fiindcă ești băiat drăguț și mi-ești foarte drag... Dar, altfel... Nu ca Leonaș. Leonaș, vezi tu... E așa ca soarele... ca apa... ca lumina... ca bătaia inimii. El e viața mē... e petecul meu de senin... pe care noaptea... cînd voi dormiți cu toții, mi se aprind toate stelele visului... *(Un timp, Guliță pleacă ochii.)* Eu, în locul tău, m-aș ruga de moș Grigore să mă lase să merg cu mamaia la Pariz... Să vād lumea cea nouă... s-o pipăi... s-o cunosc... să învăț carte... s-ajung om luminat... să se mindrească cu mine, cînd m-oi întoarce, și părinții... și rudele, și țara care e ruda noastră cea mai mare și cea mai dragă. S-ajung așa cum a ajuns unchiul Mihalachi, feciorul lui moș Ilie Kogălniceanu. Ce adică, el n-o fost zburdalnic ca și tine? N-o cîntat poate și el la minavet de-o-mpuiet urechile părinților? De ce s-ajungă el mai ceva decît tine?

GULIȚĂ: Aiasta așa-i...

LULUȚA: Ce-ți trebuie ție să te-nsori de-acuma, cînd încă nu știi ce e viața și nu-i cunoști toate tainele și bucuriile?

GULIȚĂ: Dar tu de ce să te măriți? Ce, tu le cunoști?

LULUȚA: Eu sînt fată... Și cu mine-i altceva... Noi fetele avem alt rost pe lume... Să ne mărităm... să întemeiem familii și să vă facem pe voi. Noi n-avem nevoie să cunoaștem vicața dinainte, ca voi... Noi trebuie s-o începem lingă cineva care ni-i drag... și care s-o cunoască și pentru noi. (Îl ia de mîină, cu sinceritate.) Zău, Guliță... Eu așa aș face. Ce frumos trebuie să fie la Pariz... N-ai auzit ce ne povestea *monsieur Charles*? GULIȚĂ: Dar tataia n-a să vră să mă lase în ruptul capului. El vră să mă ție lingă el. Să rămîn aici la moșie, cum o rămas și el după bunicul... LULUȚA: Dacă vră coana Chirița... o să vră și moș Grigori... GULIȚĂ: Mamaia vră, dacă vreau eu... LULUȚA: Și tu de ce nu vrei? GULIȚĂ: Mi-i frică. LULUȚA: Frică de ce? GULIȚĂ: Că m-o pune aceia de-acolo să vorbesc franțuzește... LULUȚA: O să meargă și *monsieur Charles* cu voi... CHARLES (a intrat din fund, pe replică): Unde se merg eu, ma rog... LULUȚA: La Pariz... Cu coana Chirița și cu el. CHARLES: Asta ar fi cel mai mare mulțumire al meu... LULUȚA: Știi că i-am spus adevărul. Așa cum m-ai sfătuit mata... CHARLES: Fote bine ai făcut... Și Gulisa sper ca a înseles... GULIȚĂ: Vezi bini c-am înțeles... că doar aista-i cap, nu bostan. (Își bate capul.) CHARLES: Am se vorbesc și eu cu *monsieur Barzoi* se te las se pleci... LULUȚA: Tu nici nu mă iubești pe mine cu adevărat, Guliță... Ți se pare numai... Fiindcă ți s-o spus de la-nceput că trebuie să mă iubești... Fiindcă m-ai avut aici, sub ochii tăi... numai pe mine... Ia să vezi cînd o să cunoști și alte fete. Sînt atîtea la Pariz. CHARLES: *Enormement!*

LULUȚA: Și toate frumoase și vesele și dulci... Mie, că sînt femeie și, cînd le văd în jurnalele de modă, îmi vine să le minînc... CHARLES: *Oui... Elles sont évidemment à croquer...* GULIȚĂ: Dar știu românește? Că eu franțuzește nu știu... LULUȚA: Parcă pentru ca să te-nțelegi cu ele trebuie să știi franțuzește? CHARLES: *On se comprend d'un clin d'oeil... L'amour n'a pas besoin de paroles...* GULIȚĂ: Ci-o zis? LULUȚA: Că dragostea n-are nevoie de cuvinte... Cînd iubești, te-nțelegi dintr-o privire. GULIȚĂ (care urmărește un gînd): Dă! Așa o fi! LULUȚA: Și la anul, cînd te-i întoarce de vacanța mare... elegant... frumos... parizian... o să vii și la noi la masă... să ne povestești de toate minunățiile pe care le-ai văzut. GULIȚĂ: La care „voi”? LULUȚA: La mine și la Leonaș. Să vezi cum o să ridem atunci, cînd ne-om aminti de logodna noastră de azi... GULIȚĂ: Ba, mie, nu mi-i a ride diloc... LULUȚA: De ce, Guliță? GULIȚĂ (sincer și copilăros): Mi-i inima gră... LULUȚA: Din cauza mea? GULIȚĂ: Nu... Așa... Din nici o cauză. (Fuge pe scări, ca să nu i se vadă lacrimile.) LULUȚA: Mi-i așa milă de el! Plînge, ai văzut? CHARLES: *Oh! Soyez tranquille, Loulousa! À son âge... ça passera... Et tellement vite... (Pe un gînd al lui.) Tout passe... tout casse... tout lasse. (Același joc, ca de departe.) Moi aussi j'ai aimé... follement... éperduement...* LULUȚA: *Toujours à dix huit ans?* CHARLES: *Non!... à quarante... Et voilà... (Își șterge o lacrimă.) Je ne me rappelle même plus...* BÎRZOI (apare, urmat de familie, în capul scării): Eu zie să puie masa în grădină sub nuc... CHIRIȚA: Nu, e prea cald. O să ploaie... (Toți se uită spre cer.)

COCIURLĂ: Nu o să ploaie... Norii merg către Hirlău.

ARISTIȚA: Mai bine s-o puie în cerdac, mamaie.

CALIPSITA: Da, da, în cerdac.

BRUSTUR: S-o puie unde-o pune-o, dar numai s-o puie...

ELENCU: Atunci spui s-o puie în cerdac.

TOȚI: Da, da, în cerdac...

BÎRZOI: Și pînă-atunci, noi trecem în grădină... să luăm un rachieș.

BRUSTUR: Di cela di prune albe... De-am adus eu.

BÎRZOI: Fie și din acela.

ELENCU (strigă): Chiralino! Vezi de puneți masa.

CHIRALINA: Unde-o punem? În sofragea?

ELENCU: Nu! În cerdac...

(În tot timpul scenei care urmează, slugile vor întinde și așeza masa în cerdac sub supravegherea Chiralinei... Ceilalți trec în grădină și se așază pe scaune.)

BÎRZOI: Elencule, tată, ia vezi tu și de rachieșul cela să nu se uite... Da'să fie din damigeana adusă de ginere-meu, spatarul Hazmațuchi... (Toți rîd.) Hazmațuchi, hai?

CHIRIȚA (rîde și ea): Bine mi-ați jucat renghiul...

CHARLES (apropiindu-se de Chirița): Madame, aș dori se vorbesc cu dumneavoastră...

CHIRIȚA: Secreu?

CHARLES: Oui. En secret...

CHIRIȚA (rîzînd): S-o dus boii dracului... Mesiè Șarlă vrea să-mi vorbească în secret... (Trece cu Charles în casă.)

CALIPSITA: Dar tu, Luluță, ce stai așa deoparte?

ARISTIȚA: Tocmai tu... care ești... cu cîntea de azi!

COCIURLĂ: Te știam mai veselă, verișoară...

LULUȚA: Da-s veselă... De-abia aștept lăutarii să încep să joc...

(Prin fața porții încep să treacă lăutarii, salutînd pe cei din curte. Starostele dă să intre pe poartă.)

BÎRZOI (strigă): Pe dincolo, mă! Și stați la cuine pînă vom chema noi!

(Lăutarii trec înainte pe uliță, stînga.)

O ȚIGANCĂ (vine din fund, stînga, în fugă, trecînd pe lîngă masa boierilor zice „Săru-mîna“.) Mamă Chiralino!... Mamă Chiralino!... Vino răpidi...

CHIRALINA (din cerdac, c-o farfurie în mîină): Da'ce-i?

ȚIGANCĂ: Ralița... ti cheamă...

CHIRALINA: Viu... viu... (Coboară și alcargă după țigancă.)

BÎRZOI (către ceilalți): Îi fie-sa bolnavă...

ARISTIȚA: Dar ce are?

BÎRZOI: Zace... Ce să aibă?

CALIPSITA: I-o descîntat?

ELENCU (vine cu țuicile și o gustărică, pe care le aduce o slugă pe tavă): Am tăiat și-oleacă de brînză de coșuleț... ca să nu luați țuica așa... pe inima goală.

COCIURLĂ: Din brînză mē...

(Sluga iese.)

BÎRZOI: Apăi cît ați cărat, eu n-oi mai ave ce vă da de la mini.

COCIURLĂ: Mata ne-ai dat ce-ai avut mai bun. (Privește pe Aristița.)

BRUSTUR: Demoazele!

BÎRZOI (îchină): Bine ați venit sănătoși la noi, copii, și ziua de azi la mulți ani... (Ciocnesc cu exclamațiile de rigoare.) Hmm! (Plescăie.) Da'pricopsit rachiu... Ia mai pune, Calipsiță tată, unul.

CALIPSITA (îi pune): Poftim, tataie...

ARISTIȚA (Luluței): Tu nu bei, Luluță?

LULUȚA: Nu! Azi trebuie să fiu cu mintea limpede... Să știu bine ce fac.

BÎRZOI: O vorbit ca din vivlie... Să trăiești nepoată... Și să-ți dea Dumnezeu după pofta inimii.

LULUȚA: Apăi dacă e așa, beu și eu... (Ia un ciocănel de țuică și bea.)

BRUSTUR: Piu! Dușcă l-o dat.

COCIURLĂ: Dacă-o fost pentru pofta inimii...

CHIRIȚA (apare urmată de Charles): Grigori... Ia vino-neoaci... nițel...

BÎRZOI: Da'ce este?

(Luluța urmărește cu mare interes ceea ce se întîmplă.)

CHIRIȚA: Vino-neoace, cînd îți spui...

BÎRZOI: Stai, stai... că n-o venit zăvera... *(Se ridică și intră în casă cu Chirița...)*

(Charles coboară la grup, făcând un semn, că „merge bine”, Luluței.)

LULUȚA: Mai vreau și eu o țuică să beau cu mesieur Charles...

(I se servește de Calipsifa și ei și lui Charles.) „A la votre!”

CHARLES *(închină)*: De même!... *(Către ceilalți.)* Norochi!

COCIURLĂ: Și sănătate...

BRUSTUR: Că e mai bună ca toate...

(Beau toți.)

BÎRZOI *(iese, gesticulând supărat)*: Nu, nu, nu... nu... Aiasta nu... Cu nici un preț... Poate să nu se logodească, cât poțeste, că nu l-am logodit eu... Dar de plecat la Pariz, nu...

GULIȚĂ *(care îl urmează cu Chirița)*: Dacă vreau eu, tataie... Ti rog...

BÎRZOI: Nu, băiete. Nu-ți place Luluța... nu e nimica... Găsim alta. Dar de Pariz... nici vorbă! La Birzoieni!

TOȚI *(afară de Luluța și Charles)*: Da'ce e? Ce s-o întimplat?

BÎRZOI *(supărat)*: Ce să fie? Guliță nu mai vrea să se însoare cu Luluța. Mă rog... Slobod... Dealtminteri, părerea mea a fost de la început că e prea nevirstnic pentru însurătoare... Și apoi nici Luluța nu-l iubește... Da' m-am potrivit dumneaei... *(arată pe Chirița)* și n-am zis nimic... Dar de plecat la Pariz, nici pomeneală.

CHIRIȚA: De ce să nu se ducă? S-ajungă om!... *(Ca și cum ar spune s-ajungă împărat.)* S-ajungă și el cineva! Un Ies!

BÎRZOI *(intransigent)*: Nu, nu, nu, nu... În ruptul capului, nu.

LULUȚA *(profită de un moment și îl sărută pe Guliță)*: Mulțumesc! Ai fost un cavaler medieval...

CHIRALINA *(intră plângând cât o ține gura)*: Cucoană!... Cucoană!... Cucoană!...

TOȚI: Ce este?

CHIRALINA: Ralița mē... copechila mē... fata mē...

CHIRIȚA: O murit?

CHIRALINA: Nu! O fătat!... Mi-o făcut un băiet...

(Stupoare generală.)

CHIRIȚA: Ți-o făcut un băiat, Ralița?

CHIRALINA: Ralița, cucoană dragă... Ralița mē...

BÎRZOI: Cum se poate una ca aiasta?

CHIRALINA: Uite-așa, boierule, cum s-o putut...

BÎRZOI: Și cu cine l-o făcut?

CHIRALINA: Cu cuconașul nostru... Cu domnișorul Guliță...

TOȚI: Ce?

BÎRZOI: Ce ești nebună, fimeie?

CHIRALINA: Nu-s nebună, cucoane... Ea mi-o spus...

Mi-o jurat pe copechilul ei... Și-i așa de frumos, spurecăiunea... Retezat domnișorul...

BÎRZOI *(se ridică)*: E adevărat, musiu, ce spune dumneaei? *(E fioros.)*

(Guliță pleacă capul.)

CHIRIȚA *(cu admirație)*: Cum se cunoaște boierul adevărat. O și făcut copil cu servitoarele... Mîncă-l-ar mamă, să-l mănince...

BÎRZOI: Te rog... te rog... Eu vorbesc acum.

CHIRIȚA: Dar de ce să vorbești tu acum? Ai tăcut o viață întreagă și tocmai acum te-ai găsit să vorbești... Și ce să vorbești? Ce?... Tu n-ai făcut o fată cu Sultana aceea de-ai măritat-o la Rinzești... Tataia n-o făcut cu Glafira? Ce? O să ne smulgem mustețile acum? Nu-i nimic... Să fie sănătos și să trăiască... și-om ave noi grijă și de el și de mamă-sa...

CHIRALINA: Da'pe bunița lui cui o lăsați?

CHIRIȚA: Și zici că e băiet?

CHIRALINA: Băiet, cucoană... și dolofan... Cînd l-am luat în brațe, mi s-o părut mai greu ca mielul de l-o adus cuconul Gheorghită...

CHIRIȚA: Să ne trăiască nepotul, Chiralino... *(Îi dă o țuică.)* Acu' du-te de vezi de el, că viu și eu să-ți dau o mină de ajutor... *(Către Cociurlă și Brustur.)*

E? V-o luat Guliță înainte la tăți...

GULIȚĂ *(care s-a liniștit, încet, Luluței)*: Și mai ziceai că nu sint barbat? ...

BÎRZOI: Ia apropie-te, logofete... (*Guliță se apropie po-
căit.*) Pentru fapta aiasta, care nu poate rămîne
nepedepsită, cu toată gura dumneaei, ca să nu ne
facem iară de ris, e-o să se afle și aiasta, cum s-o
aflat de cișlegile dumneaei de la Iași și cine știe
ce terchea-berchea o să ne puie iarăși în piese de
teatru, am hotărît un lucru. (*Categoric și încrunțat.*)
Te trimet la Pariz... Și-acum lipsește din fața
mă... Ia mai pune o țuică, postelnice Maghiran!
(*Cociurlă îi pune. La poartă se oprește o trăsură
elegantă din care coboară Leonaș cu figura și îmbră-
cămîntea lui obișnuită.*) Dar cine-o fi venit?

LULUȚA (*cu un țipăt*): Leonaș!... (*Îi iese înainte.*)

LEONAȘ: Cu toată cîntea... cucoane și boieri dumnea-
voastră.

BÎRZOI: Bun venitul la noi, domnule Cudalbu... Poftim
de săzi.

LEONAȘ: Mulțumesc!... Nu însă înainte de a vă spune
care este rostul prezenței mele aici, la o oră atît
de nepotrivită.

BÎRZOI: Știm... știm... cu toții... Nu-ți mai răci gura
degeaba... Despre partea mea, ia-o și Dumnezeu să
v-ajute.

LULUȚA: Moș Grigori... (*Se repede și-i sărută mîna.*)

BÎRZOI: Eu însă n-am cuvîntul hotărîtor... Epitroapa...
(*Arată pe Chirița.*) Să vedem, dumneaei, ce zice?

CHIRIȚA: Epitroapa zice că mai bine i-ați da omului
o țuică... că pe Luluța și-o luat-o el și singur...

LULUȚA: Coană Chirițo... (*Îi sărută mîna. Felicitări,
pupături etc. Trece apoi la Leonaș.*) Leonaș...

LEONAȘ: Luluța mă... (*O sărută.*)

VIZITIUL (*vine de la trăsura cu un pachet*): O rămas
pachetul ista la trăsura...

LEONAȘ (*lui Guliță*): Dragă vere... să-mi dai voie să-ți
ofer acest mic dar, în amintirea duelului nostru
de azi.

GULIȚĂ (*se repede la pachet și începe să-l desfacă*): Un
minavețel!... (*Scoate o armonică „modernă“.*)

BÎRZOI: Va să zică, tot ne-o fost nouă dat azi s-avem
logodnă în familie... Să vie lăutarii!

LULUȚA (*țipă*): Lăutarii! Lăutarii!

BÎRZOI: Și acuma se cade să trecem la masă. (*Se uită la
soare.*) E douăsprezece punct...

CHARLES (*scoate ceasul și-l compară*): Îmi dați voie se
potrivesc și eu al meu după al dumneavoastr?...
(*Se aud lăutarii care se apropie clătînd.*)

CHIRIȚA: E!... acuma să-mi pui și eu o țuică, că văd
că nimenea nu s-o gîndit și la mine. (*Fetele se
reped să-i toarne. Ridică paharul.*) În cîntea voastră
copii, a tuturor... (*Către Charles.*) *Vive la civili-
sation!*... (*Bea dușcă.*)

CHARLES: *Et ses adeptes.*

CHIRIȚA: Bîrzoă... (*Deschide brațele.*)

BÎRZOI (*încă burzului*): *Keskevu?*

CHIRIȚA: *Viens que je t'embrasse...* (*Îl sărută în veselia
generală.*) O fost bini? Spune, matali, cîstit mol-
dovinește...

BÎRZOI (*trecut la mulțumire generală*): *Comme-çi,
comme-ça...*

Cortina